

RIGSPOLITIET

RIGSADVOKATEN

28. september 2019

Redegørelse om teledatasagen

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	3
2. REGULERINGEN AF TELEOPLYSNINGER	5
2.1. Retsplejelovens regler	5
2.2. Logningsreglerne	6
2.2.1. Teledata omfattet af logningsbekendtgørelsen	7
2.2.1.1. Opkald og SMS	7
2.2.1.2. Internet	9
2.3. Andre datatyper, der ikke er omfattet af logningsbekendtgørelsen	9
2.3.1. Signaleringsdata	9
2.3.2. Oplysninger om særlige tjenester	10
3. FREMGANGSMÅDEN I FORBINDELSE MED INDHENTNING AF TELEDATA	11
3.1. Indhentning af kendelse	11
3.2. Bestilling af teledata	12
3.3. Telecentrets konvertering af rådata	12
3.4. Konverteringssystemets etablering	14
3.5. Sletning af teledata i telecentret	14
4. ANVENDELSE AF TELEDATA	15
4.1. Anvendelse af teledata under efterforskningen	15
4.1.1. Analytisk anvendelse	16
4.1.2. Understøttelse af øvrige efterforskningsskridt	17
4.1.3. Udvidede teleoplysninger	18
4.2. Anvendelse af teledata under straffesagsbehandlingen	18
4.2.1. Grundlæggende principper af betydning for anklagemyndighedens anvendelse af teledata	18
4.2.2. Fremgangsmåden ved anklagemyndighedens anvendelse af teledata	19
4.2.2.1. Vurdering af teledata ved tiltalerejsning	20
4.2.2.2. Anvendelse af teledata under hovedforhandling	20
4.2.2.3. Tidligere kendte fejl, fejlkilder og usikkerheder i teledata	22
5. DET TIDSMÆSSIGE FORLØB I SAGEN	23
5.1. Fra november 2018 til februar 2019	23
5.2. Marts 2019	25
5.3. April 2019	30
5.4. Maj 2019	33
5.5. Juni 2019	37
5.6. Juli 2019	45

5.7. Frem til den 19. august 2019	50
6. FEJL, FEJLKILDER OG USIKKERHEDER MV. I TELEDATA	60
6.1. Den uafhængige eksterne undersøgelse	61
6.2. Beskrivelse af fejl, fejkilder og usikkerheder mv.....	61
6.2.1. Manglende oplysninger i konverterede teledata.....	62
6.2.1.1. Manglende konverterede teledata relateret til en it-systemfejl	62
6.2.1.2. Manglende konverterede oplysninger om særlige tjenester	64
6.2.1.3. Manglende levering af konverterede teledata via et analyseværktøj	65
6.2.2. Manglende oplysninger i rådata om VoLTE- og VoWifi-aktiviteter	66
6.2.3. Fejl i konvertering af mastekoordinator	67
6.2.4. Øvrige fejl, fejkilder og usikkerheder mv. oplyst den 18. august 2019	68
6.2.4.1. Viderestillede VoLTE-opkald	68
6.2.4.2. Udenlandske telefonnumre	68
6.2.4.3. Manipulerede opkald	69
6.2.4.4. Manglende signaleringsdata	69
6.3. Andre fejl, fejkilder og usikkerheder mv., som kan have betydning for efterforskningen	70
6.4. Iværksatte kvalitetskontroller mv. og instrukser om brug af teledata	71
7. HÅNDTERING AF VERSERENDE OG AFSLUTTEDE STRAFFESAGER.....	74
7.1. Perioden før 2. juli 2019.....	74
7.2. Perioden fra 2. juli 2019	77
8. KONTROL OG KVALITETSSIKRING	81
8.1. Enheden for Tilsyn og Controllings undersøgelse	81
8.1.1. Rigspolitiets Telecenters organisatoriske placering	82
8.1.2. Retningslinjer, vejledninger og procedurer for håndtering af teledata	83
8.1.3. Dokumentation af systemer og systembeskrivelser	83
8.1.4. Kontrol- og kvalitetssikringsaktiviteter af teledata	84
8.1.4.1. Telecentrets kontrol af data.....	84
8.1.4.2. Politikredsens kontrol af modtagne data	85
8.1.5. Opsamling og opfølgning på fejl	86
8.1.6. Samarbejde og orientering af relevante aktører, herunder politikredsene og teleudbydere.....	88
8.1.6.1. Samarbejde og orientering af politikredsene mv.	88
8.1.6.2. Samarbejdet med teleudbydere	88
8.1.7. Ledelsesmæssig orientering og håndtering af potentielle og identificerede fejl mv.	89
8.2. Sammenfatning af enheden for Tilsyn og Controllings observationer	90

1. Indledning

Justitsministeriet har ved brev af 2. juli 2019 til rigspolitichefen og rigsadvokaten anmodet om en samlet redegørelse om teledatasagen. Justitsministeriet har i sit brev henvist til det brev, som Rigsadvokaturen den 13. juni 2019 sendte til Advokatsamfundet og Landsforeningen af Forsvarsadvokater, hvori Rigsadvokaturen orienterede om, at Rigspolitiet havde konstateret en systemfejl i det it-program, som politiet anvender til at konvertere såkaldte rådata fra teleselskaberne i forbindelse med indhentning af teleoplysninger i straffesager.

Det fremgår af Justitsministeriets brev, at Rigspolitiet den 30. juni 2019 har oplyst, at Rigspolitiet desuden i perioder fra visse teleselskaber har modtaget mangelfulde rådata om kommunikation ved brug af nyere samtaletjenester mv. Det har medført, at sådanne rådata har manglet i konkrete straffesager.

Justitsministeriet har på den baggrund anmodet rigspolitichefen og rigsadvokaten om at redegøre for alle relevante forhold i teledatasagen, herunder:

- En redegørelse for det faktiske forløb i sagen, herunder orienteringen af forsvarerne og domstolene, samt for tidsforløbet i forhold til afholdelsen af folketingsvalget den 5. juni 2019.
- En redegørelse for, hvordan verserende straffesager er blevet håndteret.
- En redegørelse for fremgangsmåden i forbindelse med indhentning af teleoplysninger i straffesager.
- En redegørelse for kontrollen med og kvalitetssikringen af indhentede teleoplysninger.
- En redegørelse for, hvordan teleoplysninger anvendes af politiet og anklagemyndigheden under efterforskningen og straffesagsbehandlingen, herunder hvordan anklagemyndigheden løbende sikrer overholdelse af objektivitetsprincippet.

Ved brev af 14. august 2019 til Folketingets Retsudvalg har justitsministeren orienteret om, at Rigspolitiet har oplyst Justitsministeriet om, at det er Rigspolitiets vurdering, at det er nødvendigt at undersøge, om der vil være behov for at fremfinde sager fra før 2012. Det skyldes ifølge Rigspolitiet, at der er fundet uoverensstemmelser mellem rådata og konverterede data, som giver anledning til at iværksætte en sådan undersøgelse. Der er således

tale om en anden vurdering af den tidsmæssige afgrænsning end den, som Rigspolitiet anlagde i forbindelse med justitsministerens brev af 2. juli 2019. I forlængelse af den nye vurdering har Justitsministeriet bedt rigspolitichefen om i redegørelsen at fastlægge sin vurdering af den relevante tidsmæssige afgrænsning samt at oplyse om baggrunden for denne vurdering.

I et brev af 18. august 2019 til Retsudvalget har justitsministeren oplyst udvalget om, at Rigspolitiet den 16. august 2019 har oplyst til Justitsministeriet, at Rigspolitiet i forbindelse med gennemgangen af de konkrete straffesager, der kan være berørt af fejlen, har identificeret fejl i forbindelse med konverteringen af geografiske koordinater for telemasters placering. Det medfører ifølge oplysningerne fra Rigspolitiet, at der ved behandlingen af straffesager kan være indgået fejlbehæftede masteplaceringer, som er anvendt til at sandsynliggøre en telefons position mv. Det fremgår af brevet, at omfanget af og årsagen til fejlen endnu ikke er afdækket.

Det fremgår endvidere af brevet, at Rigspolitiet den 18. august 2019 har oplyst, at der i forbindelse med gennemgangen af de konkrete straffesager ligeledes er konstateret flere forskellige konkrete fejl i den rådata, som politiet modtager fra teleselskaberne vedrørende teleoplysninger. Det er i den forbindelse anført, at omfanget og betydningen af disse fejl endnu ikke er afdækket.

Det er anført i brevet, at Rigsadvokaturen samme dag – den 18. august 2019 – har udsendt en instruks til landets anklagere om, at rigsadvokaten som en umiddelbar konsekvens har besluttet, at anklagere ikke må anvende teledata under hovedforhandlinger eller retsmøder vedrørende opretholdelse af anholdelse. Det fremgår af brevet, at det midlertidige stop indtil videre vil gælde i 2 måneder.

I forlængelse af de nye oplysninger i sagen er rigspolitichefen og rigsadvokaten anmodet om også at redegøre for alle relevante forhold vedrørende de nye fejl. I lyset af den nye udvikling i sagen har justitsministeren efter anmodning fra rigspolitichefen og rigsadvokaten forlænget fristen for modtagelsen af den samlede redegørelse, således at denne skal være Justitsministeriets departement i hænde inden udgangen af september 2019.

2. Reguleringen af teleoplysninger

Side 5

2.1. Retsplejelovens regler

Teleoplysninger er oplysninger om kommunikation, som teleudbydere er i besiddelse af, og som politiet til brug for efterforskningen af primært alvorlige strafbare forhold kan indhente hos teleudbydere. Efter retsplejelovens § 786, stk. 4, påhviler det således udbydere af telenet eller teletjenester at foretage registrering og opbevaring i 1 år af teleoplysninger til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold.

Når en politikreds, et efterforskningsfællesskab eller en anden kompetent myndighed indhenter teleoplysninger hos teleudbydere, sker det via Rigspolitiets Telecenter (herefter telecentret). Den praktiske fremgangsmåde er nærmere beskrevet i afsnit 3. Indhentelse af teleoplysninger er et straffeprocessuelt tvangsindgreb, der er omfattet af retsplejelovens kapitel 71 om indgreb i meddelelshemmeligheden og i et vist omfang retsplejelovens kapitel 74 om edition. Det fremgår af retsplejelovens bestemmelser, at udlevering af teleoplysninger til politiet sker på baggrund af rettens kendelse eller på øjemedet efterfulgt af rettens kendelse, hvis det af efterforskningsmæssige grunde har været nødvendigt at iværksætte indgrebet straks. Herudover vil der kunne indhentes visse teleoplysninger i henhold til et samtykke fra abonnenten, ligesom politiet i helt særlige tilfælde efter nødretlige principper kan indhente teleoplysninger uden rettens kendelse, f.eks. for at yde humanitær hjælp til en selvmordstruet eller helbredsmæssigt svækket person.

Teleoplysninger kan opdeles i tre kategorier. Den ene kategori er i lovgivningen blot benævnt 'teleoplysning' og tilvejebringes af politiet med hjemmel i retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 3. Den type teleoplysning er oplysning om, hvilke telefoner og tilsvarende kommunikationsapparater (f.eks. tablets) der i et bestemt tidsrum har været sat eller sættes i forbindelse med en bestemt telefon eller et andet kommunikationsapparat.

Den anden kategori har betegnelsen 'udvidet teleoplysning' og indhentes med hjemmel i retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 4. De oplysninger, der er omfattet af dette straffeprocessuelle tvangsindgreb, er oplysninger om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der inden for et nærmere angivet geografisk område har været sat eller sættes i forbindelse med telefoner eller andre kommunikationsapparater. I praksis bliver

indgrebet også benævnt 'mastesug', idet de oplysninger, som politiet modtager, er oplysninger om, hvilke mobiltelefoner der inden for et bestemt tidsrum og et bestemt geografisk område har benyttet én eller flere bestemte telemaster til kommunikation.

For begge disse kategorier af teleoplysninger gælder som udgangspunkt et kriminalitetskrav på fængsel i 6 år eller derover, ligesom der er skærpede krav til indhentelse af udvidede teleoplysninger.

Den tredje kategori af teleoplysninger har betegnelsen 'masteoplysninger' og indhentes med hjemmel i retsplejelovens regler om edition, jf. § 804, stk. 1. Disse oplysninger retter sig mod én bestemt telefon og viser, hvilke telemaster telefonen har været registreret på i en given periode. Masteoplysninger indeholder ikke oplysninger om, hvilke andre telefoner mv. der eventuelt har været sat i forbindelse med den specifikke telefon.

Indhentelse af masteoplysninger kan bl.a. ske som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og derfor kan masteoplysninger også indhentes til brug for sager, hvor strafferammen er under 6 års fængsel.

I det følgende vil 'teledata' blive brugt som en samlet betegnelse for teleoplysning, udvidede teleoplysning og masteoplysninger.

2.2. Logningsreglerne

Efter retsplejelovens § 786, stk. 4, fastsætter justitsministeren efter forhandling med erhvervsministeren nærmere regler om registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold. Med hjemmel i denne bemyndigelse har Justitsministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 988 af 28. september 2006 om udbydere af elektroniske kommunikationsnets og elektroniske kommunikationstjenesters registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik, som ændret ved bekendtgørelse nr. 660 af 19. juni 2014 (logningsbekendtgørelsen). Betingelserne for politiets adgang til at få udleveret de registrerede oplysninger, herunder kriminalitetskravet, er nærmere reguleret i retsplejelovens kapitel 71 og kapitel 74, jf. afsnit 2.1 og 3.1.

Hovedkravet for at være omfattet af logningsforpligtelsen er, at der udbydes elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester på kommercielt grundlag til slutbrugere. I praksis er der på nuværende tidspunkt fire teleudbydere, der leverer teleoplysninger til telecentret. Det

drejer sig om TDC, Telenor, Hi3G og Telia. De øvrige teleudbydere lejer sig ind på disse fire udbydernes net, og leverancer fra en af de øvrige teleudbydere vil derfor komme fra en af de fire. De fleste af de øvrige teleudbydere har en aftale om ”outsourcing” af forpligtelsen til at levere teleoplysninger. Det betyder, at en rekvisition om levering af teledata går direkte til en af de fire ovennævnte teleudbydere. I de tilfælde, hvor en af de øvrige teleudbydere ikke har indgået en aftale om outsourcing, vil en rekvisition gå til den pågældende udbyder, som herefter vil få en af de fire teleudbydere til at fremsende oplysningerne til telecentret.

I forbindelse med indførelsen af logningsbekendtgørelsen blev det overvejet at stille krav om, at teleudbyderne skulle levere loggede teledata i standardiserede formater. Der blev dog ikke stillet krav herom.

2.2.1. Teledata omfattet af logningsbekendtgørelsen

Teleudbyderne har alene pligt til at logge oplysninger, der genereres eller behandles i udbyderens net, jf. bekendtgørelsens § 1. Logningsreglerne pålægger således ikke udbyderen at generere data alene med det formål at logge dem.

De specifikke typer af teleoplysninger, som udbyderne har pligt til at logge, reguleres i bekendtgørelsens §§ 4-6. Fælles for bestemmelserne er, at udbyderne skal registrere og opbevare oplysninger om kommunikationen, men ikke selve indholdet af kommunikationen – hverken i forbindelse med telefonsamtaler mv., brug af internettet eller brug af udbyderens e-mailtjenester. I afsnittene 2.2.1.1-2.2.1.2 er de enkelte logningspligtige typer teleoplysninger beskrevet.

2.2.1.1. Opkald og SMS

Det følger af bekendtgørelsens § 4, nr. 1-8, at en udbyder af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til slutbrugere skal registrere følgende oplysninger om fastnet- og mobiltelefoni samt

SMS-, EMS- og MMS-kommunikation:

- opkaldende nummer (A-nummer) samt navn og adresse på abonnenten eller den registrerede bruger,
- opkaldte nummer (B-nummer) samt navn og adresse på abonnenten eller den registrerede bruger,

- ændring af opkaldte nummer (C-nummer) samt navn og adresse på abonnenten eller den registrerede bruger,
- kvittering for modtagelse af meddelelser,
- identiteten på det benyttede kommunikationsudstyr (IMSI- og IMEI-numre),
- den eller de celler en mobiltelefon er forbundet til ved kommunikationens start og afslutning, samt de tilhørende masters præcise geografiske eller fysiske placering på tidspunktet for kommunikationen (masteoplysninger),
- tidspunktet for kommunikationens start og afslutning og
- tidspunktet for første aktivering af anonyme tjenester (taletidskort).

Side 8

SMS står for "Short Message Service" og er små tekstbeskeder, som kan sendes mellem mobiltelefoner, tablets eller andre lignende enheder. MMS står for "Multimedia Message Service". MMS svarer til SMS-beskeder, men kan ud over tekst også indeholde billeder, video og lyd, ligesom MMS'er kan sendes til almindelige e-mailadresser. EMS, der står for "Enhanced Media Service", er en forældet teknologi, der ikke længere indgår i de teledata, som telecentret modtager fra teleudbyderne.

Et IMSI-nummer (International Mobile Subscriber Identification) identificerer telefonens SIM-kort, mens et IMEI-nummer (International Mobile Equipment Identifier) identificerer den fysiske mobilenhed, dvs. selve mobiltelefonen. For så vidt angår masteoplysninger gælder det, at udbyderne skal logge oplysninger om "den første og sidste mast", dvs. de transmissionsceller, en mobiltelefon har anvendt i forbindelse med en kommunikations begyndelse og afslutning.

Vedrørende opkald og SMS bemærkes det, at sådanne aktiviteter også kan ske gennem anvendelse af nyere samtaletjenester kaldet VoLTE ("Voice over Long Term Evolution") og VoWiFi ("Voice over WiFi").

VoLTE er opkald, der går via 4G-netværket, som tidligere kun blev anvendt til datatrafik og ikke til telefoni. Når abonnenten anvender VoLTE, flyttes forbindelsen til samtale fra 2G- og 3G-netværket over til 4G-netværket. Herved er det muligt at tale i telefon via VoLTE på steder, hvor der udelukkende er 4G dækning og dermed ikke almindelig dækning til samtale via traditionel telefoni på 2G- eller 3G-netværket, ligesom teknologien giver mulighed for at forbedre lyd kvaliteten og etablere opkald hurtigere.

VoWiFi er en teknologi, der er meget lig VoLTE. VoWiFi muliggør telefoni, når brugeren kan tilgå internettet via et WiFi-netværk (trådløst internet). Hermed er det muligt bl.a. at foretage telefonopkald og sende SMS, når der ikke er mobildækning, ligesom samtaler kan skifte fra WiFi-netværk til mobilnetværk uden afbrydelser.

2.2.1.2. Internet

Oprindeligt indeholdt logningsbekendtgørelsen regler om logning af en række oplysninger vedrørende internetsessioner, dvs. information om aktivitet på internettet, som udbydere havde pligt til at registrere. Reglerne om sessionslogning blev ophævet ved bekendtgørelse nr. 660 af 19. juni 2014.

De oplysninger, der i dag skal logges vedrørende internetbrug, fremgår af logningsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, nr. 1-4. Det følger af denne bestemmelse, at en udbyder af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til slutbrugere skal registrere følgende oplysninger om en brugers adgang til internettet:

- den tildelte brugeridentitet,
- den brugeridentitet og det telefonnummer, som er tildelt kommunikationer, der indgår i et offentligt elektronisk kommunikationsnet,
- navn og adresse på den abonnent eller registrerede bruger, til hvem en internetprotokol-adresse (IP-adresse), en brugeridentitet eller et telefonnummer var tildelt på kommunikationstidspunktet og
- tidspunktet for kommunikationens start og afslutning.

2.3. Andre datatyper, der ikke er omfattet af logningsbekendtgørelsen

2.3.1. Signaleringsdata

Signaleringsdata er lokaliseringsdata, dvs. oplysninger om placeringen af den sendemast, som en telefon kommunikerer med, og indhentes efter reglerne om edition i retsplejelovens kapitel 74. Signaleringsdata er en særlig aktivitet, som viser en telefons placering, men som ikke indeholder oplysninger om, hvilke telefoner mv. der sættes i forbindelse med en bestemt telefon.

Signaleringsdata adskiller sig bl.a. fra almindelige masteoplysninger ved, at signaleringsdata også viser, når en telefonen kommunikerer/signalerer til mobilnetværket, selv om den person, der er i besiddelse af telefonen, ikke aktivt anvender telefonen på det pågældende

tidspunkt. Det kan f.eks. vise en internetsession, der vedligeholdes på telefonen, eller en telefon, der flytter sig mellem forskellige netværksområder.

Side 10

Signaleringsdata er en datatype, som ikke er omfattet af logningsbekendtgørelsen, og derfor består der ikke en pligt for teleselskaberne til at logge signaleringsdata. Datatypen registreres af nogle teleudbydere med henblik på at fejlrette og optimere teleudbyderens ydelser og kan derfor i et vist omfang rekvireres af politiet i medfør af reglerne om edition.

2.3.2. Oplysninger om særlige tjenester

Der ses ikke i logningsreglerne at være en pligt for teleudbyderen til at logge oplysninger om brugernes aktivering og deaktivering af forskellige særlige tjenester såsom viderestilling, ”banke-på”, blokering af nummer mv. I det omfang brugerne har mulighed for at benytte sig af sådanne tjenester, og teleudbyderen samtidig registrerer oplysninger om brugen heraf, vil disse oplysninger kunne indgå i de teledata, der leveres til politiet.

I forbindelse med bestilling af teledata i form af teleoplysninger og udvidede teleoplysninger har en teleudbyder siden 2010 leveret oplysninger om aktivering og deaktivering af forskellige tjenester til telecentret. Datatypen er benævnt ”anden aktivitet” i de konverterede datasæt, som telecentret leverer til politikredsene mv., jf. afsnit 6.2.1.2.

3. Fremgangsmåden i forbindelse med indhentning af teledata

Side 11

3.1. Indhentning af kendelse

De forskellige straffeprocessuelle indgreb giver som nævnt under afsnit 2.1 politiet mulighed for efter rettens kendelse at modtage oplysninger fra teleselskaberne om, eksempelvis hvilke forbindelser et telefonnummer eller en specifik mobiltelefon har haft i en given periode.

I forbindelse med indhentning af kendelser skal politiet indledningsvist vurdere, om retsplejelovens betingelser er opfyldt.

Politiet skal derfor bl.a. vurdere, om der er bestemte grunde til at antage, at der er givet meddelelser til eller fra en mistænkt via de ønskede teleoplysninger (mistankekravet). Altså om der er en konkret sammenhæng mellem den mistænkte og kommunikationen. Derudover skal politiet vurdere, om indhentning af teleoplysningerne er af afgørende betydning for efterforskningen (indikationskravet), og om den efterforskede lovovertrædelses straffesamme er tilstrækkelig høj (kriminalitetskravet). Endelig må der ikke være misforhold mellem på den ene side indgrebets formål og sagens betydning og på den anden side den krænkelse og ulempe, som indgrebet forvolder hos den eller de personer, det rammer (proportionalitetsprincippet). Indhentning af kendelse om udvidede teleoplysninger kræver endvidere, at mistanken vedrører en forbrydelse, som har medført eller kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Hvis politiet vurderer, at retsplejelovens betingelser er opfyldt, udfærdiger politiet en efterforskningsrapport, der nærmere redegør for sagen, og for at betingelserne for indhentning af den ønskede kendelse er opfyldt. Politiet afleverer herefter sagen til anklagemyndigheden, der foretager en selvstændig vurdering af, om betingelserne for indhentning af kendelsen er opfyldt. Hvis anklagemyndigheden ikke finder, at betingelserne for indhentning af kendelsen er opfyldt, tilbageleveres sagen til politiet med anmodning om uddybning af materialet, hvis dette er muligt.

Hvis anklagemyndigheden er enig i, at betingelserne for indhentning af den pågældende kendelse er opfyldt, fremsættes anmodningen om kendelse for en dommer, der herefter afsiger en kendelse.

Politiets og anklagemyndighedens vurderinger foretages under iagttagelse af objektivitetsprincippet, hvorefter det ikke blot skal påses, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

3.2. Bestilling af teledata

Efter kendelsens afsigelse indhenter politikredsen den relevante teledata via telecentret, der frem til maj 2014 organisatorisk var en del af Rigspolitiets Koncern IT (KIT). Herefter blev telecentret organisatorisk placeret i Nationalt Cyber Crime Center (NC3) i Politiområdet i Rigspolitiet – senest som en del af afdelingen 'Tele og aflytning'. Denne afdeling blev den 24. juni 2019 flyttet fra NC3 til Nationalt Kriminalteknisk Center (NKC) i Politiområdet. Både NC3 og NKC er en del af National Efterforskningsafdeling (NEA) i Politiområdet i Rigspolitiet.

Teleoplysninger bestilles af politikredsen, efterforskningsfællesskaberne mv. (efterfølgende benævnt rekvirenten) hos telecentret i henhold til reglerne beskrevet i kapitel 2. I praksis er det sagsbehandleren i politikredsen mv., der håndterer bestillingen.

Bestillingen indeholder bl.a. angivelse af, hvilke selskaber teledata skal indhentes hos, og hvilken periode bestillingen vedrører. Telecentret formidler herefter bestillingen til de relevante teleudbydere med anmodning om levering af teledata.

3.3. Telecentrets konvertering af rådata

Når en teleudbyder har modtaget bestillingen fra Rigspolitiet, indhenter teleudbyderen de bestilte teledata i sit netværk og leverer herefter teleoplysningerne som rådata til telecentret.

Rådata leveres af teleudbyderen i form af et eller flere regneark. Hvert regneark indeholder et antal rækker, hvor hver række repræsenterer en aktivitet i form af en bestemt datatype. Én aktivitet i rådata er udtryk for én aktivitet på en telefon eller en telemast, dvs. ét opkald, én sms mv.

Når telecentret efterfølgende leverer teledata videre til rekvirenten, består telecentrets leverance af en vejledning og to datasæt; et datasæt med rådata og et datasæt med konverterede teledata. Telecentret foretager ikke ændringer i de rådata, som telecentret har modtaget

fra teleudbydere og leverer til rekvirenten. Rådata leveres således til rekvirenten på den måde, som det modtages fra teleudbydere. Det betyder bl.a., at de enkelte datatyper i rådata ikke i alle tilfælde er benævnt på samme måde, jf. nærmere om datatyper i afsnit 2.2 og 2.3. Telecentret leverer derfor også et sæt behandlede (konverterede) data til rekvirenten.

Konverteringen indebærer en ensretning af beskrivelsen af de datatyper, der er indeholdt i rådatasættet, således at hver enkelt datatype bliver benævnt på samme måde, uafhængigt af hvilken teleudbyder data kommer fra. Herudover ensrettes de kolonner og overskrifter, som er anvendt i rådatasættet, samt de koordinatsystemer og formater for landekoder, som teleudbydere anvender. Formålet med telecentrets konvertering af teledata er at sikre, at oplysningerne fremstår ensartede og genkendelige under efterforskningen og i forbindelse med en eventuel efterfølgende fremlæggelse af oplysningerne i retten.

De konverterede teledata leveres i et eller flere regneark, og datasættet skal bestå af det samme antal rækker som i rådatasættet for at være komplet. Det gælder dog ikke, hvis rådata f.eks. indeholder flere rækker med de samme oplysninger (dubletter), blanke rækker eller flere ens linjer med overskrift. I sådanne tilfælde er konverteringsprogrammet kodet til at filtrere disse overflødige rækker fra ved konverteringen, hvorved der opstår en divergens mellem antallet af rækker i rådata og konverterede data, uden at der derved mangler teledata i det konverterede datasæt.

Inden konverteringen af rådata bliver påbegyndt i telecentret, bliver rådatafilen kopieret, hvorefter den originale rådatafil bliver gemt i telecentrets system. Filens stamoplysninger så som dele af filnavnet og antallet af rækker med data registreres automatisk i systemet. Kopien af rådatafilen opdeles i datatyper, og konverteringen sættes i gang.

Når konverteringen er afsluttet, dannes en fil, som indeholder 1) de konverterede teledata, 2) en kopi af rådata og 3) en vejledning om den praktiske håndtering af teledata (vejledningen er endvidere beskrevet i afsnit 6.4), som telecentret fremsender pr. e-mail til rekvirenten. Herudover kan rekvirenten selv downloade teleoplysninger fra telecentrets system. Teledata, der hentes derfra, er identiske med de teledata, der leveres til rekvirenten. Endvidere kan rekvirenten tilgå de konverterede teledata i et særligt analyseværktøj, jf. nærmere herom i afsnit 6.2.1.3.

3.4. Konverteringssystemets etablering

Side 14

Der er ikke fastsat regler om, at teleudbydere skal levere teledata til Rigspolitiet i standardiserede formater. Rigspolitiet konverterer derfor teleudbydernes rådata til et standardiseret format med henblik på levering til rekvirenterne.

Rigspolitiet indkøbte omkring 2007 et system til at konvertere historiske teleoplysninger, herunder en særlig konverteringsplatform. Systemet blev sat i drift i Rigspolitiet i starten af november 2010, og telecentret har siden leveret konverterede teleoplysninger til politikredsene mv. Fra dette tidspunkt og frem til efteråret 2016 blev systemet suppleret af et egenudviklet system, der i denne periode har understøttet dele af den samlede proces vedrørende konvertering af teleoplysninger.

Konverteringsplatformen blev i efteråret 2016 erstattet af et egenudviklet konverteringsprogram, som er en videreudvikling af det støttesystem, der har været anvendt siden november 2010. Denne løsning blev valgt af Rigspolitiet på grund af manglende fleksibilitet i den oprindelige konverteringsplatform.

3.5. Sletning af teledata i telecentret

Der er i retsplejelovens § 791 fastsat regler om sletning af materiale, som er tilvejebragt ved indgreb i meddelelshemmeligheden. Teledata indhentet efter retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 3 og 4, er omfattet af disse regler. Efter retsplejelovens § 791, stk. 1, skal materialet tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen, eller hvis påtale senere opgives. Retten kan dog efter § 791, stk. 2, bestemme, at tilintetgørelse kan undlades eller udsættes. Efter § 791, stk. 4, skal politiet i øvrigt tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved indgreb i meddelelshemmeligheden, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

Ved instruks af 12. juli 2017 har Rigsadvokaturen præciseret, at det er den enkelte politikreds, der skal sørge for, at materialet slettes i overensstemmelse med gældende ret. Ifølge instruksen skal sletningen ske ved, at politikredsen indsender en sletterekvisition til telecentret, samtidig med at politikredsen sørger for, at eventuelle kopier af materialet, der opbevares lokalt i kredsen, også slettes.

Særligt for telecentret bemærkes det, at teledata lagres i telecentret efter afslutning af databehandlingen. De rådata, der opbevares, skal slettes, hvis rekvirenten anmoder herom. For så vidt angår konverterede teledata er telecentret – når en databehandling er afsluttet – i besiddelse af to eksemplarer af de konverterede teledata. Af kapacitetsmæssige årsager har telecentret fastsat en forretningsproces, hvorefter disse teledata burde slettes automatisk, medmindre rekvirenten, der har anmodet om oplysninger, før udløbet af denne frist har meddelt telecentret, at sletningen skal udsættes. Sletningen af det ene eksemplar af de konverterede datasæt skal ske efter et år, og det andet eksemplar skal slettes efter yderligere et år. Telecentret har imidlertid i midten af september 2019 i forbindelse med teledatasagen konstateret, at sletningen af konverterede teledata efter to år ikke er sket i fuldt omfang, og at der tilsyneladende fortsat opbevares ca. 75 pct. af disse datasæt i telecentret. Den automatiske sletning af eksemplarer af konverterede teledata efter et år ses at være sket.

4. Anvendelse af teledata

Teledata i form af teleoplysninger, udvidede teleoplysninger og historiske masteoplysninger kan grundlæggende anvendes på to forskellige måder; dels under efterforskningen, hvilket beskrives under afsnit 4.1, dels under straffesagsbehandlingen, som beskrives under afsnit 4.2.

Som det fremgår ovenfor under afsnit 2.2.1, indeholder teledata oplysninger *om* telekommunikation eller lignende i modsætning til oplysninger om *indholdet* af telekommunikation. Med andre ord viser oplysningerne, *at* der er kommunikeret, men ikke *hvad* der er kommunikeret om.

4.1. Anvendelse af teledata under efterforskningen

Politiet anvender historiske teledata i efterforskningen af alvorlig kriminalitet, jf. nærmere om kriminalitetskravene i afsnit 2.1, og formålet med anvendelsen afhænger af de efterforskningsmæssige behov og udfordringer, som kendetegner den konkrete sag. Der er dog grundlæggende tale om et efterforskningskridt, som anvendes til at målrette og fokusere efterforskningen, idet teledata giver politiet indikationer om relevante personers kontaktflader, relationer og færden og dermed kan medvirke til at be- eller afkræfte hypoteser om en forbrydelses mulige omstændigheder.

Politiets brug af teledata er således blot ét ud af en ofte lang række efterforskningskridt, som iværksættes i sager om alvorlig kriminalitet, herunder oplysninger indhentet fra tv-overvågning, ransagninger, aflytninger, vidneforklaringer, kriminaltekniske undersøgelser og efterretninger fra relevante kriminelle miljøer. Selvom teledata i det følgende flere steder er beskrevet løsrevet fra andre efterforskningsmidler, kan dette derfor ikke tages som udtryk for, at teledata kan stå alene i politiets efterforskning.

4.1.1. Analytisk anvendelse

Politiet anvender teledata på forskellige stadier af en efterforskning. I den indledende fase af en efterforskning kan det navnlig være aktuelt at analysere oplysninger om relevante personers kommunikation og på den baggrund danne et overblik over personernes kommunikationsmønstre. Herved er det muligt at målrette den efterfølgende efterforskningsmæssige indsats, herunder udelukke personer fra efterforskningen, hvis de vurderes ikke at have relevans for sagen.

Som eksempel på politiets behov for i sager om alvorlig kriminalitet at kunne adskille mulige gerningspersoner fra sagens øvrige personer kan der peges på efterforskningen af drabssager. Erfaringsmæssigt har gerningsmanden til et drab ofte en nær relation til afdøde, og derfor vil politiets efterforskning som udgangspunkt indledningsvist have fokus på afdødes familie og/eller vennekreds. Henset til sagens alvor, herunder at flere personer uafhængigt af hinanden kan være under mistanke for at stå bag drabet, er det centralt, at politiet har redskaber, der kan bistå med at fastlægge, hvilke efterforskningsretninger der skal forfølges yderligere, og hvilke der kan afvises. Samtidig er det vigtigt af hensyn til de efterladte, at der ikke opstår unødigt tvivl om et familiemedlems eller en vens involvering i drabet ved, at politiet hurtigst muligt afklarar eventuel mistanke mod afdødes nære relationer.

Teledata kan være med til bl.a. at målrette politiets indsamling af andre beviser på et tidligt stadie af efterforskningen, herunder videoovervågning, f.eks. for hurtigt at finde og identificere en ellers ukendt gerningsmand. I tilfælde hvor den formodede gerningsmand er kendt af politiet, men forsvundet, kan teledata også bidrage til at opspore den mistænkte. En analyse af indhentede teledata kan også resultere i nye efterforskningsveje eller kaste lys over andre forhold, der gør det nødvendigt at indhente yderligere teledata.

Ved efterforskning i lukkede, kriminelle miljøer, f.eks. i sager vedrørende organiseret narkotika- eller bandekriminalitet, kan teledata bidrage til, at mistænkte kan kædes sammen, og at kriminelle netværk optrevles. På tilsvarende vis anvendes teledata til at afkræfte, om mistænkte har relationer til kriminelle netværk eller grupperinger.

4.1.2. Understøttelse af øvrige efterforskningskridt

Teledata kan anvendes til at understøtte de øvrige efterforskningskridt, politiet iværksætter. Det gælder eksempelvis i forhold til de afhøringer, som politiet foretager. Teledata kan således danne grundlag for at afhøre en mistænkt om dennes færden, ligesom teledata kan styrke eller svække troværdigheden af den mistænktes forklaring, herunder særligt om relationer og kontaktheder. Oplysningerne vil således navnlig kunne anvendes til enten at styrke eller svække en mistanke over for den pågældende. Oplysningerne kan på samme måde bidrage til at underbygge vidners og forurettedes forklaringer.

I kombination med andre relevante efterforskningskridt og værktøjer, som eksempelvis ANPG-systemet, kan teledata navnlig være med til at belyse mistænkes bevægelsesmønstre, bl.a. i de tilfælde, hvor en mistænkt ikke ønsker at udtale sig til politiet.

Teledata kan på den måde – sammenholdt med et eller flere andre beviser – indikere, at en mistænkt har været i nærheden af et gerningssted. Omvendt kan oplysningerne også være med til at understøtte, at en mistænkt ikke har været på et gerningssted, og dermed – i hvert fald umiddelbart – indikere, at den pågældende ikke har relevans for efterforskningen. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis teledata forbinder den mistænkes telefon med en anden lokalitet end gerningsstedet på gerningstidspunktet.

Omvendt kan politiet ikke alene på baggrund af fravær af teledata, der forbinder en telefon til en bestemt lokalitet, udelukke, at en person kan have været på den pågældende lokalitet. Fraværet af teledata kan således skyldes, at der ikke har været aktivitet på telefonen, herunder at personen har holdt den slukket, eller at personen ikke har medbragt sin mobiltelefon.

Teledata i form af kaldsdata, herunder længden af foretagne opkald, og masteoplysninger kan også bidrage til at klarlægge forurettedes bevægelsesmønstre. En sådan afdækning kan bl.a. være relevant i forhold til at tids- og stedfæste en forbrydelse, afdække forurettedes færden mv.

4.1.3. Udvidede teleoplysninger

Udover at angå kommunikation i forhold til en bestemt telefon mv. kan teledata også angå et nærmere angivet område (udvidet teleoplysning eller 'mastesug'). Indhentelse af udvidede teleoplysninger anvendes til at identificere telefonnumre af interesse for politiets efterforskning, hvorefter efterforskningen kan målrettes indsamling af andre bevismidler, herunder historiske teleoplysninger.

Et af områderne for anvendelse af udvidede teleoplysninger er sager, hvor et antal ukendte personer, der mistænkes for at have begået en alvorlig forbrydelse, vurderes at have kommunikeret med hinanden umiddelbart før og efter den pågældende forbrydelse, muligvis via mobiltelefoner, og hvor den eneste efterforskningsmulighed er at få oplysninger fra den nærmeste sendemast i forhold til gerningsstedet og dermed se, hvilke telefoner der har kommunikeret via masten. Udvidede teleoplysninger kan have stor betydning i forbindelse med efterforskning af grov kriminalitet som f.eks. terror, drab, røveri mv. og i forbindelse med målrettede eftersøgninger i denne sammenhæng.

4.2. Anvendelse af teledata under straffesagsbehandlingen

4.2.1. Grundlæggende principper af betydning for anklagemyndighedens anvendelse af teledata

Det følger af retsplejelovens § 96, stk. 1, at det er de offentlige anklageres opgave sammen med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. Anklagemyndigheden skal herved påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted, jf. § 96, stk. 2. Denne regel er udtryk for et objektivitetsprincip, der er et grundlæggende princip i strafferetsplejen, og som anses for en af de vigtigste retssikkerhedsgarantier.

Objektivitetsprincippet indebærer, at anklagemyndigheden og politiet ved efterforskningen af en sag både er forpligtet til at tage alt i betragtning, som kan tale for, at en mistænkt har begået en forbrydelse, men også har pligt til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning.

Herudover gælder der i straffeprocessen et almindeligt princip om, at enhver rimelig tvivl skal komme den anklagede til gode ("in dubio pro reo").

Objektivitetsprincippet og princippet om, at enhver rimelig tvivl skal komme den anklagede til gode, gælder bl.a., når anklagemyndigheden skal tage stilling til spørgsmålet om tiltale, og indebærer, at anklagemyndigheden er forpligtet til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning, samt ikke at rejse tiltale, medmindre anklagemyndigheden skønner, at tiltalerejsning vil føre til domfældelse.

Under hovedforhandlingen af en straffesag indebærer objektivitetsprincippet bl.a., at anklageren skal fremlægge beviserne på en saglig og objektiv måde og sikre, at også oplysninger, der kan tale imod tiltaltes skyld, kommer frem.

Et andet vigtigt princip i straffeprocessen er princippet om den fri bevisbedømmelse, jf. retsplejelovens § 880, 2. pkt., som spiller en central rolle ved behandlingen af straffesager. Det skal ses i lyset af, at domstolene i straffesager i dag ofte præsenteres for en række oplysninger, indicier og beviser, jf. herom bl.a. Ulla Staal i TfK 2018 s. 1. Ud over vidneforklaringer vil der ofte være en række andre beviser, f.eks. dna-spor, telefonaflytninger, sms-korrespondance, masteoplysninger, kriminaltekniske undersøgelser, retskemiske undersøgelser, erklæringer fra Retslægerådet mv.

Da bevisbedømmelsen er fri, skal retten ved afgørelsen af, om det er bevist, at tiltalte er skyldig, forholde sig til alt, der er kommet frem under bevisførelsen. Det er således op til retten at forholde sig til betydningen af de enkelte beviser ved afgørelsen af, om det er bevist, at tiltalte er skyldig, eller om der er begrundet tvivl.

4.2.2. Fremgangsmåden ved anklagemyndighedens anvendelse af teledata

Når politiets efterforskning er afsluttet, afleveres sagen til anklagemyndigheden. Anklagemyndigheden gennemgår herefter sagens beviser og vurderer, om der skal rejses tiltale i sagen. Hvis der rejses tiltale i sagen, fremlægger anklagemyndigheden sagens beviser for retten under en hovedforhandling.

Rigsadvokaturen har udarbejdet både en intern og ekstern vejledning til anklagemyndigheden om forberedelse og præsentation af teleoplysninger i retten. Vejledningerne er udarbejdet med henblik på at forbedre kvaliteten og skabe mere ensartethed i behandlingen og præsentationen af teledata i retten.

Til vejledningerne er endvidere knyttet en række bilag, der bl.a. beskriver de tekniske forhold omkring masteoplysninger, herunder bl.a. at fysiske forhold som høje bygninger mv. eller overbelastning af en sendemast kan medføre, at en mobiltelefon 'finder' til anden 'ledig' mast i området (mastespring).

Den interne vejledning anvendes bl.a. i forbindelse med undervisningen på Rigsadvokaturens kurser "Teleoplysninger i retten". Kurset, der udbydes årligt, er rettet mod anklagere og har til formål at give deltagerne en dybere forståelse af teknikken bag tilvejebringelse af teledata og forståelse af de informationer, som kan fås via teledata. Endvidere giver kurset indblik i konkrete redskaber og præsentationsmåder i forbindelse med fremlæggelse af teleoplysninger i retten.

4.2.2.1. Vurdering af teledata ved tiltalerejsning

I forbindelse med afgørelsen af tiltalespørgsmålet vil anklageren, som omtalt ovenfor, gennemgå sagens beviser og vurdere, om bevisbyrden kan løftes, så det udover enhver rimelig tvivl kan bevises, at den sigtede er skyldig i den rejste sigtelse.

Som led i vurderingen af tiltalespørgsmålet vil anklagemyndigheden bl.a. tage stilling til den bevismæssige værdi af teledata indhentet under efterforskningen. Det vil ske på baggrund af sagens samlede materiale, herunder f.eks. oversigter, pivottabeller, analyserapporter og efterforskningsrapporter mv. Teledata vil som omtalt altid indgå som ét blandt flere beviser i en sag, og den bevismæssige betydning af teledata vil derfor bero på en konkret vurdering af dels det enkelte teledatabevis, dels sagens samlede omstændigheder i øvrigt. Anklageren vil i medfør af objektivitetsprincippet i den forbindelse skulle tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning.

Finder anklageren, at den foreliggende teledata er ufuldstændig i forhold til sagens bevisemaer, eller hvis der opstår spørgsmål af teknisk karakter, vil anklageren anmode politiet om at belyse de rejste spørgsmål gennem yderligere efterforskning eller analyse.

4.2.2.2. Anvendelse af teledata under hovedforhandling

I tilfælde, hvor teledata skal anvendes som bevis under straffesagens hovedforhandling, vil anklageren i forbindelse med forberedelsen af hovedforhandlingen skulle overveje, på hvilken måde præsentationen af teledata i sagen skal foregå.

Ofte vil det i retten være tilstrækkeligt i papirform at fremlægge de analyser og andet materiale, der er udfærdiget på baggrund af teledata i sagen. I lidt større sager kan det være relevant at overveje at visualisere analyser og kort, f.eks. på storskærm for retten, sådan at dokumentationen af teledata bliver så effektiv og ressourcebesparende som muligt. I meget store sager vil teknisk support i forbindelse med præsentation af teledata typisk være nødvendig.

Navnlig i større sager, hvor teledata spiller en central rolle, kan det være nødvendigt for anklageren at indkalde vidner i form af teknikere eller efterforskere vedrørende bearbejdningen af teledata i sagen. I andre sager kan der være behov for, at anklagemyndigheden forud for sagens hovedforhandling indhenter sagkyndige udtalelser om komplicerede tekniske forhold vedrørende tele- og masteoplysninger f.eks. fra en teletekniker fra et tele-selskab.

Under hovedforhandlingen vil anklageren foretage dokumentation af relevant teledata og ofte også inddrage teledata i afhøringen af tiltalte og vidner. Det gælder både teledata, der taler for og imod tiltaltes skyld, jf. objektivitetsprincippet.

I det omfang, der er indkaldt vidner, f.eks. teleteknikere eller efterforskere, som skal afgive forklaring om tekniske begreber, forståelsen af teledata og analysen af teledata i sagen mv., vil der ske afhøring af vidnerne.

Det følger af det almindelige kontradiktionsprincip, at forsvareren under hovedforhandlingen – på lige fod med anklageren – vil kunne foretage dokumentation af teledata og stille spørgsmål til vidner mv. Retten vil endvidere være berettiget og forpligtet til at stille spørgsmål til vidner, som afhøres, når som helst der i sandhedens interesse er grund til dette.

I det omfang anklageren eller forsvareren under hovedforhandlingen finder, at der er behov for at få teledata yderligere belyst, vil såvel anklageren som forsvareren kunne anmode om supplerende bevisførelse, f.eks. indkaldelse af yderligere vidner. Retten vil også selv kunne beslutte, at yderligere beviser skal føres, hvis retten anser det for nødvendigt for sagens fuldstændige oplysning.

4.2.2.3. Tidligere kendte fejl, fejlkilder og usikkerheder i teledata

Side 22

Det er ikke ukendt, at der kan optræde fejl, fejlkilder eller usikkerheder i teledata, som anvendes under straffesager. Aktørerne i straffeprocessen har således – også før den konkrete sag opstod – været opmærksomme på forskellige forhold, som kan have betydning for forståelsen og validiteten af teledata som bevis.

Som omtalt i Justitsministeriets besvarelse af 20. oktober 2015 af spørgsmål nr. 182 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg har det bl.a. været kendt, at Rigspolitiet tidligere i nogle tilfælde har konstateret, at teleudbydernes mastelister ikke har været korrekte og løbende ajourført, at der har været fejl i teleudbydernes historiske fortegnelser over mastelister, og at der ikke er sket en retvisende registrering af de transmissionsceller, som en mobiltelefon har anvendt i forbindelse med datatrafik. Rigspolitiet har senest den 13. og 16. september 2019 modtaget henvendelser fra to teleudbydere, der bl.a. via mastedatabasen.dk er blevet opmærksomme på, at deres mastelister til politiet i nogle tilfælde er påført forkerte adresser.

Som det også fremgår af besvarelsen af 20. oktober 2015 af spørgsmål nr. 182 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, har der tidligere været konkrete tilfælde, hvor der har indgået unøjagtige masteplysninger. Eksempelvis opdagede man i en konkret sag fejl i forbindelse med udarbejdelsen af et mastekort, idet mastepositionerne i de modtagne teleoplysninger fra teleudbyderen var så springende inden for meget korte tidsintervaller, at det ikke ville have været fysisk muligt at flytte sig så hurtigt med telefonen mellem masterne.

Som anført i samme besvarelse har det også været kendt, at der kan være forskellige fysiske forhold, som gør, at en mobiltelefon f.eks. springer til en anden mast, jf. også Rigsadvokatens eksterne vejledning om præsentation af teleoplysninger omtalt i afsnit 4.2.2.

For så vidt angår de fejl, fejlkilder og usikkerheder mv. i teledata, som er fremkommet under teledatasagen, henvises til kapitel 6.

5. Det tidsmæssige forløb i sagen

Telecentret har løbende håndteret henvendelser om mulige fejl, unøjagtigheder, fejlkilder mv. i teledata, som rekvirenterne har modtaget fra telecentret. Henvendelserne har hovedsageligt været håndteret ved fornyet behandling af de pågældende teledata i telecentret og blev af telecentret primært opfattet som brugerfejl og periodiske tekniske udfordringer frem for systematiske fejl vedrørende teledata. Telecentret modtog således eksempelvis i både februar, maj, august og september 2018 henvendelser fra rekvirenter, der konstaterede manglende historiske teleoplysninger i konverterede datasæt, hvilket blev håndteret i de konkrete tilfælde, men uden at det gav anledning til en mere systematisk gennemgang af data. I de tilfælde, hvor fejlindmeldingerne har omhandlet mangelfulde oplysninger i rådata, har telecentret oftest håndteret det ved at kommunikere med den relevante teleudbyder om de konkrete manglende oplysninger og dermed heller ikke behandlet det som mulige systematiske fejl. Henvendelserne er efter det oplyste blevet håndteret af medarbejdere i telecentret med vekslende inddragelse af de daværende chefer for telecentret.

Der er imidlertid også eksempler på, at problemstillinger vedrørende teledata er blevet håndteret på højere ledelsesniveau. Således blev der eksempelvis i 2012 afholdt møde mellem bl.a. den daværende politidirektør for Politiområdet og et teleselskab vedrørende uregelmæssigheder og mangler vedrørende telemasters placering, som der efterfølgende blev rettet op på fra teleselskabets side.

I det følgende redegøres for hændelsesforløbet startende i november 2018, hvor telecentret efter det oplyste for første gang handlede på en mistanke om, at der kunne være en generel konverteringsfejl i det it-program, der blev anvendt til at konvertere rådata fra teleudbydere, og frem til den 18. august 2019, hvor justitsministeren bad rigspolicefens og rigsadvokaten redegøre for alle relevante forhold vedrørende teledatasagen.

5.1. Fra november 2018 til februar 2019

På baggrund af en konkret verserende efterforskning i en politikreds fik telecentret i november 2018 mistanke om, at der kunne være en generel konverteringsfejl i det it-program i telecentret, som konverterede rådata og videreformidlede disse data til den relevante rekvirent. Der var i den konkrete sag konstateret umiddelbart uforklarlige uoverensstemmelser mellem rådata og konverterede data, således at dele af rådata ikke indgik i den konverterede data, som blev formidlet fra telecentret til politikredsen. Den daværende chef for

NEA og chefen for NC3 blev medio november 2018 orienteret om de manglende teleoplysninger i den konkrete sag.

Side 24

På baggrund af henvendelsen til telecentret om uoverensstemmelser mellem rådata og konverterede data i den konkrete efterforskning foretog telecentret i november 2018 en stikprøve med henblik på afklaring af, om der umiddelbart var tegn på en generel fejl. Stikprøvekontrollen omfattede 60 tilfældigt udvalgte sager – 30 fra 2017 og 30 fra 2018. Kontrollen – som ikke er dokumenteret og dermed ikke mulig at genskabe – viste angiveligt, at langt hovedparten af de kontrollerede sager var korrekt konverteret, mens der i få tilfælde bestod en forskel mellem rådata og konverterede data med op til fire linjers forskel i de respektive regneark.

Telecentret vurderede på baggrund af stikprøvekontrollen, at de forskelle, som stikprøven viste, ikke tydede på en generel systemfejl, samt at konverteringsfejlen i den konkrete sag skyldtes de store datafiler, der var indhentet til den pågældende sag, og som havde et meget stort omfang.

Telecentret indsatte den 28. november 2018 et nyt afsnit i den vejledning, som blev leveret til rekvirenten sammen med filerne med rådata og konverterede data, jf. afsnit 3.3 og 6.4. I det nye afsnit blev det anført, at rekvirenten inden brugen af konverterede data altid skulle sikre sig, at antallet af rækker med aktiviteter i de to datasæt var overensstemmende. Rekvirenterne blev dog ikke gjort særskilt opmærksom på ændringen i vejledningen.

Den daværende chef for NEA modtog efter anmodning den 14. januar 2019 en beskrivelse af telecentrets håndtering af historiske teledata. Det fremgik bl.a. heraf, at der i forbindelse med konverteringen af visse meget store filer kunne mangle oplysninger i de datasæt, som rekvirenten modtog fra telecentret. Det fremgik også, at et fuldt datasæt efterfølgende blev leveret til rekvirenten, og at Rigspolitiet i den forbindelse medsendte en vejledning om anvendelse af teledata, hvoraf det bl.a. fremgik, at rekvirenten altid skulle kontrollere, om der manglede data. Telecentrets beskrivelse af håndteringen af teledata gav ikke anledning til, at der på dette tidspunkt blev iværksat yderligere undersøgelser, idet den daværende chef for NEA afventede en uddybet gennemgang af teledata i den konkrete straffesag, som i november 2018 var årsagen til, at telecentret foretog stikprøven.

Den 5. februar 2019 blev telecentret kontaktet af en rekvirent vedrørende samme problemstilling i en anden efterforskning, og på den baggrund iværksatte telecentret en systematisk gennemgang af alle rekvisitioner i perioden fra januar 2017 til februar 2019 for at afdække, om der kunne konstateres en generel fejl i konverterede data. Den daværende chef for NEA blev den 20. februar 2019 orienteret om den nye henvendelse, og om at gennemgangen på det foreløbige grundlag viste, at der formentlig var tale om en generel fejl i konverteringen af rådata. Der forelå dog ingen endelige resultater af undersøgelsen på dette tidspunkt.

Den daværende chef for NEA blev i slutningen af februar 2019 oplyst om, at den fulde gennemgang af sagerne fra januar 2017 til februar 2019 havde identificeret flere sager, hvor der var konstateret uoverensstemmelser mellem rådata og konverterede data. Den daværende chef for NEA og chefen for NC3 aftalte at påbegynde forberedelsen af en orientering til politikredsene om problemstillingen indeholdende en anmodning til kredsene om at undersøge de identificerede sager i hver enkel kreds med henblik på en konkret vurdering af teledataenes betydning for efterforskningen.

Den 27. februar 2019 bragte den daværende chef for NEA sagen op på et møde i Politiorådets øverste ledelse. På mødet oplyste den daværende chef for NEA, at der var konstateret mangler i teledata i en større efterforskning, og at der var noget, som tydede på, at der også kunne være mangler i andre sager. Det blev i den forbindelse aftalt, at der skulle udarbejdes et notat om sagen.

5.2. Marts 2019

I starten af marts 2019 arbejdede telecentret videre med at identificere mulige årsager til, at der i visse konverterede datasæt manglede teledata. Den 8. marts 2019 vurderede telecentret, at det angiveligt var en timer i it-systemet, der var årsag til konverteringsproblemet. Timeren blev fjernet samme dag, og telecentret indførte kontrolprocedurer for at sikre, at eventuelle mangelfulde konverterede data fremover ville blive konstateret, inden rekvirenterne tog dem i anvendelse. I den e-mail, ved hvilken de konverterede teledata samt kopien af rådata fremsendtes til rekvirenten, jf. afsnit 3.3, blev der samme dag indsat en standardtekst med henblik på at tydeliggøre vigtigheden af, at modtageren kontrollerede, at antallet af aktiviteter i rådata svarede til antallet af aktiviteter i det bearbejdede data, før analyse og behandling af teledata blev iværksat. Denne standardtekst svarede indholdsmæssigt til den justerede vejledning af november 2018.

På det foreliggende grundlag kunne telecentret dog ikke udelukke, at manglerne i de konverterede datasæt kunne bero på andre forhold end timer-funktionen, ligesom det mulige omfang af mangelfulde teledata fortsat var uafklaret, idet det bl.a. stadig var uvist, hvornår problemet var opstået.

Den 13. marts 2019 blev det drøftet mellem politidirektøren for Politiovrådet (herefter politidirektøren) og Rigspolitiets databeskyttelseschef, hvorvidt teledatasagen ville have betydning for Justitsministeriets daværende overvejelser om en mulig revision af logningsreglerne. På den baggrund blev der den 13. marts 2019 afholdt et internt møde i Politiovrådet med deltagelse af bl.a. politidirektøren, chefen for NEA, chefen for National Efterforskningscenter (herefter NEC), chefen for NEA's juridiske sekretariat og databeskyttelseschefen samt medarbejdere i telecentret. På mødet gennemgik telecentret problemet med konverteringen af teledata. Telecentret kunne på mødet ikke konkludere, hvor længe konverteringsfejlen kunne have stået på, men at det kunne have været flere år. Telecentret oplyste desuden, at den type teledata, der benævnes særlige tjenester, ikke i alle tilfælde indgik i konverterede teledata, men at der på det foreliggende grundlag ikke var klarhed over, om det kunne være en del af forklaringen på, at der i visse sager manglede konverterede teleoplysninger, ligesom det var uklart, hvad der var årsag til, at særlige tjenester ikke indgik i alle konverterede datasæt.

Politidirektøren har oplyst, at det på mødet – efter en faglig diskussion om de mulige konsekvenser af manglende teledata, herunder om potentielle fejl i domstolsafgørelser – stod klart, at der kunne blive tale om et stort oprydningsarbejde, og at det blev på baggrund af mødet besluttet, at Rigsadvokaturen og Justitsministeriet skulle orienteres om sagen.

Politidirektøren har endvidere oplyst, at han samme dag drøftede sagen med Rigspolitiets koncernstyringsdirektør (herefter koncernstyringsdirektøren), og at de i enighed konkluderede, at en orientering af rigspolitichefen kunne vente, til rigspolitichefen var hjemme fra ferie. Koncernstyringsdirektøren har dog oplyst, at de ikke drøftede selve indholdet i sagen, og at han ikke fik det indtryk, at sagen var så presserende, at den ikke kunne afvente, at rigspolitichefen var tilbage fra ferie.

Politidirektøren har derudover oplyst, at han samme dag over for en afdelingschef i Justitsministeriet oplyste, at der i en stor efterforskning havde vist sig at mangle teledata, og at årsagen skulle findes i Rigspolitiets konverteringssystem, samt at det efterfølgende havde

vist sig, at der også var konverteringsfejl i andre sager. Politidirektøren har i den forbindelse oplyst, at han orienterede afdelingschefen om, at telecentret i februar 2019 konstaterede, at der var tale om systematiske konverteringsfejl, der kunne have stået på i årevis, og at årsagen til konverteringsfejlen ifølge telecentret skulle være rettet den 8. marts 2019, så konverterede datasæt efter denne dato ville være fuldstændige. Politidirektøren har endvidere oplyst, at de i samtalen herefter drøftede spørgsmålet om, at manglende teledata potentielt kunne have betydet, at skyldige var gået fri, men også potentielt kunne have ført til forkerte afgørelser ved domstolene, og at der derfor kunne blive tale om et meget stort oprydningssarbejde. Politidirektøren har afslutningsvis oplyst, at det blev aftalt med afdelingschefen i Justitsministeriet, at Rigspolitiet skulle udarbejde et notat om sagen, og at sagen skulle drøftes på et møde. Mødet blev efterfølgende kalendersat til den 27. marts 2019.

Af et tidligere udkast til redegørelse om tidsforløbet, som politidirektøren den 5. august 2019 sendte til rigspolitichefen og koncernstyringsdirektøren, fremgik det, at det den 13. marts 2019 blev tilkendegivet over for både Rigsadvokaturen og Justitsministeriet, at Rigspolitiet endnu ikke havde et overblik over sagens nærmere omstændigheder, herunder fejls karakter, hvor længe fejlen havde eksisteret, det mulige antal berørte straffesager, og at Rigspolitiet derfor ville skulle bruge tid på at få sagen tilstrækkeligt oplyst med henblik på stillingtagen til det videre forløb, og hvilke tiltag der burde iværksættes. Endelig fremgik det af udkastet, at det over for Justitsministeriet blev betonet, at der alene var tale om en foreløbig orientering, og at Rigspolitiet ville vende tilbage over for ministeriet, når det blev muligt at redegøre mere udførligt for sagens indhold og omfang, hvilket Justitsministeriet tog til efterretning.

Samme dag – den 13. marts 2019 – orienterede chefen for NEA telefonisk en vicesstatsadvokat i Kvalitetsafdelingen hos Rigsadvokaturen (herefter vicesstatsadvokaten) om sagen. Det blev oplyst, at Rigspolitiet i november 2018 var blevet opmærksom på fejl i forbindelse med konverteringen af teledata i en større efterforskning. Rigspolitiet havde i slutningen af februar 2019 konstateret mulige fejl i andre sager. Fejlene vedrørte – som sagen var oplyst – situationer, hvor der var indhentet meget store mængder teledata gennem såkaldte ”mastesug”. Der var herefter enighed om, at problemstillingen som udgangspunkt vedrørte uopklarede sager – og ikke urigtige domfældelser – da oplysninger indhentet gennem mastesug almindeligvis ikke anvendes som bevis i retten, men derimod som grundlag for indhentning af andre teleoplysninger under efterforskningen. Det blev videre oplyst, at Rigspolitiets

vurdering var, at fejlen formentligt skyldtes en fejl i timeropsætningen i konverteringssystemet, som havde medført, at konverteringen af data var ”stoppet” efter én time, og at dele af rådata derfor ikke var kommet med, men at fejlen var rettet, og at Rigspolitiet nu var i færd med at kigge bagudrettet på sager. Chefen for NEA oplyste endvidere, at problemstillingen var blevet yderligere aktualiseret som følge af Justitsministeriets overvejelser om revision af logningsreglerne. Justitsministeriet var derfor nu orienteret om sagen og havde anmodet Rigspolitiet om at beskrive problemet nærmere. Chefen for NEA gav afslutningsvist udtryk for, at der var tale om en foreløbig orientering, og at Rigsadvokaturen ville blive indkaldt til et møde i Justitsministeriet med henblik på en uddybende orientering.

Rigsadvokaturen har supplerende oplyst, at chefen for NEA på forespørgsel oplyste, at det på daværende tidspunkt var meget vanskeligt at vurdere, hvor mange sager der kunne være berørt af fejlen, men et muligt gæt kunne være i omegnen af 100 sager.

I de efterfølgende dage arbejdede telecentret videre med at fastlægge problemets mulige årsag og omfang, ligesom Rigspolitiet arbejdede på et foreløbigt udkast til teknisk notat om sagen. En første og foreløbig version af notatet dateret den 17. marts 2019 blev drøftet i Politiområdet den 19. marts 2019, hvor bl.a. politidirektøren, chefen for NEA og en række centerchefer var til stede. Det fremgik bl.a. af notatudkastet, at NC3 havde identificeret flere sager, hvor det blev vurderet, at politikredsene kunne have modtaget datasæt, hvor antallet af rækker med aktiviteter i konverteret data ikke var overensstemmende med det tilsvarende sæt rådata. Telecentret pegede – ud over fejl i timeropsætningen i konverteringssystemet – på fem forskellige mulige fejlkilder, herunder særligt på konvertering af særlige tjenester samt overførsel af teledata til politikredsene. Telecentret var dog ikke på daværende tidspunkt i stand til at afdække antallet af fejlbehæftede sager.

Den 20. marts 2019 deltog politidirektøren og chefen for NEA i et møde hos rigspolitichefen, som blev orienteret om sagen. Politidirektøren har oplyst, at rigspolitichefen blev orienteret grundigt om sagen og den konstaterede fejl i konverteringssystemet og om, at Justitsministeriet og Rigsadvokaturen blev orienteret straks efter, at Rigspolitiet blev opmærksom på sagens alvor den 13. marts 2019. Politidirektøren har endvidere oplyst, at rigspolitichefen blev orienteret om det planlagte møde mellem Justitsministeriet og Rigspolitiet den 27. marts 2019, hvor Justitsministeriet ifølge politidirektøren skulle gives en grundig indføring i sagen, og hvor de potentielle konsekvenser af de manglende data i konkrete straffesager skulle drøftes.

Rigspolitichefen har oplyst, at han på mødet den 20. marts 2019 blev orienteret om, at telecentret havde identificeret et antal sager, hvor politikredsene havde modtaget datasæt, hvor antallet af rækker i konverteret data ikke var i overensstemmelse med antallet af rækker i de tilsvarende sæt rådata. Telecentret vidste ikke, hvornår eller præcist hvordan uoverensstemmelsen var opstået, men vurderede, at det var sandsynligt, at en timer i konverteringssystemet var hovedårsagen til problemet. Timeren var nu fjernet. Man vidste ikke, hvor mange sager det drejede sig om. Rigspolitichefen har endvidere oplyst, at det ikke på mødet kunne oplyses, om diskrepansen mellem antallet af rækker havde haft reelle konsekvenser i de omfattede sager. Det blev på mødet særligt beskrevet, at der ikke var tale om egentlige fejl – men om, at der manglede oplysninger. Rigspolitichefen har derudover oplyst, at det på mødet blev understreget, at telecentret havde indført kontrolprocedurer, der ville sikre, at antallet af aktiviteter i rådata svarede til antallet af aktiviteter i konverterede data før videre sagsbehandling. Det blev på mødet aftalt hurtigst muligt at afdække problemets årsager, omfang og konsekvenser.

Den 22. marts 2019 forelå et revideret udkast til notatet af 17. marts 2019, hvor det bl.a. fremgik, at telecentrets undersøgelser havde vist, at der i perioden fra starten af 2012 til starten af marts 2019 kunne være sager, hvor politikredsene havde modtaget ufuldstændige teledatasæt fra Rigspolitiet. Om omfanget af problemstillingen fremgik det af notatet, at telecentret havde identificeret ca. 600 sager i 2017 og 2018, hvor politikredsene havde modtaget datasæt, hvor antallet af rækker med aktiviteter i konverteret data ikke var overensstemmende med antallet af rækker med aktiviteter i det tilsvarende sæt rådata. En yderligere gennemgang af telecentrets arkiv for teledata indikerede ifølge notatet, at der i årene fra 2012 til 2015 i gennemsnit var mindst 150 sager årligt med mangelfuld konverteret data. Det var dog telecentrets vurdering, at divergensen for årene 2012-2015 ikke reelt dækkede over en forskel mellem aktiviteter i rådata og konverteret data, da størsteparten af de identificerede sager dækkede over en sammenstillingsfejl på én række, og at dette var en kendt datasammenstillingsudfordring. Det konkluderedes i notatet, at fejlene i en meget stor del af de identificerede sager vedrørte særlige tjenester, og at konverteringen af særlige tjenester kunne have været ufuldstændig i perioden fra november 2016 til juni 2018.

Mødet mellem Rigspolitiet og Justitsministeriet, der var kalendersat til den 27. marts 2019, blev aflyst, og der blev efterfølgende aftalt et nyt møde om sagen til den 4. april 2019, som Rigsadvokaturen også blev indkaldt til.

5.3. April 2019

Den daværende chef for telecentret blev den 1. april 2019 midlertidigt overført til andet arbejde i Politiovrådet. Baggrunden var, at flere medarbejdere opfattede, at den pågældende chef på et internt møde i telecentret den 27. marts 2019 havde bedt dem om at oplyse, at der blev gennemført kontroller, uanset om kontrollerne rent faktisk blev gennemført. Den pågældende chef søgte sin afsked og fratrådte den 31. maj 2019.

Chefen for NEA har oplyst, at det efterfølgende blev undersøgt, om de pågældende kontroller reelt var blevet udført, og at dette blev efterfølgende bekræftet af både telecentret og chefen for NC3.

Rigspolitichefen har oplyst, at teledatasagen – som et blandt flere emner – kort blev berørt i en telefonsamtale primo april 2019 med en afdelingschef i Justitsministeriet. Rigspolitichefen bekræftede, at der var ledelsesmæssigt fokus på sagen.

Mødet mellem Rigspolitiet, Justitsministeriet og Rigsadvokaturen, der var kalendersat til den 4. april 2019, blev aflyst. Der blev i stedet aftalt et nyt møde den 26. april 2019 mellem Rigspolitiet og Justitsministeriet. Rigsadvokaturen blev ikke indkaldt til dette møde.

Politidirektøren har oplyst, at han som følge af de aflyste møder med Justitsministeriet besluttede at arrangere et møde med Rigsadvokaturen om sagen. Mødet blev afholdt den 11. april 2019 med deltagelse af bl.a. politidirektøren, chefen for NEA og chefen for NC3. Fra Rigsadvokaturen deltog bl.a. statsadvokaten og vicesstatsadvokaten. Politidirektøren har derudover oplyst, at Rigspolitiet på mødet oplyste om konverteringsfejlen på baggrund af den aktuelle viden, herunder at konverteringsfejlen kunne opstå i sager med mange data, men potentielt også i situationer, hvor mange sager med få data blev indlæst i systemet samtidig. I hvor lang en periode, fejlen havde stået på – og dermed hvor mange sager, fejlen potentielt kunne vedrøre – var på dette tidspunkt ikke klarlagt. På mødet oplyste Rigspolitiet derudover, at konverteringsfejlen var rettet, og at der var indført kontrolprocedurer, og man var i færd med at fremfinde data. Der fremkom på mødet ikke nærmere oplysninger om omfanget af sager med fejl, idet det blev oplyst, at Rigspolitiet fortsat arbejdede på at afdække fejlenes årsag, omfang og betydning.

Rigsadvokaturen har supplerende oplyst, at emnet blev drøftet som det sidste af to dagsordenspunkter på mødet den 11. april 2019, og at Rigspolitiet på mødet i al væsentlighed gentog indholdet af telefonsamtalen den 13. marts 2019, ligesom der blev redegjort for de tekniske aspekter i forbindelse med politiets indhentning og konvertering af teledata. Rigsadvokaturen har endvidere oplyst, at Rigspolitiet på mødet oplyste, at hovedmistanken fortsat var rettet mod en timerfejl, men at man også havde set indikationer på andre mulige fejl. En del mulige fejl viste sig dog ikke at være reelle fejl, når de blev undersøgt nærmere.

På mødet blev det bl.a. fremhævet af Rigsadvokaturen, at sagen ikke kun rejste spørgsmål om uopklarede sager, men også retssikkerhedsmæssige aspekter. Selv om risikoen var lav, ville det i sager baseret på indicier ikke kunne udelukkes at have haft bevismæssig betydning, hvis der havde manglet oplysninger om aktiviteter i den konverterede teledata, som f.eks. underbyggede et alibi. Der kunne derfor, afhængig af fejlenes karakter og betydning, potentielt opstå spørgsmål om sager, som skulle ankes eller genoptages. Derudover var der en drøftelse af, hvordan sager med fejl ville skulle håndteres, herunder rollefordelingen mellem Rigspolitiet, politikredsene og anklagemyndigheden.

Rigspolitiet arbejdede på daværende tidspunkt ud fra en forventning om, at gennemgangen af sager kunne være afsluttet inden sommerferien. Det blev endvidere oplyst, at der var aftalt møde med Justitsministeriet om sagen efter påske, hvor også Rigsadvokaturen ville blive indkaldt. Ved afslutningen af mødet udleverede Rigspolitiet to tekniske notater udarbejdet af Politiområdet dateret henholdsvis samme dag og den 9. april 2019 samt Rigspolitiets vejledning, som fremsendes til rekvirenter af teledata. Det udleverede materiale blev ikke nærmere gennemgået.

Af notatet af 11. april 2019 fremgik det bl.a., at særligt store datasæt kunne være et problem for politiets konverteringssystem som følge af en timerindstilling. Det fremgik endvidere, at timerindstillingen kunne betyde, at konverteringsfejlen ligeledes kunne opstå, hvor mange datasæt – uanset størrelse – skulle konverteres i forlængelse af hinanden, således at der var dannet en kø i konverteringssystemet. Disse forhold vurderedes afhjulpet, og det var således vurderingen, at disse ikke ville kunne give anledning til problemer fremadrettet. Om omfanget af problemstillingen fremgik det af notatet – i lighed med den foreløbige version af 22. marts 2019 – at telecentret havde identificeret ca. 600 sager i 2017 og 2018, hvor politikredsene havde modtaget mangelfulde datasæt. Det vurderedes i notatet, at den manglende data i en meget stor del af de identificerede sager vedrørte datatypen særlige

tjenester, og at konverteringen af datatypen kunne have været ufuldstændig i perioden fra november 2016 til juni 2018. I notatet blev det fremhævet, at det ikke var muligt med sikkerhed at fastslå, om de identificerede problemer i konkrete tilfælde reelt havde påvirket politiets efterforskning. Notatet oplyste herudover om fejl i tilfælde, hvor samme telefon kunne være registreret på flere forskellige master på samme tidspunkt, trods stor indbyrdes afstand mellem masterne.

Den 17. april 2019 fremsendte chefen for NC3 et udkast til en plan for gennemgang af historiske sager til chefen for NEA. Planen var dateret til den 15. april 2019, og det fremgik bl.a. heraf, at der blev lagt op til at etablere et såkaldt 'digitalt rejsehold' for henholdsvis Østdanmark og Vestdanmark, som skulle bistå med at udfinde og gennemgå relevante straffesager samt genskabe teledatahistorik i muligt omfang. Af planen fremgik det bl.a., at arbejdet skulle vedrøre rekvisitioner for perioden fra den 1. januar 2012 til den 8. marts 2019. Telecentrets undersøgelser pegede på, at fejlen kunne være opstået i 2013. For at afklare, om denne antagelse var korrekt, skulle sager fra 2012 også gennemgås. Til brug for arbejdet skulle der indledningsvis foretages genindlæsning af historiske teleoplysninger indhentet i den pågældende periode. Genindlæsningen af data var påbegyndt i telecentret i begyndelsen af april 2019 og forventedes at være afsluttet i midten af april 2019. Herudover blev der lagt op til, at telecentret ville indhente erfaringer fra Københavns Vestegns Politi og Midt- og Vestsjællands Politi, som ifølge det oplyste af egen drift i marts 2019 og begyndelsen af april 2019 havde gennemgået et antal ældre sager med telerekvisitioner. På baggrund af erfaringerne i Københavns Vestegns Politi og Midt- og Vestsjællands Politi skulle det digitale rejsehold påbegynde arbejdet i henholdsvis Østjyllands Politi og Københavns Vestegns Politi i uge 19 og Københavns Politi i uge 20. Der var lagt op til, at indsatsen herefter skulle evalueres, og at alle øvrige kredse ville få besøg af det digitale rejsehold inden udgangen af uge 26.

Den 26. april 2019 blev der afholdt møde mellem Justitsministeriet og Rigspolitiet om sagen. Rigsadvokaturen blev ikke indkaldt til mødet. På mødet deltog bl.a. politidirektøren, chefen for NEA, chefen for NC3 samt en afdelingschef og flere kontorchefer fra Justitsministeriet. Politidirektøren har oplyst, at Rigspolitiet på mødet grundigt redegjorde for sagen, herunder om hvordan fejlen opstod. Politidirektøren har oplyst, at Rigspolitiet endvidere oplyste, at det på dette tidspunkt fortsat ikke var afklaret, hvor lang tid fejlen havde stået på. Politidirektøren har endvidere oplyst, at han – som følge af, at Rigsadvokaturen ikke var repræsenteret på mødet – nævnte den bekymring, som Rigsadvokaturen havde rejst på

mødet den 11. april 2019 om, at de manglende teledata kunne have haft betydning for domstolenes afgørelse i sager, hvor afgørelsen baserede sig på en sum af indicier. Politidirektøren har desuden oplyst, at det var hans vurdering, at politiet derfor potentielt stod over for at skulle gennemgå en meget stor mængde af sager. Politidirektøren har endelig oplyst, at Justitsministeriet på mødet tilkendegav, at ministeriet ønskede en oversigt over og vurdering af betydningen for drabssager, hvor der var rekvireret teledata. Politidirektøren har afslutningsvis oplyst, at det blev aftalt at afholde et møde mellem Justitsministeriet og Rigspolitiet om teledatafejlenes betydning for drabssager.

Rigspolitiet iværksatte efter mødet med Justitsministeriet en gennemgang af drabssager, hvor politiet i perioden fra den 1. januar 2012 til den 8. marts 2019 som led i efterforskningen havde indhentet teledata. Arbejdet med at identificere disse sager i telecentrets system blev afsluttet den 9. maj 2019, hvor der var identificeret i alt 124 drabssager i den pågældende periode, hvori der var indhentet teleoplysninger.

5.4. Maj 2019

Den 1. maj 2019 drøftede chefen for NC3 og vicesstatsadvokaten kort muligheden for at arrangere et fælles møde med Østjyllands Politi med henblik på at udmønte Rigspolitiets plan for gennemgang af historiske sager. Chefen for NC3 oplyste, at Rigspolitiet under mødet med Justitsministeriet den forudgående uge havde orienteret Justitsministeriet om problematikken og Rigspolitiets foreløbige overvejelser om processen for gennemgang af berørte sager.

Den 2. maj 2019 blev sagen, som tidligere havde været kort omtalt for rigsadvokaten, drøftet på et internt møde i Rigsadvokaturen. I mødet deltog statsadvokaten, vicesstatsadvokaten og rigsadvokaten. Der var på mødet enighed om, at forsvarere og domstolene ville skulle orienteres om fejlen, ligesom der ville være behov for generelt at melde ud om konverteringsfejlen hos Rigspolitiet.

I forlængelse heraf meddelte vicesstatsadvokaten den 3. maj 2019 chefen for NC3, at Rigsadvokaturen ville udarbejde en orienteringsskrivelse til forsvarerne og domstolene om konverteringsfejlen og de mulige konsekvenser heraf, og at der ville være behov for at melde generelt ud om problemstillingen. Denne beslutning førte ikke til ændringer i Rigspolitiets plan om at påbegynde en gennemgang af muligt berørte straffesager.

Den 3. maj 2019 orienterede Rigsadvokaturen de regionale statsadvokater om sagen.

Side 34

Den 7. maj 2019 holdt bl.a. chefen for NEA, chefen for NC3, repræsentanter fra telecentret og en repræsentant fra Rigsadvokaturen møde med chefpolitiinspektøren og chefanklageren ved Østjyllands Politi med henblik på hurtigst muligt at iværksætte sagsgennemgangen. Chefen for NEA tilkendegav på mødet, at Rigspolitiet foreløbigt ønskede at forholde sig reaktivt rent pressemæssigt. Repræsentanten fra Rigsadvokaturen tilkendegav, at Rigsadvokaturen ville sende et orienteringsbrev til forsvarerne. Chefen for NEA bemærkede i forbindelse med mødet, at politidirektøren ønskede at blive orienteret, inden Rigsadvokaturen sendte orienteringsbrevet.

Den 9. maj 2019 blev chefen for NEA og chefen for NC3 – som opfølgning på mødet i Justitsministeriet den 26. april 2019 – indkaldt til møde i Justitsministeriet om teledata. Mødet blev aftalt til den 16. maj 2019. Mødet blev efterfølgende flyttet til den 27. maj 2019.

Den 9. maj 2019 sendte NC3 en opgørelse over relevante historiske sager i perioden fra 2017 til 2019 til Østjyllands Politi med henblik på, at kredsen kunne gennemgå sager fra denne periode.

Den 10. maj 2019 blev et tillægsnotat til notatet af 11. april 2019 om teledata fremsendt til politidirektøren og chefen for NEA. Det fremgik bl.a. af tillægsnotatet, at en opdateringsfil i konverteringssystemet vurderedes at være årsagen til de konverteringsfejl, der var beskrevet i notatet af 11. april 2019. Det fremgik desuden af tillægsnotatet, at opdateringsfilen i Rigspolitiets konverteringssystem kunne være indlæst i perioden fra den 24. maj 2013 til den 25. februar 2014. Det bemærkedes afslutningsvist i tillægsnotatet, at timeren blev fjernet den 8. marts 2019.

Som følge af tillægsnotatet blev det af politidirektøren besluttet, at undersøgelsesperioden skulle gå tilbage til og med 2012 fra det tidspunkt, hvor det eksisterende rekvisitionssystem blev etableret. Derved sikredes en kontrolperiode for hypotesen om, at systemopdateringsfejlen fra 2013 var årsagen til konverteringsfejlen.

Den 10. maj 2019 drøftede chefen for NC3 og vicesstatsadvokaten mere generelt status i sagen. Vicesstatsadvokaten har oplyst, at politidirektøren deltog under den sidste del af telefonsamtalen, og at politidirektøren i den forbindelse spurgte til behovet for at orientere forsvarerne, hvis det f.eks. viste sig, at fejlene var uden betydning. Vicesstatsadvokaten oplyste, at det var besluttet af rigsadvokaten og skulle ses i lyset af forsvarerens ret til aktindsigt i alle oplysninger tilvejebragt til brug for en straffesag.

Samme dag drøftede politidirektøren sagen med statsadvokaten i kanten af et andet møde.

Politidirektøren tilkendegav, at Rigspolitiet ønskede at igangsætte forundersøgelsen i Østjyllands Politi, for over to uger at få erfaringer med, hvordan processen med fremfindning og gennemgang af sager kunne gennemføres for hele landet. Rigsadvokaturen har supplerende oplyst, at politidirektøren også tilkendegav, at Rigspolitiet ønskede et bedre vidensgrundlag, inden Rigsadvokaturen orienterede forsvarerne. Politidirektøren fandt derfor, at udsendelsen af orienteringsbrevet skulle afvente resultaterne fra sagsgennemgangen i Østjyllands Politi, som forventedes at foreligge inden for to uger. Statsadvokaten tog dette til efterretning.

Den 13. maj 2019 gik Rigsadvokaturen i gang med at udarbejde et foreløbigt udkast til orienteringsbrev til forsvarere og domstolene.

Den 16. maj 2019 orienterede vicesstatsadvokaten de regionale statsadvokater om, at Rigspolitiet havde oplyst, at gennemgangen af sager i Østjyllands Politi blev forsinket, men at Rigsadvokaturen fortsat håbede at kunne sende et generelt orienteringsbrev til forsvarerne den følgende uge.

Den 21. maj 2019 anmodede Rigsadvokaturen om Rigspolitiets eventuelle bemærkninger til et første udkast til orienteringsbrev.

Den 23. maj 2019 forespurgte vicesstatsadvokaten politidirektøren til, om Rigspolitiet havde bemærkninger til det fremsendte brev, idet Rigsadvokaturen gerne ville sende brevet samme uge. Politidirektøren bemærkede dertil, at Rigspolitiet ville sætte pris på, hvis Rigsadvokaturen kunne vente til den følgende uge, når Rigspolitiet var færdige med gennemgangen i Østjyllands Politi. Vicesstatsadvokaten anmodede om en uddybning af baggrunden for at vente, da Rigsadvokaturen fortsat ønskede at sende brevet ud så tidligt som muligt.

Samme dag kontaktede kommunikationschefen hos Rigsadvokaturen vicesstatsadvokaten og oplyste, at Rigspolitiets kommunikationsdirektør (herefter kommunikationsdirektøren) over for ham havde rejst spørgsmålet om, hvorvidt Rigspolitiet og Rigsadvokaturen kunne udsende brevet til forsvarerne under valgkampen.

Politidirektøren blev ligeledes kontaktet af kommunikationsdirektøren med henblik på at høre politidirektørens vurdering af, om Statsministeriets skrivelse om den parlamentariske situation efter udskrivelse af valg havde betydning for, hvornår Rigsadvokaturen kunne sende et brev om teledatasagen til forsvarsadvokaterne mv. Politidirektøren afviste i den forbindelse, at Statsministeriets skrivelse kunne have betydning herfor.

Senere samme dag drøftede politidirektøren og vicesstatsadvokaten processen vedrørende orienteringsbrevet. Der var under samtalen enighed om, at valgkampen var uden betydning for orienteringen af forsvarerne. Derudover blev den videre proces drøftet.

Rigsadvokaturen har oplyst, at politidirektøren fastholdt, at resultaterne fra sagsgennemgangen i Østjyllands Politi var afgørende for at kunne informere ordentligt om sagen og tilrettelægge en hensigtsmæssig fremadrettet proces, hvilket vicesstatsadvokaten tog til efterretning.

Efterfølgende orienterede vicesstatsadvokaten statsadvokaten om samtalen.

Den 24. maj 2019 orienterede statsadvokaten på forespørgsel rigsadvokaten om den planlagte proces i det, der internt hos Rigsadvokaturen blev omtalt som 'mastesugsagen'. Statsadvokaten oplyste, at Rigspolitiet fortsat var usikre i forhold til problemets omfang, og at man afventede sagsgennemgangen i Østjyllands Politi. Planen var, at orienteringsbrevet til forsvarerne skulle udsendes i starten af den følgende uge. Der var enighed om, at det gav god mening at blive klogere på problemets omfang og mulige konsekvenser, før at man meldte ud, men at det samtidig var en balance.

Den 27. maj 2019 efterspurgte vicesstatsadvokaten Rigspolitiets bemærkninger til udkastet til orienteringsbrevet. Vicesstatsadvokaten tilkendegav i den forbindelse, at Rigsadvokaturen meget gerne ville have bemærkninger samme dag, da Rigsadvokaturen ville udsende brevet den følgende dag. Politidirektøren fremsendte kort efter Rigspolitiets bemærkninger

til brevet. Af bemærkningerne fremgik det bl.a., at Rigspolitiet foreslog, at oplysningen i brevet om, at sagsgennemgangen forventedes at vare 2-3 måneder, blev ændret til 4-5 måneder. I forbindelse med fremsendelsen af bemærkningerne oplyste politidirektøren, at han ønskede 'at vende timing mv. endnu en gang', inden Rigsadvokaturen sendte brevet. Rigsadvokaturen svarede kort efter, at man havde indarbejdet ændringerne, idet tidshorisonten for sagsgennemgangen dog var ændret til 'hurtigst muligt'.

Det planlagte møde i Justitsministeriet med Rigspolitiet den 27. maj 2019 blev aflyst.

Rigsadvokaturen har oplyst, at politidirektøren den 28. maj 2019 kontaktede statsadvokaten og oplyste, at Rigspolitiet ønskede det tekniske afsnit om it-fejlen i orienteringsbrevet udbygget. Rigspolitiet ønskede endvidere, at det af brevet fremgik, at konverteringsfejlen var rettet.

Samme aften anmodede vicesstatsadvokaten efter aftale med statsadvokaten politidirektøren om at fremsende Rigspolitiets uddybende tekniske beskrivelse af it-fejlen og nærmere oplysninger, om hvordan fejlen var rettet, med henblik på at oplysningerne kunne indgå i orienteringsbrevet til forsvarerne.

Dagen efter drøftede rigsadvokaten og statsadvokaten sagen. Det blev besluttet at igangsætte orienteringsprocessen af forsvarerne ved at indkalde til et ekstraordinært møde i Kontaktudvalget mellem Advokatrådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater og anklagemyndigheden (herefter Kontaktudvalget). Rigsadvokaturen foreslog den 6. og 11. juni 2019 som mulige mødedatoer. Af mødeindkaldelsen fremgik det, at formålet med mødet var at drøfte en 'særlig problemstilling'. Statsadvokaten orienterede samme dag en afdelingschef i Justitsministeriet om indkaldelsen.

Senere samme uge kontaktede Advokatrådets repræsentant statsadvokaten for at høre til, hvad mødet handlede om. Statsadvokaten oplyste, at det drejede sig om fejl i teleoplysninger.

5.5. Juni 2019

Den 3. juni 2019 blev teledatasagen og Rigspolitiets foreløbige presseberedskab drøftet ved et møde hos rigspolitichefen. På mødet deltog foruden rigspolitichefen også kommunikationsdirektøren, politidirektøren og chefen for NEA. I kanten af mødet blev det drøftet, at

det ikke kunne udelukkes, at konverteringsfejlen gik længere tilbage end 2012, men at der på daværende tidspunkt var enighed om, at der ikke var grundlag for, at telecentrets undersøgelse – på baggrund af centrets daværende hypoteser – gik længere tilbage end 2012.

Statsadvokaten oplyste den 3. juni 2019 politidirektøren og chefen for NEA om, at der var aftalt et møde med forsvarerne den 6. juni 2019, og at Rigsadvokaturen ønskede, at Rigspolitiet deltog i mødet med henblik på at orientere om sagen og svare på spørgsmål.

Samme dag orienterede chefen for NEA vicesstatsadvokaten om de foreløbige resultater af sagsgennemgangen hos Østjyllands Politi, som ikke havde givet den forventede afklaring.

Chefen for NEA har oplyst, at han den 4. juni 2019 deltog i et møde med to afdelingschefer i Justitsministeriet, hvor bl.a. teledatasagen og Rigspolitiets udkast til plan for gennemgang af sager, hvor der var rekvireret historiske teledata, blev drøftet. Chefen for NEA har endvidere oplyst, at der – som aftalt på mødet – efterfølgende blev udleveret et udkast til Rigspolitiets presseberedskab i teledatasagen til Justitsministeriet den 6. juni 2019 i forbindelse med et andet møde mellem Justitsministeriet og Rigspolitiet.

Den 5. juni 2019 forelå tillægsnotat nr. 2 til Rigspolitiets notat af 11. april 2019. Tillægsnotatet omhandlede fejl i konverteringen af historiske teledata i de tilfælde, hvor politikredsene alene havde anvendt et separat analyseværktøj, som var til rådighed i kredsen, frem for alene anvende materiale modtaget fra telecentret, der indlæste rådata i analyseværktøjet. Det fremgik endvidere af tillægsnotatet, at tre aktivitetstyper (”særlige tjenester”, ”tjenesteydelser” og ”masteoplysning”) ikke blev indlæst i det separate analyseprogram i forbindelse med modtagelsen af historiske teleoplysninger og historiske masteoplysninger, og at efterforskere, der alene anvendte oplysninger fra dette analyseværktøj, således potentielt ikke havde modtaget det fulde datasæt. Det vurderedes, at der var tale om fejl i ca. 40 rekvisitioner, og det blev anført i notatet, at analyseværktøjet forventedes opdateret snarest muligt, og at fejlen dermed forventedes rettet.

Rigspolitiet færdiggjorde ligeledes samme dag en justeret tidsplan for processen med gennemgang af sager, hvor der var rekvireret historiske teledata. NC3 vurderede i den forbindelse, at der var behov for en gennemgang af 10.776 sager i perioden fra 2012 til 2019 indeholdende ca. 40.000 rekvisitioner af teledata.

Den 5. juni 2019 modtog rigspolitichefen, politidirektøren og Rigspolitiets kommunikationsdirektør fra chefen for NEA – som forberedelse til koncernledelsesmødet dagen efter – planen for håndteringen af de historiske straffesager indeholdende teledatarekvisitioner. Endvidere modtog de pågældende Rigspolitiets opdaterede presseberedskab og udkastet til orienteringsbrev til forsvarerne.

Samme dag fremsendte Rigspolitiet supplerende bemærkninger til Rigsadvokatens udkast til orienteringsbrev til forsvarerne med bl.a. en uddybning af det tekniske afsnit og de gennemførte undersøgelser.

Den 6. juni 2019 blev der afholdt møde i koncernledelsen for politiet og anklagemyndigheden, hvor rigspolitichefen orienterede om sagen, herunder at der var konstateret uoverensstemmelser mellem rådata indhentet fra teleselskaberne og konverterede data i Rigspolitiet. Det blev oplyst, at fejlen var blevet rettet, men at de konstaterede uoverensstemmelser betød, at der skulle gennemgås godt 10.000 straffesager i politikredsene fra 2012 og frem med henblik på at undersøge, om tilvejebragt teledata i fuldt omfang var indgået i sagen. Rigspolitichefen gennemgik kort det forestående omfattende arbejde inkl. tidsplanen herfor og oplyste, at alle kredse i uge 24 ville blive orienteret nærmere. I forlængelse heraf oplyste rigsadvokaten, at anklagemyndigheden ville tage hånd om den nødvendige orientering af forsvarsadvokaterne.

Mødet i Kontaktudvalget blev afholdt samme dag. På mødet deltog bl.a. rigsadvokaten, statsadvokaten, vicesstatsadvokaten, statsadvokaten i København, chefanklageren i Københavns Politi, chefen for NEA samt repræsentanter fra Advokatrådet og Landsforeningen af Forsvarsadvokater. På mødet orienterede chefen for NEA om konverteringsfejlen, resultaterne fra sagsgennemgangen i Østjylland, og om at Rigspolitiet vurderede, at der var behov for en gennemgang af 10.776 sager i perioden fra 2012 til 2019. Tilrettelæggelsen af sagsgennemgangen blev drøftet med forsvarsadvokaterne, og det blev bl.a. aftalt, at sager med aktuelt frihedsberøvede skulle prioriteres først.

På baggrund af mødet i Kontaktudvalget blev Rigspolitiets plan for gennemgang af straffesager i politikredsene justeret, således at alle sager med afsonere og varetægtsfængslede ville blive gennemgået først. NC3 gennemførte særskilte videomøder den 11. og 12. juni 2019 med hver politikreds med henblik på orientering om teledatasagen og håndtering af den forestående opgave med at identificere og gennemgå muligt berørte straffesager.

I dagene efter mødet den 6. juni 2019 blev udkastet til Rigsadvokatens orienteringsbrev til forsvarerne justeret, bl.a. under henvisning til de tilkendegivelser om sagernes prioritering, som blev fremsat på mødet. Endvidere blev det tilføjet, at fejlen vurderedes at være opstået i perioden fra 2012 til 2019.

Rigspolitiet præciserede ved e-mail af 7. juni 2019 det tekniske afsnit med beskrivelse af fejlen i udkastet til orienteringsbrev til forsvarerne, ligesom det blev tilføjet, at fejlen var rettet i starten af marts 2019, og at der var indført en manuel kontrolprocedure. I de følgende dage blev det præciseret, at fejlen var rettet den 8. marts 2019, ligesom Rigsadvokaturen efter nærmere overvejelser besluttede, at uddybningen af det tekniske afsnit burde udgå.

Efter justeringerne af udkastet til orienteringsbrevet til forsvarerne, jf. ovenfor, fremsendte Rigsadvokaturen den 11. juni 2019 en revideret version af brevet til de regionale statsadvokater og Rigspolitiet med henblik på deres eventuelle bemærkninger. Efter indarbejdelse af bemærkninger blev udkastet forelagt rigspolitichefen og rigsadvokaten. Centrale dele af udkastet til brevet blev desuden læst op for formanden for Landsforeningen af Forsvarsadvokater.

Orienteringsbrevet til forsvarerne blev afsendt den 13. juni 2019 med kopi til Domstolsstyrelsen. Samme dag udsendte Rigsadvokaturen en instruks til alle embeder om gennemgangen af straffesager, hvori der indgik teleoplysninger. Det fremgik af instruksen, at konverteringsfejlen alene medførte, at der kunne mangle teleoplysninger, men ikke at der var indholdsmæssige fejl i teleoplysninger.

Chefen for NC3 sendte den 13. juni 2019 en e-mail til samtlige politikredse om status på arbejdet med teledatasagen i forhold til den gennemgang af straffesager, som politikredsene skulle i gang med. I e-mailen blev det oplyst, hvordan politikredsene skulle prioritere sagerne, herunder at sager med frihedsberøvede personer skulle gennemgås først.

Samme dag forelå Rigspolitiets endelige udkast til presseberedskaber med bemærkninger fra Rigsadvokaturen indarbejdet. Det fremgik bl.a. af presseberedskabet, at Rigspolitiet havde konstateret en konverteringsfejl vedrørende teledata, og at Rigspolitiet vurderede, at der var tale om en teknisk fejl i det dataprogram, der blev anvendt til at konvertere teledata. Det fremgik endvidere, at fejlen udsprang af en opdatering af systemet, og at data kunne

have været ufuldstændige. Om omfanget af fejlen fremgik det bl.a. af presseberedskabet, at NC3 havde foretaget en gennemgang af alle teledatarekvisitioner i 2018, og at der var konstateret forskel i optællingen i 417 rekvisitioner, svarende til knap 10 pct. af alle rekvisitioner i 2018. I samarbejde med Østjyllands Politi havde NC3 for årene 2017-2019 kortlagt uoverensstemmelser i 24 af 75 sager.

Samtidig med afsendelsen af den endelige godkendelse af presseberedskabet modtog chefen for NEA en skriftlig orientering fra chefen for NC3, hvoraf det fremgik, at telecentret den 12. juni 2019 var blevet opmærksom på, at det i en konkret straffesag i Østjyllands Politi, hvori der blev foretaget aflytning, var konstateret, at der fremgik opkald, som ikke var at finde i de historiske konverterede teledataoplysninger. Efter dialog med det relevante teleselskab kunne telecentret konstatere, at alle bestillinger af historiske teleoplysninger fra det konkrete teleselskab i perioden fra den 1. august 2018 til den 10. januar 2019 manglede oplysninger om nyere internetbaserede samtale tjenester. Fra den 10. januar 2019 havde det pågældende teleselskab dog opdateret de historiske teledata for disse former for samtaletrafik tilbage til primo november 2018. Ved en rundringning til de øvrige teleselskaber kunne det konstateres, at et andet teleselskab heller ikke leverede fuldstændige datasæt fra disse tjenester.

Chefen for NEA orienterede den 13. juni 2019 politidirektøren samt en række centerchefer om sagen. Chefen for NEA informerede endvidere samme dag vicesstatsadvokaten telefonisk om problemstillingen. Den samlede problemstilling blev endvidere beskrevet i et notat af 1. juli 2019 om nyere internetbaserede samtale tjenester i historiske teleoplysninger.

De følgende dage arbejdede NC3 videre med tilrettelæggelsen af sagsgennemgangen i politikredsene. Chefen for NEA blev endvidere interviewet af pressen om teledatasagen og tilkendegav, at Rigspolitiet i november 2018 var blevet bekendt med, at de konverterede teleoplysninger i en konkret sag havde været mangelfulde.

Den 17. juni 2019 holdt Rigsadvokaturen et videomøde med deltagelse af bl.a. de regionale statsadvokater og chefanklagere fra alle politikredse om bl.a. håndtering af verserende sager.

På baggrund af gengivelsen i pressen af oplysningen om, at Rigspolitiet i november 2018 var blevet bekendt med, at de konverterede teledata i en konkret sag havde været mangelfulde – og drøftelser på et møde for alle landets chefpolitiinspektører i Rigspolitiet den 19. juni 2019 – gjorde to politikredse den 19. juni 2019 Rigspolitiet opmærksom på, at det var politikredsenes opfattelse, at Rigspolitiet også før november 2018 var bekendt med problemet med manglende oplysninger i konverterede teledata. Således oplyste Østjyllands Politi til chefen for NEA, at kredsen i februar 2018 blev opmærksom på konverteringsfejl, og at politikredsen i februar 2018 indmeldte dette til telecentret. Det blev endvidere anført, at politikredsen mente, at den fejl, der havde været omtalt i medierne, var identificeret i august 2018, og at kredsen også reagerede herpå. Afslutningsvist var det anført, at politikredsen havde konstateret op mod 30 forskellige fejltyper på teledataområdet, som var indmeldt til Rigspolitiet. Det fremgik ikke af henvendelsen, hvilke fejltyper det drejede sig om, ligesom det ikke var anført, om der alene var tale om fejl vedrørende konverterede teledata.

Chefen for NEA orienterede umiddelbart herefter rigspolitichefen og politidirektøren, og der blev samme dag holdt et møde om sagen med yderligere deltagelse af koncernstyringsdirektøren og kommunikationsdirektøren. For bl.a. at afdække, hvornår kendskabet til den udmeldte konverteringsfejl var opstået, blev det besluttet at bede Rigspolitiets Enhed for Tilsyn og Controlling (herefter ToC) om at igangsætte en intern undersøgelse af telecentrets ledelsesmæssige fokus på samt arbejdsgange og kontroller for håndtering af eventuelle kritiske fejl i teledata.

Den 19. juni 2019 gjorde Københavns Politi endvidere Rigspolitiet opmærksom på, at en automatiseret tællekontrol, som blev indført den 8. marts 2019, i en konkret sag ikke i alle tilfælde havde foretaget en korrekt optælling. Telecentret gennemgik på den baggrund alle rekvisitioner for perioden fra den 8. marts 2019 til den 19. juni 2019 og konstaterede herved, at der i ganske få tilfælde havde været fejl i den automatiserede tællekontrol. Sagerne blev derfor efter det oplyste gennemgået på ny for at sikre overensstemmelse mellem antallet af aktiviteter i rådata og konverterede data. Telecentret har oplyst, at tællefejlen i tællemekanismen blev rettet den 19. juni 2019.

Den 20. juni 2019 fremsendtes notatet af 11. april 2019 om visse forhold knyttet til håndtering af teledata i politiet – inkl. tillægsnotat 1 og 2 – for første gang til rigspolitichefen

og koncernstyringsdirektøren. Rigspolitietschefen og koncernstyringsdirektøren blev endvidere oplyst, at der i den kommende tid ville blive udarbejdet endnu et tillægsnotat om de såkaldte nyere internetbaserede samtale tjenester som omtalt ovenfor.

Den 21. juni 2019 afholdt Rigspolitiet og Rigsadvokaturen et videomøde med alle politikredsene samt de regionale statsadvokater, SØIK og PET om den videre proces for gennemgangen af de berørte straffesager. Der blev samme dag udarbejdet et faktaark til brug for den lokale anklagemyndigheds anvendelse af teledata under verserende straffesager ved retterne.

Den 23. juni 2019 genfremsendte Østjyllands Politi tre henvendelser til Rigspolitiet af februar, marts og juni 2019, hvor det af henvendelsen af februar 2019 bl.a. fremgik, at politikredsen var blevet opmærksom på, at teleselskaberne ikke kunne fejlrrette eller undersøge en fejlagtig masteposition. I henvendelsen af marts 2019 oplyste politikredsen, at et teleselskab ikke gemte masteplysninger på internetbaserede samtale tjenester. I den tredje henvendelse – af juni 2019 – oplyste politikredsen, at politikredsen i en konkret efterforskning havde oplevet udfordringer med mastepositioner.

Med virkning fra den 24. juni 2019 blev telecentret organisatorisk flyttet fra NC3 til NKC. Samtidig ændredes referenceforholdene, således at chefen for NKC fremadrettet skulle referere til politidirektøren i sager vedrørende telecentret.

Derudover blev en vicepolitiinspektør ansat som chef for telecentret, da politidirektøren ønskede en stærkere lederprofil i telecentret. Samtidig blev der ansat en erfaren projektleder fra Københavns Politi. Politidirektøren har oplyst, at de bl.a. fik til opgave at skabe et struktureret overblik over de udfordringer og unøjagtigheder, som telecentret løbende fik indblik i ved den daglige dialog med politikredsene. Derudover har politidirektøren oplyst, at der var behov for mere struktur ved indsamling og formidling af konstaterede udfordringer og uhensigtsmæssigheder i data, og de to skulle hjælpe centrets medarbejdere til at opbygge et sådant struktureret vidensoverblik.

Umiddelbart efter sin tiltrædelse påbegyndte chefen for telecentret arbejdet med en samlet oversigt over fejlkilder og øvrige udfordringer med teledata.

Den 26. juni 2019 orienterede Justitsministeriet Rigsadvokaturen om, at ministeren påtænkte at nedsætte en uafhængig kontrol- og styregruppe, som skulle godkende de nærmere retningslinjer for politiets og anklagemyndighedens gennemgang af straffesager, hvori te-leoplysninger var indgået.

Efterfølgende modtog Rigsadvokaturen og Rigspolitiet et første udkast til kommissorium for den uafhængige gruppe med tilhørende bilag fra Justitsministeriet med henblik på fak-tatjek.

Den 27. juni 2019 afgav Rigsadvokaturen faktuelle bemærkninger til Justitsministeriet.

Politidirektøren har oplyst, at rigspolitichefen samme dag orienterede ham om, at Justits-ministeriet telefonisk havde tilkendegivet, at orientering om større sager – herunder udvik-lingen i større sager – ikke fremadrettet kunne ske telefonisk. Politidirektøren har oplyst, at orienteringer af den art skulle være tilstrækkeligt belyst til at kunne foreligge skriftligt.

Den 28. juni 2019 modtog Rigspolitiet og Rigsadvokaturen et opdateret kommissorium med tilhørende bilag fra Justitsministeriet. Samtidig oplyste ministeriet Rigsadvokaturen, at ministeren forventede at gå ud med nyheden om nedsættelsen af en uafhængig kontrol- og styregruppe den 1. juli 2019.

Den 30. juni 2019 drøftede statsadvokaten og vicesstatsadvokaten, om kommissoriet for en uafhængig kontrol- og styregruppe tog højde for den problemstilling om manglende tele-data vedrørende nyere internetbaserede samtale-tjenester, som chefen for NEA havde omtalt telefonisk over for vicesstatsadvokaten den 13. juni 2019. Drøftelserne førte til, at statsad-vokaten og vicesstatsadvokaten samme dag kontaktede chefen for NEA og spurgte nærmere ind til betydningen af den omtalte fejl.

Chefen for NEA oplyste under telefonsamtalen bl.a., at han på et møde den 24. juni 2019 havde aftalt med politidirektøren, at politidirektøren ville orientere Rigsadvokaturen om muligt nyt i sagen, og at det derfor undrede ham, at Rigsadvokaturen ikke havde hørt om, at der den 19. juni 2019 var sket en opdateringen i sagen.

Statsadvokaten kontaktede umiddelbart herefter politidirektøren telefonisk. Politidirektø-ren bekræftede under telefonsamtalen, at han ikke havde orienteret Rigsadvokaturen om

opdateringen i sagen, da der efter hans opfattelse ikke var substantielt nyt i opdateringen af den 19. juni 2019 – i forhold til den opdatering, som Rigsadvokaturen havde fået den 13. juni 2019 – og at fejlene desuden ville blive håndteret i dialog med teleudbyderne og i forbindelse med den iværksatte sagsgennemgang. Rigsadvokaturen har oplyst, at statsadvokaten gav udtryk for, at han ikke mente, at fejlene ville blive opdaget ved sagsgennemgangen, da der var tale om mangler i rådata, og at han derfor ikke var overbevist om, at fejlene var uden betydning.

Statsadvokaten orienterede med det samme rigsadvokaten om samtalen. Det blev aftalt, at statsadvokaten skulle orientere Justitsministeriet om problemstillingen, og at rigsadvokaten skulle orientere rigspolitichefen. Statsadvokaten kontaktede herefter en kontorchef i Justitsministeriet. Rigsadvokaten orienterede samtidig rigspolitichefen. Der var enighed om, at Rigspolitiet måtte vurdere nærmere, om de omtalte fejl var af en sådan karakter, at de efter Rigspolitiets opfattelse kunne have betydning for straffesagsbehandlingen. I så fald skulle Rigsadvokaturen orienteres skriftligt herom, ligesom der også fremadrettet skulle orienteres skriftligt om fejl, som kunne have betydning for straffesagsbehandlingen, sådan at Rigsadvokaturen på baggrund heraf kunne foretage en reel vurdering af fejlenes betydning for straffesagsbehandlingen.

Rigspolitichefen kontaktede efterfølgende politidirektøren og understregede, at Rigsadvokaturen fremadrettet hurtigst muligt skulle orienteres skriftligt om fejl, som kunne have betydning for straffesagsbehandlingen.

Rigspolitichefen har oplyst, at han ønskede friske øjne på sagen og derfor den 30. juni 2019 aftalte med koncernstyringsdirektøren, at koncernstyringsdirektøren skulle koordinere Rigspolitiets bemærkninger til det brev til Folketingets Retsudvalg, som Justitsministeriet forberedte, således at problemstillingen med nyere samtaletjenester også blev reflekteret.

5.6. Juli 2019

Den 1. juli 2019 blev der afholdt et møde mellem bl.a. politidirektøren, koncernstyringsdirektøren og chefen for telecentret. Chefen for NEA deltog indledningsvis og redegjorde for teledatasagens udfordringer. Efterfølgende gennemgik chefen for telecentret en liste over kendte udfordringer og unøjagtigheder i teledata. Politidirektøren har oplyst, at der efter gennemgangen var enighed på mødet om, at listen omhandlede flere væsentlige udfordringer i forhold til brugen af teledata, som det kunne være relevant at nævne i en kommende

redegørelse. Drøftelserne gav ifølge politidirektøren ikke anledning til at foreslå ændringer i Justitsministeriets udkast til kommissorium og brev til Folketingets Retsudvalg. Politidirektøren har derudover oplyst, at det var Rigspolitiets opfattelse, at fokus for den bestilte redegørelse var fejlen i politiets konverteringssystem, som havde skabt ufuldstændige datasæt, og at andre kendte problemstillinger som eksempelvis fortolkningsmæssige udfordringer ved brug af teledata fortsat skulle håndteres i telecentret i samarbejde med politikredsene og teleudbyderne. Politidirektøren har endvidere oplyst, at problematikken om nyere samtaletjenester kunne medtages i brevet, idet der her også var tale om ufuldstændige datasæt, men at årsagen hertil var fra teleudbydersiden. Koncernstyringsdirektøren afgav herefter Rigspolitiets bemærkninger telefonisk til Justitsministeriet i en samtale, hvor politidirektøren deltog på medhør.

Koncernstyringsdirektøren har oplyst, at han på baggrund af aftalen med rigspolitichefen deltog i et møde i Politiområdet den 1. juli 2019, hvor først chefen for NEA redegjorde for sine observationer i teledatasagen, og hvor chefen for telecentret efterfølgende orienterede om og gennemgik et mere systemiseret overblik over de udfordringer vedrørende teledata, som løbende var blevet indmeldt af politikredsene. Koncernstyringsdirektøren har oplyst, at gennemgangen bar præg af, at der ikke var overblik over, hvad de enkelte registreringer dækkede over, og at der var tale om en liste, der endnu ikke var gennemarbejdet og kvalificeret, samt at det var hans opfattelse, at der ikke på mødet blev nævnt problemstillinger som indebar, at der var fejl i rådata, eller som i øvrigt kastede nyt lys over konverteringsfejlen i politiets system. Koncernstyringsdirektøren har afslutningsvis oplyst, at han over for politidirektøren og chefen for telecentret gav udtryk for, at det var fornuftigt, at centret nu var begyndt at danne sig et konsolideret overblik over udfordringer med anvendelse af teledata.

Den 2. juli 2019 orienterede justitsministeren Folketingets Retsudvalg om sagen og nedsatte i samme anledning en uafhængig kontrol- og styregruppe (herefter kontrol- og styregruppen). Gruppen fik et bredt mandat til at kontrollere og styre myndighedernes gennemgang af de konkrete straffesager, der var omfattet af teledatasagen. Samtidig bad justitsministeren rigspolitichefen og rigsadvokaten om en samlet redegørelse for hele forløbet.

Samme dag udsendte Rigsadvokaturen en instruks for behandling af straffesager, hvori der indgik teleoplysninger. I instruksen orienterede Rigsadvokaturen om de nye oplysninger

om mangelfuld rådata vedrørende nyere internetbaserede samtaletjenester mv. Alle anklagere blev i forbindelse med behandlingen af straffesager, hvori der indgik teleoplysninger, instrueret i at udvise betydelig forsigtighed med at tillægge manglende teleoplysninger den betydning, at der ikke havde været telekommunikation. Samtidig fremgik det, at politiet og anklagemyndigheden i forbindelse med efterforskningen skulle være særligt opmærksomme på, at teleoplysninger kunne være mangelfulde, og at det samme gjaldt, når anklagemyndigheden skulle vurdere tiltalespørgsmålet.

Den 3. juli 2019 blev der afholdt møde i koncernledelsen for politiet og anklagemyndigheden. Rigspolitichefen gav i den forbindelse en orientering om teledatasagen.

Den 4. juli 2019 henvendte Østjyllands Politi sig til Rigspolitiet vedrørende en række mulige fejl og unøjagtigheder i rådata mv. Samme dag kontaktede chefen for telecentret Rigsadvokaturen og oplyste om henvendelsen fra politikredsen, som telecentret ville undersøge nærmere og eventuelt vende tilbage om. Senere samme dag orienterede chefen for telecentret bl.a. politidirektøren, chefen for NKC og chefen for NEA's juridiske sekretariat om kontakten til Rigsadvokaturen.

Den 5. juli 2019 blev der afholdt et møde i Rigspolitiet med deltagelse af bl.a. rigspolitichefen, politidirektøren, koncernstyringsdirektøren, chefen for NKC og chefen for telecentret som forberedelse til et møde senere samme dag med kontrol- og styregruppen. Politidirektøren har oplyst, at det på mødet blev aftalt, at han på mødet med kontrol- og styregruppen skulle fremhæve, at beslutningen om at lade undersøgelsesperioden gå tilbage til 2012 var baseret på en hypotese, som ikke var endeligt bekræftet, at Rigspolitiet foreløbigt troede på hypotesen, men at det ikke kunne udelukkes, at der var behov for at gå længere tilbage.

På mødet med kontrol- og styregruppen samme dag – som var første gang, gruppen var samlet – deltog bl.a. rigsadvokaten, vicesstatsadvokaten, politidirektøren, koncernstyringsdirektøren, chefen for NKC og to kontorchefer fra Justitsministeriet. Kontrol- og styregruppen blev på mødet orienteret om konverteringsfejlen og de manglende data fra nyere internetbaserede samtaletjenester. Politidirektøren tilkendegav på mødet, at afgrænsningen tilbage til 2012 beroede på en konkret hypotese om årsagen til konverteringsfejlene, som dog ikke var endeligt bekræftet, og det kunne derfor ikke udelukkes, at man ville skulle over-

veje at gå længere tilbage. Derudover tilkendegav politidirektøren, at fejlene i konverteringen ikke havde noget at gøre med andre kendte udfordringer og usikkerheder ved brug af teledata, herunder f.eks. i forhold til mastespring og masternes præcise placering.

Den 8. juli 2019 blev der afholdt et møde i Rigspolitiet med deltagelse af bl.a. rigspolitichefen, politidirektøren, koncernstyringsdirektøren, afdelingschefen for Direktionssekretariatet og chefen for NEA's juridiske sekretariat om udfærdigelsen af redegørelsen om teledatasagen (herefter redegørelsen). På mødet fastlagde rigspolitichefen de overordnede rammer for redegørelsen, og det blev aftalt, at et første fælles udkast i samarbejde med Rigsadvokaturen skulle være klar den 12. august 2019, samt at et første udkast, som alene var baseret på Politiovrådets input, skulle drøftes på et møde med rigspolitichefen den 25. juli 2019.

Den 9. juli 2019 blev der afholdt et møde mellem politidirektøren og direktøren for Teleselskabernes brancheorganisation. Politidirektøren har oplyst, at det på mødet blev aftalt, at der i fællesskab skulle arbejdes for at etablere et samarbejde på strategisk niveau mellem Rigspolitiet og teleselskaberne. Formålet herved var at bringe interessenterne tættere på hinanden, så det kunne sikres, at eksempelvis oplysninger om lancering af nye produkter eller om ændringer i registreringspraksis i rådata ville tilgå Rigspolitiet hurtigst muligt. Politidirektøren har endvidere oplyst, at der blev aftalt et første møde på strategisk niveau til den 30. august 2019.

Den 11. juli 2019 blev telecentret opmærksom på, at der kunne være sket konverteringsfejl i det oprindeligt antagne kontrolår, 2012. Telecentret brugte de følgende dage på at undersøge spørgsmålet nærmere og kunne den 16. juli 2019 orientere politidirektøren om, at det foreløbige resultat af undersøgelsen viste, at der også var sket konverteringsfejl i ca. 1 pct. af de undersøgte sager i 2012. Telecentret vurderede, at der var behov for yderligere undersøgelse de fejlbehæftede sager, og at telecentrets delkonklusion stadig var, at det var opdateringen i maj 2013, som var hovedårsagen til den mere systematiske konverteringsfejl. På den baggrund blev det besluttet ikke at orientere øvrige aktører herom, før der var mere klarhed over sagen.

Den 19. juli 2019 anmodede kontrol- og styregruppen Rigspolitiet og Rigsadvokaturen om at besvare en række spørgsmål. Der blev bl.a. spurgt til, hvilke generelle erfaringer og be-

skrivelser, der i øvrigt forelå hos politiet og anklagemyndigheden vedrørende andre relevante konstaterede unøjagtige eller mangelfulde teleoplysninger, herunder vedrørende mastespring, sommer/vintertid, bortkomst af linjer ved sideskift mv. Der blev endvidere spurgt til, om der på et tidspunkt var foretaget en stikprøveundersøgelse af validiteten af teleoplysninger.

Den 22. juli 2019 blev der mellem chefen for telecentret og kontrol- og styregruppen drøftet mulighed for et fysisk besøg i telecentret med henblik på, at kontrol- og styregruppen kunne se telecentrets faciliteter, en udarbejdet indberetningsordning til politikredsene samt en vejledning til denne. Der blev efterfølgende planlagt et besøg i telecentret den 20. august 2019.

Den 25. juli 2019 blev der afholdt et internt møde i Rigspolitiet om et første udkast til redegørelsen. På mødet deltog bl.a. rigspolitichefen, politidirektøren, chefen for NEA, stabschefen for Politiovrådet og chefen for NEA's juridiske sekretariat. Af udkastet til redegørelse fremgik under et afsnit om afgrænsning, at det igangsatte arbejde med en beskrivelse af øvrige potentielle fejkilder på daværende tidspunkt havde udmøntet sig i en liste med ca. 50 fund om mangler mv. ved brug af teledata, hvoraf kun få blev betegnet som kritiske. Det fremgik af udkastet, at alle kritiske forhold fra listen ville skulle indgå i redegørelsen, men at erfaringen havde vist, at det ville være fornuftigt med en tydelig afgrænsning af, hvad der skulle tages med og ikke tages med. Det blev aftalt at mødes igen den 5. august 2019 for en gennemgang af 2. udkast, som fortsat alene skulle være baseret på Politiovrådets input.

Den 29. juli 2019 orienterede chefen for telecentret politidirektøren, chefen for NEA, stabschefen for Politiovrådet, chefen for NKC og chefen for NEA's juridiske sekretariat om, at der i Nordsjællands Politi var fundet mastekoordinatfejl i en konvertering i en sag fra 2016. Fejlen bestod i, at mastekoordinaterne var forskudt ca. 222 meter i syd-sydvestlig retning, når koordinaterne blev sammenlignet med rådata. Det fremgik bl.a. af orienteringen, at der her ikke var tale om en sletning af rådata i konverteringen, men at konverteringen havde bevirket en 'forvrængning' af data. Telecentret vurderede på daværende tidspunkt, at fejlen ikke var sagskritisk, da det alene omhandlede mastens placering, forskydningen var begrænset, og at data alene viste, hvilken mast telefonen var på – og det dermed ikke var et forsøg på præcis angivelse af, hvor telefonen var. Telecentret vurderede også, at fejlen ikke desto mindre af mere principielle grunde kunne være kritisk. Chefen for telecentret oplyste endvidere, at der herudover eksisterede et antal fejl og mangler i anvendelsen af teledata,

og chefen for telecentret foreslog en gennemgang og drøftelse af disse fejl med henblik på en vurdering af, hvilke der skulle indarbejdes i redegørelsen for teledatasagen.

Side 50

Chefen for telecentret lagde efterfølgende op til, at kontrol- og styregruppen snarligt skulle orienteres skriftligt om mastekoordinationsfejlen, da den havde en sådan karakter, der til- sagde dette.

Politidirektøren har oplyst, at han vurderede, at mastekoordinatfejlen, herunder årsagen til fejlen, burde undersøges nærmere, inden der blev gået videre med sagen, da der på davæ- rende tidspunkt kun var fundet én fejl, som kunne være enkeltstående. Politidirektøren har endvidere oplyst, at han samtidig vurderede, at fejlen skulle beskrives i redegørelsen og også forelægges for kontrol- og styregruppen på det kommende møde den 20. august 2019. Politidirektøren har yderligere oplyst, at rigspolitichefen på daværende tidspunkt var på ferie, og at politidirektøren derfor vurderede, at rigspolitichefen kunne orienteres om fejlen, når ferien var afsluttet.

Det blev i forlængelse heraf mellem politidirektøren og chefen for telecentret også aftalt at afholde et møde med henblik på at drøfte, hvilke af de øvrige fejl og mangler i teledata, som telecentret på daværende tidspunkt havde afdækket, jf. det arbejde der blev iværksat den 5. juli 2019, der skulle medtages i redegørelsen.

5.7. Frem til den 19. august 2019

Den 1. august 2019 iværksatte telecentret en stikprøvekontrol, som skulle afdække, hvor- vidt der var indholdsmæssige forskelle i oprindeligt konverteret data og re-konverteret data (rådata som konverteres igen). Baggrunden herfor var den identificerede indholdsmæssige mastekoordinatfejl, jf. ovenfor, samt at kontrol- og styregruppen havde stillet spørgsmål om mulige stikprøver af konverteringen af teledata. Telecentret igangsatte i alt knap 300 stikprøvekontroller fordelt over perioden 2012-2018, og deadline for disse stikprøvekon- troller blev fastsat til ultimo august 2019.

Den 2. august 2019 blev der afholdt et møde om forberedelse af materiale til kontrol- og styregruppen mellem politidirektøren og NEA's juridiske sekretariat. På mødet blev de be- stillede dokumenter mv. fra kontrol- og styregruppen gennemgået, og sagen, hvor der var fundet fejl i mastekoordinaterne efter konvertering, blev drøftet. Politidirektøren har oplyst,

at der på dette tidspunkt var meget lidt viden om fejlen, herunder hvorvidt den var enkeltstående, samt at han efter mødet med sekretariatet, bad telecentret udarbejde et notat med henblik på at undersøge det mulige omfang af fejlen.

Den 5. august 2019 blev der afholdt et nyt møde i Rigspolitiet mellem politidirektøren og NEA's juridiske sekretariat om besvarelsen af henvendelsen af 19. juli 2019 fra kontrol- og styregruppen. Mastekoordinatfejlen blev ligeledes drøftet, og det blev besluttet, at det var for tidligt at orientere kontrol- og styregruppen om mastekoordinatfejlen, idet der stadig blev arbejdet på at finde årsagen til fejlen, og at fejlen kun var set i en enkelt sag og derfor fortsat kunne være enkeltstående. Politidirektøren har oplyst, at vurderingen var, at Rigspolitiet ville kunne give en kvalificeret vurdering af fejlen og dens årsag mundtligt på mødet med kontrol- og styregruppen den 20. august 2019.

Samme dag fremsendte politidirektøren 2. udkast til redegørelsen til rigspolitichefen og koncernstyringsdirektøren. Udkastet blev drøftet på et møde i Rigspolitiet samme dag. På mødet deltog bl.a. rigspolitichefen, politidirektøren, koncernstyringsdirektøren og chefen for NEA's juridiske sekretariat. På mødet efterspurgte rigspolitichefen bl.a. dokumentation for den i redegørelsen omtalte stikprøve i november 2018 på 60 sager samt nærmere oplysninger om, hvad fejlene vedrørte. Udkastet til redegørelsen havde på daværende tidspunkt samme omtale som det tidligere udkast om listen med ca. 50 fund om mangler mv. ved brug af teledata, hvoraf de kritiske ville skulle indgå i redegørelsen.

Politidirektøren har oplyst, at han på mødet orienterede rigspolitichefen om den fejl, der var konstateret om ændrede mastepositioner i konverteringen, samt at han i orienteringen understregede, at det var første gang, hvor det var konstateret, at konverteringen havde ændret data, da der hidtil kun havde været tale om ufuldstændige data ved konverteringen. Politidirektøren har endvidere oplyst, at han oplyste, at fejlen kun var set i én sag fra 2016, og at ændringen af masteplaceringen drejede sig om ca. 200 meter i forhold til rådata.

Politidirektøren har desuden oplyst, at alle på mødet var enige om, at det var en central opdagelse, hvis fejlen var udtryk for, at konverteringen også lavede indholdsmæssige ændringer. Politidirektøren har endvidere oplyst, at han på mødet tilkendegav, at Politiorådet arbejdede på at finde årsagen til fejlen, og at det var telecentrets vurdering, at fejlen ikke var sagskritisk, da det alene omhandlede mastens placering, og at forskydningen var

begrænset. Endelig har politidirektøren oplyst, at der var enighed om, at sagen skulle forelægges kontrol- og styregruppen på mødet den 20. august 2019, hvor det var forventningen, at der kunne gives en kvalificeret vurdering af fejlen og dens årsag, og at en beskrivelse af fejlen skulle indgå i redegørelsen.

Rigspolitichefen har oplyst, at mødet i alt væsentligt omhandlede 2. udkast til redegørelse, og at der i den forbindelse blev givet en række bemærkninger til det foreliggende udkast. Rigspolitichefen har endvidere oplyst, at der blev nævnt én mulig fejl, der ikke var konsolideret og skulle undersøges nærmere. Det var rigspolitichefens forståelse, at fejlen, der kun var set i en sag, ikke vurderedes at have betydning for hverken politiets efterforskning eller straffesagsbehandling ved retten.

Senere samme dag besvarede Rigspolitiet kontrol- og styregruppens henvendelse af 19. juli 2019. Det fremgik bl.a. af besvarelsen, at Rigspolitiet på et møde med kontrol- og styregruppen den 20. august 2019 ville redegøre for de generelle erfaringer, der forelå om unøjagtige eller mangelfulde teleoplysninger.

På baggrund af mødet og de umiddelbare bemærkninger til udkastet til redegørelsen udarbejdede Politio mrådet et nyt udkast til redegørelse, som den 6. august 2019 blev sendt til bl.a. rigspolitichefen, politidirektøren og koncernstyringsdirektøren.

Den 6. august 2019 blev analysen af mulige konverteringsfejl før 2013 sendt til politidirektøren. Analyserapporten viste, at der i 19 ud af ca. 900 undersøgte rekvisitioner fra 2012 var tegn på fejl i konverteringen. Af de 19 rekvisitioner var det telecentrets vurdering, at 4-5 af disse skyldtes timeren i it-systemet.

Den 12. august 2019 blev der afholdt et internt møde i Politio mrådet med deltagelse af politidirektøren, chefen for telecentret samt medarbejdere fra telecentret. På mødet blev analysen om de gennemgåede rekvisitioner i 2012 gennemgået, og politidirektøren har oplyst, at han konkluderede, at resultatet skulle forelægges kontrol- og styregruppen med henblik på en vurdering af, om den historiske gennemgang af sager skulle gå længere tilbage end 2012. Politidirektøren har endvidere oplyst, at chefen for telecentret på mødet gennemgik de udfordringer med teledata, som telecentret på daværende tidspunkt havde afdækket, og som det blev vurderet skulle indgå i redegørelsen og skulle forelægges for kontrol- og

styregruppen. Politidirektøren har oplyst, at chefen for telecentret fremhævede problematikken omkring udlandspræfiks, som ifølge politidirektøren under helt særlige omstændigheder kunne få et udenlandsk nummer til at ligne et dansk nummer, samt at der var set udenlandske telefonnumre gå på master fra to forskellige selskaber samtidig. Endvidere har politidirektøren oplyst, at problematikken omkring manipulerede opkald, hvor man via internettet kan udgive sig for at sende en sms fra en andens telefon, blev nævnt, ligesom politidirektøren har oplyst, at det ved en særlig type samtaletjeneste var set, at A- og B-nummeret kunne blive vendt rundt.

Politidirektøren har oplyst, at der, som han forstod det, ikke var tale om nye udfordringer, men om kendte problematikker, som telecentret havde samlet sammen. Politidirektøren har endvidere oplyst, at de forskellige problematikker blev drøftet, herunder mulighederne for at afdække de enkelte emner i forbindelse med efterforskningen, og at problemerne lignede udfordringerne med mastespring mv., da det handlede om fortolkning af de data, som politiet modtager fra teleudbyderne.

Politidirektøren har oplyst, at han på baggrund af drøftelserne bl.a. bad om, at emnerne skulle undersøges nærmere samt om en beskrivelse af emnerne til brug for redegørelsen og til forelæggelse for kontrol- og styregruppen den 20. august 2019.

Den 13. august 2019 orienterede Rigspolitiet – i forbindelse med et bidrag til besvarelsen af spørgsmål nr. 72 (Alm. del) af 17. juli 2019 fra Folketingets Retsudvalg – Justitsministeriet om, at det var Rigspolitiets vurdering, at det ville være nødvendigt at undersøge, om der ville være behov for at fremfinde sager fra før 2012 til gennemgang. Dette som følge af, at de ovenfor beskrevne undersøgelser havde afdækket uoverensstemmelser mellem rådata og konverterede data før 2013. Der var således tale om en ændret vurdering af den tidsmæssige afgrænsning, som Rigspolitiet havde anlagt i forbindelse med justitsministerens brev til Folketingets Retsudvalg af 2. juli 2019.

Den 15. august 2019 blev der afholdt et videomøde med deltagelse af telecentret, politikredsene, de regionale statsadvokater, SØIK og Rigsadvokaturen. I mødet deltog bl.a. vicestatsadvokaten. På mødet blev det oplyst, at telecentret var blevet opmærksom på en ny fejltype, der omhandlede fejlkonvertering af mastekoordinater, og som kunne føre til, at positionen af en mast blev forskudt med ca. 200 meter. Fejlen var opdaget i en sag fra 2016, og telecentret var nu ved at indkredse fejlperioden.

Umiddelbart efter orienterede vicesstatsadvokaten statsadvokaten om den nye indholdsmæssige konverteringsfejl. Statsadvokaten og vicesstatsadvokaten var enige om, at der var tale om en ny og alvorlig oplysning, som rigsadvokaten skulle orienteres om, idet det ikke tidligere havde været fremme, at konvertering kunne påvirke indholdet af teledata. Rigsadvokaten blev kort efter orienteret. Det blev i den forbindelse aftalt, at statsadvokaten skulle tage kontakt til politidirektøren for at få en uddybende beskrivelse af fejlen, ligesom Justitsministeriet skulle orienteres om fejlen.

Statsadvokaten kontaktede umiddelbart herefter politidirektøren om fejlen omtalt på videomødet. Rigsadvokaturen har oplyst, at politidirektøren i den forbindelse oplyste, at han havde kendt til fejlen i ca. 3 uger, men at han ikke havde vurderet, at den var vigtig. Rigsadvokaturen har endvidere oplyst, at politidirektøren var enig i, at der var tale om en ny type fejl, idet det ikke tidligere havde været fremme, at konvertering kunne medføre fejl i indholdet af teledata. Rigspolitiets plan var at orientere kontrol- og styregruppen om problemstillingen den 20. august 2019. Statsadvokaten tilkendegav, at der efter hans opfattelse var tale om en ny og alvorlig fejl, idet det indtil nu havde været opfattelsen, at der alene havde manglet teledata, men at der ikke var fejl i indholdet af teledata. Det var således statsadvokatens vurdering, at Justitsministeriet derfor burde orienteres med det samme. Statsadvokaten orienterede umiddelbart efter samtalen en kontorchef i Justitsministeriet om den nye fejl, og om at Rigspolitiet ville orientere ministeriet nærmere. Rigsadvokaten og rigspolitichefen aftalte samme dag, at Rigspolitiet skulle udarbejde en skriftlig beskrivelse af problemstillingen til næste morgen.

Politidirektøren har om samtalen med statsadvokaten oplyst, at statsadvokaten henstillede til, at Justitsministeriet blev orienteret om sagen. Politidirektøren har endvidere oplyst, at han erklærede sig enig i, at det var nyt, hvis konverteringen ændrede data, og oplyste, at det var besluttet på et møde den 5. august 2019, jf. ovenfor, at fejlen skulle indgå i redegørelsen og forelægges kontrol- og styregruppen, og at det – efter det oplyste – fortsat var en fejl, der kun var set i én sag, som ikke blev vurderet at være sagskritisk, og at Rigspolitiet arbejdede på at finde årsagen til fejlen. Politidirektøren tilkendegav samtidig at ville følge op på henvendelsen fra statsadvokaten, men at han først ville ringe til Justitsministeriet, når det var afstemt med rigspolitichefen. Statsadvokaten bad om at blive underrettet, når politidirektøren havde talt med Justitsministeriet.

Telecentret oplyste senere samme dag, at de samme dag havde fundet mastekoordinatfejl i et antal sager. Politidirektøren har oplyst, at telecentret endnu ikke kunne konkludere, om der var tale om egentlige substantielle fejl, og at en afklaring heraf ville kræve en nærmere undersøgelse. Politidirektøren har oplyst, at det var første gang, han hørte, at der kunne være flere fejl end i en enkeltstående sag, og at han spurgte ind til og fik bekræftet, at det ville være muligt at kontrollere alle fundne konverterede datasæt (ca. 24.000) for mastekoordinatfejl.

Efterfølgende samme dag – den 15. august 2019 – talte politidirektøren med rigspolitichefen om mastekoordinatfejlen. Rigspolitichefen var dog allerede blevet kontaktet af Justitsministeriet, da ministeriet havde hørt om problemstillingen fra Rigsadvokaturen. Politidirektøren har oplyst, at han over for rigspolitichefen tilkendegav, at den aftalte plan var at forelægge problemstillingen for kontrol- og styregruppen på mødet den 20. august 2019, og at problemstillingen desuden ville indgå i redegørelsen til Justitsministeriet. Politidirektøren henviste samtidig til Justitsministeriets udmelding om, at der ikke telefonisk måtte meddeles Justitsministeriet om udviklingen i større sager. Disse skulle være tilstrækkelig belyst til at kunne foreligge skriftligt. Politidirektøren har oplyst, at rigspolitichefen erklærede sig enig i politidirektørens tilgang til situationen, men oplyste ifølge politidirektøren, at han var blevet bedt om at orientere Justitsministeriet om sagen dagen efter. Politidirektøren bestilte efterfølgende en foreløbig status på undersøgelsen af mastekoordinatproblemstillingen.

Den 16. august 2019 fremsendtes en foreløbig status på mastekoordinatproblemstillingen til rigspolitichefen fra politidirektøren, hvoraf det bl.a. fremgik, at der på dette tidspunkt var fundet fejl i ca. 60 rekvisitioner, og at de alle vedrørte konverteringer i september og oktober 2016. De ca. 60 fejl, der var identiske med den første kendte konverteringsfejl, hvor mastepositionen var forskudt ca. 200 meter, blev fundet ved kontrol af ca. 1.500 rekvisitioner i en periode på ca. seks måneder i tidsrummet omkring den oprindeligt konstaterede fejl fra september 2016.

Politidirektøren har oplyst, at rigspolitichefen drøftede sagen med rigsadvokaten, og derefter bad politidirektøren om at aftale et møde med kontrol- og styregruppens formand samme dag med henblik på orientering om problemstillingen. Mødet blev afholdt senere samme dag med deltagelse af politidirektøren, statsadvokaten, vicesstatsadvokaten og chefen for telecentret.

Politidirektøren og chefen for telecentret mødtes med statsadvokaten og vicesstatsadvokaten forud for orienteringen af kontrol- og styregruppen. På mødet blev omfanget og betydningen af den nye fejl drøftet.

På mødet i kontrol- og styregruppen orienterede Rigspolitiet om den nye fejl. Omfanget og betydningen af den nye fejlen blev på ny drøftet.

Rigspolitiet oplyste på mødet, at de identificerede fejl var baseret på en gennemgang af en delmængde af datamaterialet, og at det herefter kunne konkluderes, at der måtte forventes at være flere sager med samme fejl. Rigsadvokaturen har oplyst, at formanden for kontrol- og styregruppen tilkendegav, at hvis man ikke kunne stole på indholdet af rækkerne, var det en ny situation, som ville få konsekvenser. Han tilkendegav samtidig, at han som formand ikke kunne fastlægge nye retningslinjer, men at det ville være klogt at sikre, at der ikke blev sagt noget forkert ved landets domstole, og at sager med frihedsberøvede og udviste burde prioriteres.

Umiddelbart efter mødet i kontrol- og styregruppen blev der afholdt en kort briefing om mødet på rigsadvokatens kontor med deltagelse af rigsadvokaten, rigspolitichefen, politidirektøren, statsadvokaten, vicesstatsadvokaten og chefen for telecentret. Herefter blev sagen drøftet med en afdelingschef og kontorchef fra Justitsministeriet på et møde i Justitsministeriet.

På mødet i ministeriet oplyste rigsadvokaten, at det ville være nødvendigt for anklagemyndigheden at reagere straks på de nye oplysninger, som indebar, at der kunne være fejl i indholdet af konverteret teledata (masteplaceringen), som ikke kunne udelukkes at have bevismæssig betydning. Omfanget af fejlen var ikke endelig klarlagt, og der var tale om fejl, som ikke umiddelbart ville kunne identificeres på sagsbehandlerniveau (i modsætning til fejlen vedrørende ufuldstændig konverteret data). Det blev aftalt, at Rigsadvokaturen ville iværksætte nødvendige tiltag.

Senere samme dag sendte politidirektøren en opdateret status om mastekoordinatproblemstillingen til rigspolitichefen. Af denne status fremgik det bl.a., at der nu var gennemgået ca. 6.000 rekvisitioner og fundet potentielle masterkonverteringsfejl i yderligere ca. 30 rekvisitioner, der alle var før september 2016 og alle med samme afvigelse eller mindre end

de hidtidige ca. 200 meter. Rigspolitichefen og politidirektøren vendte kort herefter sagen, og rigspolitichefen meddelte direktøren, at han ikke behøvede at deltage på mødet i Justitsministeriet, som var aftalt til senere samme dag.

I forbindelse med mødet i kontrol- og styregruppen oplyste Rigspolitiet over for Rigsadvokaturen, at telecentret i løbet af dagen havde identificeret yderligere sager med den omtalte fejl.

Samme aften udsendte Rigsadvokaturen en foreløbig instruks gennem de regionale statsadvokater om, at der i forbindelse med behandlingen af straffesager i weekenden (grundlovsforhør mv.), hvori masteroplysninger anvendes som bevis for en telefons position, kun måtte anvendes masteplaceringer baseret på rådata, herunder til udfærdigelse af mastekort eller andre bilag, der skulle illustrere telefonens position eller bevægelse. Endvidere skulle rådata vedlægges. Det blev aftalt med de regionale statsadvokater, at de skulle kontakte chefanklagerne i politikredsene enkeltvis samme aften. Rigsadvokaturen orienterede samtidig PET, SØIK, DUP, Grønlands Politi og Færøernes Politi om den foreløbige instruks. Rigspolitiet modtog også en kopi af den foreløbige instruks, idet Rigsadvokaturen samtidig gjorde Rigspolitiet opmærksom på, at det var Rigspolitiets ansvar at håndtere spørgsmålet om udsendelsessager henover weekenden. Rigsadvokaturen orienterede efterfølgende den uafhængige kontrol- og styregruppe, herunder om at de foranstående myndigheder var orienteret.

Den 17. august 2019 blev der holdt et møde i Justitsministeriet med deltagelse af bl.a. rigspolitichefen, rigsadvokaten, statsadvokaten, vicesstatsadvokaten, chefen for telecentret samt en afdelingschef og to kontorchefer fra Justitsministeriet. Politidirektøren deltog ikke i mødet. Rigsadvokaten orienterede om den foreløbige instruks. Det blev herefter drøftet, hvordan der kunne sikres en mere permanent løsning i forhold til de nye usikkerheder, der var opstået i forhold til konverteret teledata. I den forbindelse var der bl.a. en drøftelse af, i hvilket omfang det var muligt at anvende rådata i forbindelse med straffesagers behandling. I løbet af aftenen arbejdede Rigsadvokaturen og Rigspolitiet videre på en mulig model for øget anvendelse af rådata i straffesager.

Den 17. august 2019 blev 3. udkast til redegørelsen sendt til rigspolitichefen, politidirektøren og koncernstyringsdirektøren.

Den 18. august 2019 blev der om formiddagen afholdt et møde i Justitsministeriet med deltagelse af bl.a. rigspolitichefen, rigsadvokaten, statsadvokaten, vicesstatsadvokaten, chefen for NEA, chefen for NKC samt en afdelingschef, koncerndatadirektøren og tre kontorchefer fra Justitsministeriet. På mødet blev en mulig model for øget anvendelse af rådata i straffesager præsenteret. Modellen skulle imødegå den øgede usikkerhed, der var opstået om validiteten af konverteret teledata. I slutningen af mødet oplyste chefen for NEA, at man skulle være opmærksom på, at Rigspolitiet havde identificeret flere forskellige konkrete fejl og fejlkilder i den rådata, som politiet modtog fra teleselskaberne. Omfanget og betydningen af disse fejl var endnu ikke afdækket. Det blev besluttet, at Rigspolitiet måtte orientere Rigsadvokaturen nærmere om disse fejl, så væsentlige nye fejl og fejlkilder kunne indgå i overvejelserne om en mulig ny model.

Der blev umiddelbart efter holdt et møde hos Rigsadvokaturen, hvor Rigspolitiet orienterede nærmere om de fejl og fejlkilder i teledata, som Rigspolitiet på det foreliggende grundlag vurderede, var de alvorligste.

I forlængelse heraf blev der holdt et møde mellem rigsadvokaten, rigspolitichefen og statsadvokaten samt departementschefen og to afdelingschefer i Justitsministeriet. På mødet blev situationen drøftet i lyset af de oplysninger, som nu var kommet frem. Rigsadvokaten oplyste, at de nye oplysninger om fejl og fejlkilder i rådata – efter hans opfattelse – satte nye og alvorlige spørgsmål ved kvaliteten af de teledata, som anklagemyndigheden anvendte i straffesager. Situationen gjorde det nødvendigt at indføre et midlertidigt stop på foreløbigt to måneder for anklageres anvendelse af teledata under hovedforhandlinger eller retsmøder om opretholdelse af anholdelse og varetægtsfængsling. Rigspolitichefen var enig i rigsadvokatens vurdering.

Samme aften udsendte Rigsadvokaturen en instruks om det midlertidige stop for brug af teleoplysninger til alle embeder.

Den 19. august 2019 blev politidirektøren flyttet midlertidigt til at varetage strategiske projekter i Koncernstyring i Rigspolitiet. Samtidig blev der indsat en ny midlertidig politidirektør i Politiområdet.

I forlængelse af instruksen den 18. august 2019 orienterede Rigspolitiet og Rigsadvokaturen den 30. august 2019 Justitsministeriet om yderligere skridt i teledatasagen. Af orienteringen fremgik det bl.a., at Rigspolitiet havde igangsat en ekstern undersøgelse af politiets brug og behandling af teledata, som forventedes gennemført inden udgangen af september 2019. Desuden fremgik det, at Rigspolitiet og Rigsadvokaturen havde instrueret politiet og anklagemyndigheden i at udvise øget forsigtighed ved anvendelsen af teledata under efterforskning, indtil der var tilvejebragt den fornødne klarhed over fejl, fejlkilder og usikkerheder.

6. Fejl, fejlkilder og usikkerheder mv. i teledata

Side 60

I dette kapitel beskrives de fejl, fejlkilder og usikkerheder mv. i teledata, som er blevet afdækket, og som Rigspolitiet og Rigsadvokaturen har vurderet kan have haft en betydning for politiets efterforskning eller straffesagsbehandlingen.

Kapitlet omhandler således primært de fejl, fejlkilder og usikkerheder mv., der er afdækket i tidsforløbet beskrevet under kapitel 5 samt øvrige afdækkede fejlkilder, som har haft en karakter, der gjorde, at de efterfølgende er blevet kommunikeret til politikredsene mv. Endvidere beskrives de kontrolforanstaltninger og retningslinjer, der er fastsat for at imødegå de konstaterede fejl mv. i teledata.

Som det fremgår af kapitel 5, har telecentret løbende håndteret henvendelser om mulige fejl, fejlkilder og usikkerheder mv. i teledata, som rekvirenterne har modtaget fra telecentret. Henvendelserne har hovedsageligt været håndteret ved fornyet behandling af de pågældende teledata i telecentret og blev af telecentret oftest opfattet som periodiske tekniske udfordringer eller brugerfejl frem for systematiske fejl vedrørende teledata. Der er således flere af de fejltyper, der beskrives i det følgende kapitel, som har været behandlet som enkeltstående fejl, og som ikke er blevet behandlet som systematiske fejl, herunder kommunikeret bredt ud til eksempelvis efterforskere og teleanalytikere i politikredsene mv. Fejl mv., der har været fremme tidligere, som f.eks. ”mastespring”, der er beskrevet i Justitsministeriets besvarelse af 20. oktober 2015 af spørgsmål nr. 182 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, jf. afsnit 4.2.2.3 ovenfor, er ikke beskrevet i det følgende.

Et andet eksempel, der har været fremme tidligere, er, at en teleudbyder i oktober 2018 meddelte, at selskabet stoppede med at logge lokaliseringsdata vedrørende MMS på grund af uklarhed om reglerne. Politikredsene mv. blev orienteret om dette i oktober 2018.

Beskrivelsen er i det følgende baseret på Rigspolitiets vurdering og forståelse af de pågældende fejl, fejlkilder og usikkerheder mv. Alle fejl mv., som telecentret har identificeret, er blevet overdraget til kontrol- og styregruppen samt til den uafhængige eksterne undersøgelse, som foretages af revisions- og konsulentfirmaet Deloitte med henblik på en yderligere konsolidering af både kendte og mulige endnu ikke kendte fejl og fejlkilder mv., jf. afsnit 6.1. Således kan beskrivelsen i indeværende kapitel ikke anses som en udtømmende opremsning af alle mulige fejl, fejlkilder og usikkerheder mv.

Omfanget af de beskrevne fejl mv., herunder antallet af sager, hvor der mangler konverterede teledata, er ikke afdækket på nuværende tidspunkt. Det vil ske ved Deloitte's undersøgelse og ved politiets og anklagemyndighedens gennemgang af de muligt berørte sager, jf. herom i kapitel 7.

6.1. Den uafhængige eksterne undersøgelse

Rigspolitiet iværksatte den 27. august 2019 en ekstern undersøgelse for hurtigst muligt at skabe tilstrækkelig klarhed over de fejl, fejlkilder og usikkerheder mv., som er forbundet med brug af teledata, så teledata igen kan anvendes som bevis i straffesager. Undersøgelsen bliver foretaget af revisions- og konsulentfirmaet Deloitte.

Undersøgelsen omfatter en validering af telecentrets databehandling og konvertering. Som led i undersøgelsen foretages en sammenligning af alle de rådatasæt og konverterede datasæt, der er til rådighed for analysen, for at afgøre, om der er overensstemmelser mellem de to datasæt. Formålet er at afdække alle uoverensstemmelser, herunder bl.a. om alle aktiviteter og lokaliseringsoplysninger i rådata er medtaget korrekt i de konverterede data.

Den eksterne undersøgelse redegør også for mulige fejlkilder mv., som politiet og anklagemyndigheden, forsvarere og domstole altid bør være opmærksomme på. Derfor har Deloitte gennemgået og analyseret de rådatasæt, der er til rådighed med henblik på at undersøge, hvilken grad af præcision og eventuelle fejl der kan konstateres i disse, herunder de aktiviteter og lokaliseringsoplysninger, som er leveret til politiet.

6.2. Beskrivelse af fejl, fejlkilder og usikkerheder mv.

I dette afsnit beskrives de omtalte fejl, fejlkilder, usikkerheder mv. I afsnit 6.2.1 beskrives de væsentligste konverteringsfejl i teledata. Afsnit 6.2.2 omhandler den mangelfulde rådata om kommunikation ved brug af nyere samtaletjenester (VoLTE og VoWifi). I afsnit 6.2.3 er der redegjort for den fejlagtige konvertering af mastekoordinater. Øvrige fejl, som Rigspolitiet oplyste Justitsministeriet om den 18. august 2019, er beskrevet i afsnit 6.2.4.

6.2.1. Manglende oplysninger i konverterede teledata

Telecentret har siden den 1. november 2010 konverteret de rådata, der er modtaget fra teleudbydere. Rådata modtages i forskellige formater fra teleudbydere, og telecentrets systemer konverterer disse oplysninger, således at de for rekvirenterne fremstår i ensartede formater og med ensartede betegnelser, uanset hvilke teleudbydere der har leveret data, jf. nærmere herom i afsnit 3.2 og 3.3. Konverteringen gør det muligt for sagsbehandleren at sammenstille og analysere data på tværs af indhentede oplysninger og sidenhen for anklageren at fremstille oplysningerne på en ensartet måde under en eventuel straffesag.

Telecentret har, som beskrevet i kapitel 5, afdækket flere forhold, der over tid har forårsaget, at der i flere tilfælde har været en forskel mellem rådata og konverterede teledata. Der er afdækket navnlig tre overordnede forhold, der har bevirket, at ikke alle rådata er blevet konverteret. Det drejer sig om en it-systemfejl (afsnit 6.2.1.1), fejl i håndteringen af oplysninger om såkaldte særlige tjenester (afsnit 6.2.1.2) og en fejl i levering af teledata via et analyseværktøj (afsnit 6.2.1.3). Herudover kan en række andre forhold have medført forskelle mellem rådata og konverterede data som f.eks. ændring af de formater, som rådata leveres i, eller beskadiget eller fejlbehæftet rådata i form af ulæsbare karakterer, utilsigtede linjeskift mv.

6.2.1.1. Manglende konverterede teledata relateret til en it-systemfejl

Rigspolitiet afdækkede i foråret 2019, at der var en systematisk fejl i et it-system, der gjorde, at der i flere tilfælde var konstateret forskelle mellem rådata og konverterede data. En hovedårsag til disse forskelle var en fejl i det it-system, som telecentret anvender til at konvertere teledata. Telecentret vurderer, at fejlen bestod af to elementer; dels aktivering af en timer i it-systemet, dels en opdatering af it-systemet. Sammenhængen mellem de to elementer er nærmere beskrevet i det følgende. Fejlen er konstateret i de undersøgte sager fra 2012 og frem til marts 2019, idet det bemærkes, at de konstaterede fejl i 2012 alene relaterer sig til timeren.

I it-systemet, som telecentret bruger til at konvertere teledata, har der været indbygget en egenudviklet timer. Timerens funktion har været at sikre, at data blev sendt til rekvirenten hurtigst muligt, efter at data fra teleudbyderen var modtaget i telecentrets systemer. Timerfunktionen har gjort, at data i nogle tilfælde blev afsendt, selvom den samlede konvertering endnu ikke var færdiggjort, således at der blev leveret ukomplette konverterede datasæt til

rekvirenten. Det var hensigten, at et komplet datasæt i sådanne tilfælde skulle sendes efterfølgende, hvilket dog ikke i alle tilfælde skete, jf. nedenfor.

Timeren har været indstillet forskelligt, og den har været indstillet til at sende data efter både 30 minutter og 1, 3, 6 og 24 timer. Fra 2017 frem til 8. marts 2019 har timeren været indstillet til at sende efter senest 1 time.

En opdatering af it-systemet, der ændrede den måde konverterede teledata blev indlæst i systemet, har medført, dels at indlæsningen blev langsommere, dels at it-systemet sprang sektioner af filer over. Denne opdatering vurderes af telecentret at være sket i maj 2013. Den langsommere dataindlæsning – i kombination med timeren – vurderes at have medført, at it-systemet i øget grad har leveret filer med konverterede data til rekvirenterne, inden al data er kommet med i filerne.

I de tilfælde, hvor der er blevet leveret et ufuldstændigt konverteret datasæt, burde systemet – efter første ufærdige leverance – have færdiggjort konverteringen og fremsendt et fuldt konverteret datasæt til rekvirenten. En sådan automatisk genfremsendelse af teledata ses dog ikke at være sket i alle tilfælde, og politikredsene har derfor i disse sager ikke automatisk modtaget komplette konverterede datasæt.

Telecentret har konstateret, at manglende konverterede teledata som følge af opdateringen af it-systemet og timeren optræder i forskellige sagstyper. Det drejer sig bl.a. om sager, hvor den bestilte datamængde har været så omfangsrig, at den konverterede data ikke i sin helhed har kunnet indlæses med henblik på levering til rekvirenten inden for den tid, som timeren har været indstillet til. Fejlen er også set i sager med datamængder, der hver for sig ville kunne håndteres inden for den tidsbestemte kapacitet, som systemet har været underlagt, men hvor der i tilfælde, når systemet har modtaget mange mindre filer på samme tid, er opstået ”kø” i systemet, hvorved al konverteret data ikke er blevet indlæst inden for den fastsatte tidsramme, som timeren har været indstillet til.

Opdateringen af it-systemet har som anført også haft betydning for it-systemets håndtering af sektioner af filer i forbindelse med indlæsning af teledata. I visse situationer er det konstateret, at indlæsningen af en filsektion er standset, før hele filsektionen var indlæst. Telecentrets undersøgelser viser, at systemet ikke har overvåget sådanne hændelser, og derfor

er indlæsningen af data fra den pågældende filsektion ikke blevet genoptaget, og indlæsningen af filsektionen er dermed ikke blevet færdiggjort. I stedet påbegyndte it-systemet behandling af den næste filsektion af teledata. Der kan således være tilfælde, hvor rekvirenten ikke har modtaget alle de konverterede data.

Det er telecentrets vurdering, at fejkilden med manglende indlæsning af teledata som følge af timerfunktionen blev løst den 8. marts 2019, hvor telecentret har fjernet timerfunktionen i it-systemet. Herudover har telecentret ændret metoden for, hvordan systemet indlæser konverterede data for herved at gøre det muligt at indlæse store mængder data på samme tid. For så vidt angår systemets håndtering af filsektioner, har telecentret foretaget tilpasninger i systemet for at sikre, at systemet ikke springer sektioner af filer over, hvis indlæsningen bliver standset, inden den er færdiggjort.

6.2.1.2. Manglende konverterede oplysninger om særlige tjenester

Ud over fejkilderne i forbindelse med indlæsning af teledata, der er beskrevet i afsnittet ovenfor, har telecentret afdækket, at visse datatyper kaldet særlige tjenester i en periode ikke er blevet konverteret.

Ved konvertering af teledata anvender telecentret datatypen 'anden aktivitet' som en betegnelse i de konverterede teleoplysninger, der dækker over forskellige særlige tjenester såsom viderestilling, "banke-på" og blokering af nummer. Oplysninger om aktivering og deaktivering af sådanne særlige tjenester har siden 2010 været leveret af én teleudbyder som en del af teledata, jf. afsnit 2.3.2.

På baggrund af en henvendelse i maj 2018 fra et af politiets efterforskningsfællesskaber blev enkelte medarbejdere i telecentret opmærksomme på, at oplysninger om særlige tjenester på daværende tidspunkt indgik i rådata, men ikke i konverterede teledata. Det blev vurderet, at den manglende konvertering af særlige tjenester skyldtes en ændring i telecentrets it-system, som betød, at datatypen blev sorteret fra i forbindelse med konverteringen, således at oplysninger alene fremgik af de rådata, som rekvirenten modtog.

Telecentret vurderer, at fejlen kunne være opstået i november 2016, hvor systemændringen blev foretaget. Telecentret rettede fejlen i juni 2018. Det har betydet, at oplysninger om særlige tjenester fra en teleudbyder ikke indgår i konverterede datasæt, der er rekvireret i

perioden fra november 2016 til juni 2018. Efter dette tidspunkt har særlige tjenester været leveret som en del af konverterede teledata.

Side 65

I juni 2018 blev det pågældende efterforskningsfællesskab orienteret om, at fejlen var rettet, men andre rekvirenter og eksterne interessenter, herunder anklagemyndigheden, ses ikke at være blevet orienteret om fejlen, ligesom der ikke fra Rigspolitiets side blev iværksat yderligere tiltag i forhold til håndteringen af eventuelle manglende oplysninger i konverterede datasæt i andre sager end den pågældende konkrete sag.

6.2.1.3. Manglende levering af konverterede teledata via et analyseværktøj

Rekvirenter med særlige brugerrettigheder har siden januar 2017 kunnet tilgå konverterede teledata via et separat analyseværktøj i telecentrets it-system, hvori de konverterede oplysninger indlæses, og som kan anvendes til behandling af historiske teledata.

I august 2018 konstaterede telecentret, at oplysninger i konverterede teledata om datatyperne ”anden aktivitet” og ”tjenesteydelser” (hovedsageligt SMS-tjenester i form af f.eks. SMS-billetter, SMS-donationer mv.), der leveres til politiet af en teleudbyder, ikke var blevet indlæst i analyseværktøjet. Herudover konstaterede telecentret, at konverterede masteoplysninger ikke blev indlæst i analyseværktøjet, når der var tale om datasæt, som kun omhandlede oplysninger om bestemte telefonnumres masteplaceringer. Telecentrets undersøgelser har vist, at det er hele datasæt med konverterede masteoplysninger fra alle fire teleudbydere, der ikke er blevet gjort tilgængelige i analyseværktøjet.

Den daværende chef for telecentret blev i august 2018 orienteret om problemet, og der blev indledt en dialog med leverandøren af analyseværktøjet. På baggrund heraf blev der igangsat en opdatering af værktøjet med henblik på at sikre, at alle datatyper bliver indlæst i analyseværktøjet. Brugere af analyseværktøjet blev orienteret om problemet den 17. juni 2019. Herudover har telecentret nu identificeret knap 40 rekvisitioner, hvor det ikke kan udelukkes, at rekvirenten alene har arbejdet med konverterede teledata via analyseværktøjet. Telecentret har i disse sager ligeledes rettet henvendelse til rekvirenterne og orienteret om problemet.

6.2.2. Manglende oplysninger i rådata om VoLTE- og VoWiFi-aktiviteter

Side 66

Som anført i afsnit 2.2.1.1 kan opkald og SMS ske gennem anvendelse af nyere samtale-tjenester (VoLTE og VoWiFi). På baggrund af en konkret efterforskning, hvor der mang-lede oplysninger i rådata, er det i juni 2019 konstateret, at ikke alle teleudbydere leverer eller har leveret alle oplysninger om disse nye datatyper.

Den teleudbyder, der leverede oplysninger i den pågældende sag, har efter det oplyste siden den 1. august 2018 tilbudt VoLTE og VoWiFi til egne kunder, men havde først fra den 10. januar 2019 leveret oplysninger om disse aktiviteter til politiet. På den baggrund identifi-cerede telecentret i juni 2019 de sager, hvor der kunne mangle oplysninger fra den pågæl-dende teleudbyder. Der blev herefter fremsendt nye rådata til politikredsene mv. i de sager, hvor der manglede oplysninger om disse aktiviteter, og hvor politikredsene mv. ikke selv tidligere havde rekvireret nye datasæt. Det har efterfølgende vist sig, at en del af de pågæl-dende aktiviteter var med i de oprindelige datasæt, der var blevet sendt til politikredsene mv., men at aktiviteterne ikke var benævnt korrekt.

Teleudbyderen har i august 2019 på ny rettet henvendelse til telecentret vedrørende den pågældende problemstilling, idet udbyderen har afdækket, at antallet af muligt berørte sa-ger er højere end først antaget, herunder at der også kan have manglet oplysninger efter 10. januar 2019.

Den pågældende teleudbyder har sammen med telecentret gennemgået rådatasæt og har identificeret yderligere ca. 60 sager, hvor der har manglet oplysninger om de pågældende aktiviteter. I disse sager er der leveret nye rådatasæt til politikredsene mv.

Herudover har en anden teleudbyder omkring månedsskiftet juni/juli 2019 oplyst telecen-tret om, at udbyderen fra omkring april/maj 2017 begyndte udrulning af VoLTE- og Vo-WiFi-aktiviteter til sine abonnenter. Udbyderen har imidlertid ikke logget oplysninger om disse aktiviteter, når der var tale om indgående opkald til kunder med et særligt erhvervs-abonnement. Disse oplysninger har således ikke indgået i rådata fra april/maj 2017 og frem til midten af august 2019, hvor teleudbyderen har oplyst at have korrigeret sine registrering-er med henblik på at sikre, at oplysninger om VoLTE- og VoWiFi-aktiviteter leveres til politiet uanset abonnementsstype.

6.2.3. Fejl i konvertering af mastekoordinator

Side 67

På baggrund af en henvendelse fra Nordsjællands Politi den 25. juli 2019 konstaterede telecentret efterfølgende, at de konverterede geografiske koordinater for mastepositionerne i en sag fra 2016 var blevet ændret, således at masternes placering i de konverterede oplysninger ikke stemte overens med masternes placering i rådata.

Telecentret vurderer, at de konstaterede fejl i de konverterede geografiske koordinater for mastepositioner skyldes fejl i de it-systemer i telecentret, der har oversat koordinaterne fra teleudbyderens format til det format, som politiet anvender. Derudover kan konverteringsfejlen skyldes mangelfuld kommunikation med teleudbydere, der kan have medført, at der ikke har været klarhed over det format, der skulle konverteres.

Det er telecentrets vurdering, at fejlen kunne være forekommet i perioden fra september 2014, hvor der blev foretaget en ændring af det anvendte system, og frem til november 2016, hvor telecentret var blevet opmærksom på fejlen og foretog systemmæssige tilpasninger, der skulle sikre en korrekt oversættelse. Telecentret ses ikke på daværende tidspunkt at have orienteret politikredsene mv. om problemet.

For at udfinde de sager, hvor der er fejl i de konverterede mastekoordinater, har telecentret i august 2019 foretaget en elektronisk gennemgang af mastepositionerne i samtlige datasæt, som telecentret på dette tidspunkt havde fremfundet.

På baggrund af den elektroniske gennemgang af datasæt har telecentret identificeret knap 350 dataleverancer, hvor fejlen optræder. Det drejer sig dels om knap 130 tilfælde, hvor oplysningerne er leveret af en teleudbyder i perioden fra slutningen af august 2016 til slutningen af oktober 2016, dels om ca. 220 tilfælde, hvor oplysningerne er leveret af en anden teleudbyder i perioden fra omkring midten af marts 2015 til midten af juni 2016. I de konverterede datasæt, som telecentret har undersøgt, er alle mastepositionerne ændret med en længde af ca. 100 meter og op til ca. 220 meter i forhold til oplysningerne i rådata. Fejlen er ikke konstateret i datasæt, der er leveret i andre perioder end de ovennævnte, herunder perioden fra september 2014 og frem til juni 2015. Der er dog fundet enkeltstående eksempler på, at en rekvirent i henholdsvis 2012 og 2014 har konstateret en konverteringsfejl. Det er endnu ikke afklaret, om det skyldes fejl i it-systemet eller mangelfuld kommunikation om format med udbyder.

De pågældende identificerede sager er blevet sendt til politikredsene mv.

Side 68

6.2.4. Øvrige fejl, fejlkilder og usikkerheder mv. oplyst den 18. august 2019

Rigspolitiet oplyste den 18. august 2019 Rigsadvokaturen og Justitsministeriet om, at Rigspolitiet havde konstateret flere forskellige konkrete fejl i rådata. I de følgende beskrives disse fejl. Flere af fejlene er konstateret omkring januar 2019, hvor de også efter det oplyste er blevet rettet. Alle oplysninger om fejl mv. er overdraget til Deloitte, som skal validere og konsolidere fejlene mv. samt undersøge omfanget heraf. Derudover er politikredsene mv. blevet orienteret om fejlene.

6.2.4.1. Viderestillede VoLTE-opkald

På baggrund af en henvendelse fra en politikreds konstaterede telecentret i januar 2019, at der i teledata fra én teleudbyder i visse tilfælde var blevet byttet om på retningen for viderestillede VoLTE-opkald. Det betyder, at opkald, der blev viderestillet til f.eks. en telefonsvarer eller til en anden telefon, i rådata er blevet vist som udgående opkald i stedet for indgående opkald. Teleudbyderen har rettet fejlen i januar 2019.

6.2.4.2. Udenlandske telefonnumre

Telecentret har i slutningen af 2018 eller i januar 2019 konstateret, at én teleudbyder igennem flere år i visse tilfælde, hvor oplysningerne vedrørte en udenlandsk telefon, har registreret landekoden for Danmark i rådata i stedet for hjemlandets landekode. For at imødegå denne fejl har telecentret siden februar 2019 udeladt kolonnen med landekoder i forhold til den pågældende teleudbyder.

Endvidere er det i maj 2019 konstateret, at der hos en anden teleudbyder i visse tilfælde kan være risiko for forveksling mellem udenlandske og danske telefonnumre, når der er tale om et ottecifret udenlandsk telefonnummer. For at undgå, at oplysninger om udenlandske telefonnumre, der leveres af den pågældende teleudbyder, forveksles med danske telefonnumre, har telecentret anmodet teleudbyderen om, at udbyderen skal undersøge, om der findes et tilsvarende dansk registreret telefonnummer, når der leveres teleoplysninger vedrørende udenlandske telefonnumre med otte cifre.

Herudover har telecentret i februar 2019 afdækket en fejl, hvor et udenlandsk nummer hos forskellige teleudbydere med få minutters mellemrum har været aktiv på flere master i Danmark med stor indbyrdes afstand.

6.2.4.3. Manipulerede opkald

I forbindelse med opkald og afsendelse af SMS er det ved brug af hjemmesider eller apps muligt at ændre visningen af det anvendte telefonnummer (A-nummeret) til et andet telefonnummer, således at det for modtageren af opkaldet eller SMS'en (B-nummeret) fremstår som et andet telefonnummer, der står bag aktiviteten, end den app eller lignende, som reelt er anvendt. Flere teleudbydere advarer på deres hjemmesider deres kunder om sådanne manipulerede opkald.

Aktiviteten bliver registreret i teledata vedrørende B-nummeret som en aktivitet, der er sket fra det misbrugte A-nummer. Aktiviteten bliver derimod ikke registreret i teledata vedrørende det misbrugte A-nummer, idet nummeret ikke har været anvendt til den pågældende aktivitet.

6.2.4.4. Manglende signaleringsdata

Telecentret har konstateret, at signaleringsdata i nogle sager ikke er fuldkomne. Signaleringsdata er ikke omfattet af logningsbekendtgørelsen, og der er således ikke en pligt for teleselskaberne til at logge signaleringsdata. Disse data kommer fra systemer hos teleudbydere, der anvendes til fejlretning, og disse systemer har ikke samme høje opetid som de systemer, der logger teledata omfattet af logningsbekendtgørelsen.

Signaleringsdata bliver indhentet særskilt fra de teleudbydere, som måtte lagre disse data og kan på nuværende tidspunkt rekvireres fra tre af de fire teleudbydere, som i dag har ansvaret for at levere teleoplysninger til politiet. Rekvirenterne kan indhente oplysningerne via telecentret, men telecentret konverterer ikke denne type data, som således sendes videre til rekvirenten i det format, som data modtages i.

Henset til at der ikke stilles særlige krav til teleudbyderens indsamling af signaleringsdata, og at der derfor kan være data, som ikke er indsamlet af teleudbyderen, kan det ikke lægges til grund, at de oplysninger om signaleringsdata, som politiet modtager, indeholder al data for den periode, som politiets anmodning vedrører.

6.3. Andre fejl, fejlkilder og usikkerheder mv., som kan have betydning for efterforskningen

Side 70

Dette afsnit beskriver en række konkrete fejlkilder mv. i teledata, som politikredsene og den uafhængige kontrol- og styregruppe blev orienteret om i september 2019. Rigspolitiet foretog således i september 2019 en vurdering af, om der var fejlkilder mv. på den liste, som telecentret har udarbejdet over mulige fejl, fejlkilder og usikkerheder mv. – som politikredsene ikke tidligere var orienteret bredt om – og som det blev vurderet var tilstrækkeligt oplyst og validerede, og som det blev vurderet, at politiet på teknikerniveau burde være opmærksom på i forbindelse med igangværende og kommende efterforskninger, uagtet de tiltag der var iværksat med Rigspolitiets og Rigsadvokatens instrukser, jf. afsnit 6.4.

De omtalte fejlkilder mv. har været drøftet med Rigsadvokaturen og herefter oplyst til politikredsene på teknikerniveau. Den uafhængige kontrol- og styregruppe er tillige orienteret om listen over mulige fejl, fejlkilder, usikkerheder mv., og om de fejlkilder mv., som politikredsene særskilt blev orienteret om i september 2019. Det er vurderingen, at de omhandlede fejlkilder mv. vil kunne opfanges ved de tiltag, der er iværksat med Rigspolitiets og Rigsadvokatens instrukser. Fejlkilderne er af forskellig karakter og vedrører dels fejlkilder i rådata, dels konverteringsfejl.

En af fejlkilderne vedrører fejl i rådata, hvor mastekoordinater i rådata ikke passer med den tilknyttede adresse for masten. I nogle tilfælde er forskellen på over 100 km. Dette kan skyldes fejl i opdateringer fra teleudbydere, hvorfor der ikke er overensstemmelse mellem adresse og koordinater, jf. også afsnit 4.2.2.3 ovenfor. En anden fejlkilde i rådata er, at en teleudbyder anfører forkert start- eller slutmast, og hvor den geografiske afstand mellem masterne ikke er realistisk.

Der er også oplyst om en potentiel fejlkilde, hvor en udbyder ved opkald af en varighed på over 10 minutter begynder registrering af en ny aktivitet hvert 10. minut, så et opkald kan blive fordelt på oplysninger om flere aktiviteter. Det kan give anledning til den misfortolkning, at der er tale om flere opkald med samme startmast, selvom der rettelig alene er tale om ét opkald.

Herudover er der oplyst om fejl, der opstår ved afrundinger mv. af data i Excel. Ved numre på over 15 cifre sker der således i nogle tilfælde en afrunding. Det kan have haft betydning for den korrekte gengivelse af IMEI-numre, der i nogle tilfælde kan have en længde på op

til 16 cifre. Det er kun de først 14 cifre, der anvendes, men hvis der sker oprunding af de to sidste cifre, vil det kunne have en indholdsmæssig betydning. En anden fejlkilde i Excel er, at et foranstillet "0" i nogle tilfælde vil kunne blive fjernet, og det vil også kunne have en betydning for den korrekte gengivelse af IMEI-numre.

Der er endvidere informeret om en fejlkilde, der vedrører manglende konvertering eller fejlagtig konvertering af længden af aktiviteter. Det kan have betydning for brugen af teledata, hvis det er tillagt betydning, hvor længe aktiviteten har varet.

Det bemærkes, at ovenstående ikke er en udtømmende beskrivelse af mulige fejl, fejlkilder og usikkerheder mv. i teledata. Der er således tale om Rigspolitiets vurdering og forståelse af de pågældende fejl, fejlkilder, usikkerheder mv., og at oplysningerne herom – samt oplysninger om alle øvrige fejl og fejlkilder mv., som telecentret har identificeret – er blevet overdraget til den uafhængige eksterne undersøgelse som foretages af Deloitte med henblik på en konsolidering af både kendte og endnu ikke kendte fejl og fejlkilder mv. Derudover er der i flere tilfælde tale om unøjagtigheder mv. ved teledata, som både politiet, anklagemyndigheden, forsvarerne og domstolene altid bør være opmærksomme på, men som dog ikke er blevet kommunikeret klart ud til disse aktører.

6.4. Iværksatte kvalitetskontroller mv. og instrukser om brug af teledata

Rigspoliet og Rigsadvokaturen har iværksat flere tiltag for at imødegå de konstaterede fejl.

Den 28. november 2018 ændrede telecentret den vejledning, som leveres til rekvirenten sammen med rådata og konverterede teledata, for at gøre rekvirenten opmærksom på at kontrollere, at de konverterede data var komplette.

Endvidere iværksatte telecentret i marts 2019 en automatisk tællekontrol, der har til formål at sikre, at der i de enkelte rekvisitioner er overensstemmelse mellem antallet af rækker data i rådata og konverteret data. Det fremgår herefter af en e-mail, der ledsager den fil med teledata, der leveres til rekvirenten, at modtageren manuelt skal kontrollere, om antallet af aktiviteter i rådata stemmer overens med antallet af aktiviteter i det konverterede data, før der iværksættes analyse og behandling af teledata. Meddelelsen gør samtidig modtageren opmærksom på det konkrete antal aktiviteter (rækker i regnearket) i de rådata og konverte-

rede data, som leverancen indeholder, herunder om antallet af rækker i de respektive datasæt stemmer overens. Hvis antallet af rækker i de leverede datasæt ikke stemmer overens, er dette særligt fremhævet i meddelelsen til modtagerne af datasættene.

Som supplement til den manuelle kontrol i politikredsene mv. har telecentret fra den 24. april 2019 indført en systematisk manuel kontrol af de datasæt, der er leveret til politikredsene mv., hvor det kontrolleres om antallet af rækker i de respektive datasæt stemmer overens. Hvis det konstateres, at der mangler oplysninger, bliver politikredsen mv. kontaktet hurtigst muligt.

Københavns Politi gjorde den 19. juni 2019 telecentret opmærksom på, at de ved en manuel kontrol havde konstateret en fejl i en meddelelse, de havde fået sammen med konverterede data. Det fremgik af meddelelsen, at rådata og konverterede data bestod af lige mange rækker, hvilket ikke var tilfældet. Telecentret konstaterede herefter, at der var fejl i den automatiske kontrol, der blev iværksat den 8. marts 2019. Telecentret gennemgik på den baggrund alle rekvisitioner for perioden fra den 8. marts 2019 til den 19. juni 2019 og konstaterede herved, at der i få tilfælde havde været fejl i den automatiserede tællekontrol. Rekvirenterne i de omhandlede sager blev efterfølgende underrettet herom, og komplette konverterede datasæt blev sendt. Telecentret har oplyst, at fejlen blev rettet den 19. juni 2019.

Rigsadvokaturen instruerede ved instruks af 2. juli 2019 alle anklagere om, at der i forbindelse med behandlingen af straffesager, hvori der indgår teleoplysninger, generelt skal udvises betydelig forsigtighed med at tillægge manglende teleoplysninger den betydning, at der ikke har været telekommunikation eller lignende. Rigsadvokaturen gjorde endvidere opmærksom på, at politiet og anklagemyndigheden i forbindelse med efterforskningen skal være særligt opmærksomme på, at teleoplysningerne kan være mangelfulde, og at det samme gælder, når anklagemyndigheden skal vurdere tiltalespørgsmålet og ved sagernes behandling i retten.

Rigsadvokaturen udsendte efterfølgende den 18. august 2019 en instruks til landets anklagere om, at anklagere ikke må anvende teledata, herunder signaleringsdata og teleobservation, under hovedforhandlinger eller retsmøder vedrørende opretholdelse af anholdelse. Det fremgår af brevet, at det midlertidige stop indtil videre vil gælde i 2 måneder. Rigsadvokaturen har ved brev af 13. september 2019 til alle embeder præciseret, at det midlertidige stop for brug af teledata ikke omfatter oplysninger indhentet af politiet via GPS-enheder,

idet disse oplysninger håndteres i Rigspolitiets særskilte system herfor og ikke behandles som teleoplysninger.

Side 73

For så vidt angår anvendelsen af teledata under andre dele af efterforskningen end som grundlag for varetægtsfængsling, har Rigspolitiet ved brev af 30. august 2019 til politikredsene mv. og i instruks af 18. september 2019 fastsat retningslinjer for politiets anvendelse af teledata under efterforskningen. Heri instrueres sagsbehandlere i at udvise særlig opmærksomhed ved gennemgangen, kontrollen og brugen af teledata, og herunder være særligt opmærksomme på de fejl, fejlkilder og usikkerheder, der foreløbigt er konstateret. Ved retsmøder under efterforskningen, hvor der fremsættes anmodning om tvangsindgreb, skal anmodninger fremover basere sig på rådata. Det betyder, at anmodninger kan fremsættes direkte på baggrund af rådata, eller på baggrund af konverteret data som hjælpebilag, når der samtidig er anført krydshenvisninger til rådata. Rigsadvokaturen udsendte ligeledes en instruks af 30. august 2019 med henvisning til Rigspolitiets retningslinjer af samme dato, hvor alle anklagere tilsvarende blev instrueret i, at anmodninger om tvangsindgreb under efterforskningen skal basere sig på rådata.

I forlængelse af ovenstående tiltag iværksatte Rigspolitiet den 27. august 2019 en ekstern undersøgelse for hurtigst muligt at skabe tilstrækkelig klarhed over de fejl, fejlkilder og usikkerheder, som er forbundet med brug af teledata, så teledata igen kan anvendes som bevis i straffesager, jf. afsnit 6.1 ovenfor.

7. Håndtering af verserende og afsluttede straffesager

Side 74

I dette kapitel beskrives, hvilke retningslinjer Rigsadvokaturen og Rigspolitiet har fastsat for processen for gennemgang af de straffesager, hvori der er indgået teledata. I afsnit 7.1 beskrives de retningslinjer, der blev fastsat forinden nedsættelsen af kontrol- og styregruppen den 2. juli 2019, hvorefter der i afsnit 7.2 følger en kort beskrivelse af kontrol- og styregruppens opgaver samt de retningslinjer, Rigsadvokaturen og Rigspolitiet har fastsat efter nedsættelsen af kontrol- og styregruppen.

7.1. Perioden før 2. juli 2019

Som anført i Rigsadvokaturens orienteringsbrev til Advokatrådet og Landsforeningen af Forsvarsadvokater, som blev sendt i kopi til Domstolsstyrelsen, igangsatte Rigsadvokaturen og Rigspolitiet den 13. juni 2019 en gennemgang alle straffesager, hvori konverteringsfejlen potentielt kunne være opstået.

Til brug for gennemgangen havde telecentret identificeret ca. 10.700 sager (journalnumre), hvor der i perioden fra 1. januar 2012 til 8. marts 2019 var indhentet teledata.

Det blev i forbindelse med gennemgangen besluttet at skelne mellem følgende sagskategorier:

- 1) Sager, der aktuelt verserer ved domstolene, f.eks. hvor sigtede er varetægtsfængslet, hvor der er berammet retsmøde i sagen, eller hvor sagen er under anke.
- 2) Sager, der er afsluttet ved domstolene, hvor den domfældte enten
 - a. afsoner en frihedsstraf mv., eller
 - b. er underlagt en foranstaltning, undergivet tilsyn, prøvetid eller vilkår mv., eller har et aktivt indrejseforbud til Danmark.
- 3) Sager, der er afsluttet ved domstolene, hvori den domfældte er blevet idømt en sanktion, der nu er udstået.
- 4) Sager, der er afsluttet ved domstolene eller af politiet eller anklagemyndigheden, og hvori der er sket frifindelse af tiltalte, påtaleopgivelse over for sigtede, eller hvor efterforskningen er indstillet.
- 5) Sager, der aktuelt efterforskes af politiet.

Det blev besluttet, at sagstyperne nævnt under pkt. 1) og 2a) skal have høj prioritet. Det blev desuden besluttet, at der skal være særlig opmærksomhed på sager, hvori der allerede er konstateret uoverensstemmelse mellem rådata fra teleselskaberne og de konverterede data, eller det i øvrigt er konstateret, at der mangler teleoplysninger, eller hvor forsvareren har rettet henvendelse til politiet vedrørende problemstillingen.

Den 17. juni 2019 indskærpede Rigsadvokaturen over for de regionale statsadvokater og lokale anklagemyndigheder, at anklagerne i sager, der aktuelt verserede ved domstolene, hvori teledata indgik som bevis, før der skulle afholdes retsmøde i sagen, skulle sikre, at det var undersøgt og dokumenteret, at der ikke var uoverensstemmelse mellem rådata og konverterede data, som indgik i sagen.

Den 21. juni 2019 blev der udsendt nærmere retningslinjer for sagsgennemgangen af de regionale statsadvokater.

Retningslinjerne, der i vidt omfang fortsat er gældende, indebærer bl.a., at der i *verserende* sager udarbejdes en efterforskningsrapport om den fornyede gennemgang af teleoplysningerne til sagen, som sendes til forsvareren og retten. Hvis der konstateres uoverensstemmelse mellem rådata fra teleselskaberne og de konverterede data, eller der i øvrigt mangler teledata, vurderer anklagemyndigheden, om de nu foreliggende oplysninger har betydning for sagens behandling, herunder om der skal fremsættes begæring om udsættelse af sagen og eventuelt ske løsladelse af varetægtsarrestanter. I alle *afsluttede* sager med manglende oplysninger udarbejdes der også en efterforskningsrapport, som ligeledes sendes til forsvareren, når det konstateres, at der mangler oplysninger. For så vidt angår sager, der er afsluttet ved domstolene, og hvor den dømte er frihedsberøvet mv., udarbejdes efterforskningsrapporten om den fornyede gennemgang af de relevante teledata til sagen hurtigst muligt. Hvis der konstateres uoverensstemmelse mellem rådata fra teleselskaberne og de konverterede data, eller der i øvrigt mangler teledata, vurderer anklagemyndigheden, om fejlen er af en sådan karakter, at det har betydning for sagens behandling, herunder om der er grundlag for, at anklagemyndigheden begærer straffesagen genoptaget. Hvis det konstateres, at der i en straffesag har manglet teledata, fremsendes de manglende data til forsvareren sammen med efterforskningsrapporten.

Anklagemyndighedens vurdering af sager omfattet af teledatasagen vil ske med udgangspunkt i reglerne i retsplejelovens §§ 976 og 977, som omhandler genoptagelse af en afsluttet straffesag på begæring af rigsadvokaten eller en domfældt. Det fremgår af retsplejelovens § 976, at genoptagelse af en afsluttet straffesag, hvorunder den tiltalte er blevet frifundet, kan finde sted efter rigsadvokatens begæring, bl.a. når det ifølge en tilståelse, tiltalte senere har afgivet, eller andre beviser, der senere er kommet for dagen, må antages, at tiltalte har begået forbrydelsen. Det fremgår bl.a. af retsplejelovens § 977, at genoptagelse på begæring af den domfældte af en pådømt sag kan finde sted, når nye oplysninger tilvejebringes, og det skønnes antageligt, at disse, hvis de havde foreligget under sagen, kunne have bevirket frifindelse eller anvendelse af en væsentlig mildere bestemmelse. Genoptagelse kan endvidere ske, når der foreligger særlige omstændigheder, der gør det overvejende sandsynligt, at de foreliggende bevisligheder ikke har været rigtigt bedømt. Begæring om genoptagelse fremsættes for Den Særlige Klageret, som træffer afgørelse i sagen ved kendelse, jf. retsplejelovens § 982. Anklagemyndigheden kan efter fast praksis også begære en fældende dom genoptaget, selvom dette ikke fremgår direkte af ordlyden af retsplejelovens § 977, stk. 1.

Når anklagemyndighedens vurdering af, om der er grundlag for at søge sagen genoptaget på anklagemyndighedens foranledning, foreligger, skal forsvareren orienteres herom. Det gælder både, når sagen søges genoptaget, og når der ikke er fundet grundlag herfor. Beslutninger om ikke at søge genoptagelse skal i givet fald begrundes i orienteringen.

Den 21. juni 2019 udsendte Rigspolitiet også en vejledning til politikredsene om håndteringen af sagerne. Det fremgår bl.a. heraf, at der er udarbejdet en online indberetningsoversigt til brug for politikredsenes gennemgang, ligesom det er beskrevet, hvordan gennemgangen skal foretages. Det fremgår også, at telecentret indledningsvist foretager en maskinel test, hvorefter kredsene manuelt skal kontrollere sagerne og udfærdige rapporter om gennemgangen og resultatet heraf. Rigspolitiets vejledning blev efterfølgende udbygget den 12. juli 2019 og igen den 5. september 2019.

I tilknytning til retningslinjerne udsendte Rigspolitiet i slutningen af juni 2019 og begyndelsen af juli 2019 forskellige koncepter til brug for udfærdigelse af de efterforskningsrapporter, der skal dokumentere den gennemgang, der foretages i den konkrete straffesag.

7.2. Perioden fra 2. juli 2019

Side 77

Den 2. juli 2019 nedsatte justitsministeren en uafhængig kontrol- og styregruppe, der har fået et bredt mandat til at kontrollere og styre myndighedernes sagsgennemgang.

Det følger af kommissoriet for kontrol- og styregruppen, at den skal føre kontrol med og styre myndighedernes gennemgang af de pågældende straffesager. Derudover skal gruppen fastsætte de nærmere retningslinjer for processen og kriterierne for den indledende screening af straffesager, hvori teleoplysninger er indgået.

Endvidere kan kontrol- og styregruppen anbefale fremsættelse af lovforslag, hvis de retningslinjer, som gruppen fastsætter for gennemgangen af straffesager, hvori der er indhentet teleoplysninger, indebærer, at der er behov for lovændringer, herunder i forhold til reglerne om genoptagelse.

Kontrol- og styregruppen tilkendegav allerede dagen efter udpegning af gruppens medlemmer overfor Rigspolitiet og Rigsadvokaturen, at myndighedernes allerede truffene foranstaltninger med henblik på at rette op på de begåede fejl og for at forhindre kommende fejl kan fortsætte, indtil den uafhængige kontrol- og styregruppe træffer andre beslutninger. Eksempelvis vil gruppen kunne bestemme, at der skal ske en fornyet gennemgang af sager, som myndighederne har gennemgået.

Samme dag udstedte Rigsadvokaturen en instruks til alle anklagere, hvoraf det bl.a. fremgår, at der i forbindelse med behandlingen af straffesager, hvori der indgår teleoplysninger, generelt skal udvises betydelig forsigtighed med at tillægge manglende teleoplysninger den betydning, at der ikke har været telekommunikation eller lignende.

Den 3. juli 2019 udsendte de regionale statsadvokater supplerende retningslinjer og brevskabeloner til brug for sagsgennemgangen. Heraf fremgår bl.a., at den anklagerfaglige vurdering af de konkrete straffesager, hvor politiet har konstateret uoverensstemmelse mellem rådata og de konverterede data, forstås af de embeder, der anklagerfagligt har håndteret sagerne.

Kontrol- og styregruppen fastsatte den 19. juli 2019 retningslinjer for gennemgangen af straffesager, der er omfattet af teledatasagen. Heraf følger bl.a., at Rigspolitiet og Rigsad-

vokaturen som udgangspunkt skal forelægge påtænkte ændringer af eksisterende retningslinjer eller udstedelse af nye retningslinjer for kontrol- og styregruppen. Den påtænkte retningslinje kan herefter som hovedregel sættes i kraft en uge efter, at underretningen er sendt til den uafhængige kontrol- og styregruppe, hvis ikke gruppen inden udløbet af fristen meddeler, at retningslinjen ikke kan sættes i kraft. Vurderes det, at det undtagelsesvis er nødvendigt at sætte retningslinjen i kraft øjeblikkeligt, eller at fristen undtagelsesvis skal være kortere end en uge, kan retningslinjen om ikrafttrædelse fraviges. Dette forudsætter, at Rigs politiet og Rigsadvokaturen over for den uafhængige kontrol- og styregruppe nærmere begrundet, hvorfor der foreligger en undtagelsessituation. Det fremgår endvidere, at Rigs politiet og Rigsadvokaturen løbende skal orientere kontrol- og styregruppen om status over politiets og anklagemyndighedens sagsgennemgang, og at Rigs politiet og Rigsadvokaturen skal fremsende eksisterende og kommende skriftligt materiale, som kan have betydning for kontrol- og styregruppens arbejde.

Rigs politiet og Rigsadvokaturen har siden den 19. juli 2019 løbende oversendt forskellige retningslinjer til kontrol- og styregruppen, jf. den fastsatte procedure. Det drejer sig bl.a. om retningslinjer for håndtering af sager med domfældte, der endnu ikke er indkaldt til afsoning, håndtering af sager med udviste, der endnu ikke er udsendt, håndtering af sager med kendelser om varetægtsfængsling in absentia, håndtering af sager hos SØIK, Grønlands Politi og Færøernes Politi, og håndtering af sager, der indledningsvist er efterforsket af Politiets Efterretningstjeneste. Kontrol- og styregruppen har indtil videre ikke haft bemærkninger til de tilsendte retningslinjer.

I forbindelse med nye oplysninger fra Rigs politiet i teledatasagen, herunder om fejl i forbindelse med konverteringen af geografiske koordinater for telemasters placering og konkrete fejl, fejkilder og usikkerhed i rådata, udstedte Rigsadvokaturen den 18. august 2019 en instruks, der indførte et midlertidigt stop for anklageres anvendelse af teledata under hovedforhandlinger eller retsmøder vedrørende varetægtsfængsling og opretholdelse af anholdelse.

Den 13. september 2019 præciserede Rigsadvokaturen, at oplysninger indhentet af politiet via GPS-enheder, og som håndteres i Rigs politiets særskilte system, som følge deraf ikke er omfattet af det midlertidige stop for brug af teledata.

Som følge af fejlen i forbindelse med konverteringen af geografiske koordinater for telemasters placering sendte Rigspolitiet den 16. august 2019 en foreløbig liste over de journalnumre, hvor Rigspolitiet havde identificeret fejl i forbindelse med konverteringen af geografiske koordinater for telemasters placering.

Den 17. august 2019 kategoriserede Rigsadvokaturen de fremsendte journalnumre, så de kunne indgå i kredsens prioriterede sagsgennemgang. Herefter fremsendte Rigsadvokaturen den kategoriserede liste til de regionale statsadvokater med henblik på videresendelse til politikredsene.

Denne proces fortsatte i takt med, at Rigspolitiet identificerede de berørte journalnumre.

Den 28. august 2019 havde Rigspolitiet gennemgået al data til rådighed for fejlen med konvertering af de geografiske koordinater og sendte de foreløbigt sidste journalnumre til Rigsadvokaturen.

Den 29. august 2019 havde Rigsadvokaturen kategoriseret de senest modtagne journalnumre med fejlen i konvertering af de geografiske koordinater og sendte herefter journalnumrene til de regionale statsadvokater med henblik på videresendelse til politikredsene.

Den 30. august 2019 udsendte Rigsadvokaturen en instruks for anklageres anvendelse af teledata under efterforskningen til alle embeder. Det fremgår bl.a. af instruksens, at ved retsmøder under efterforskningen, hvor der fremsættes anmodning om tvangsindgreb, skal anmodninger fremover basere sig på rådata. Det betyder, at anmodninger kan fremsættes direkte på baggrund af rådata, eller på baggrund af konverteret data som hjælpebilag, når der samtidig er anført krydshenvisninger til rådata.

Samme dag udsendte Rigspolitiet retningslinjer for politiets anvendelse af teledata under efterforskningen. Heraf fremgår bl.a., at politiet fortsat kan anvende teledata i efterforskningen, men at politiet på efterforskningsstadiet skal udvise forsigtighed ved anvendelsen af teledata. Som følge af at anmodninger om tvangsindgreb fremover skal basere sig på rådata, skal der fremover som hovedregel ved udfærdigelse af efterforskningsrapporter, hvor der refereres fra konverteret teledata, anføres en krydshenvisning til rådata.

Der var vedlagt et enslydende bilag til begge skrivelser om foreløbigt konstaterede fejl, fejlkilder og usikkerheder i teledata. Bilaget skal både anvendes af sagsbehandlerne under efterforskningen og vedlægges anmodninger om tvangsindgreb til retten.

Side 80

Den 18. september 2019 udsendte Rigspolitiet en instruks for politiets anvendelse af teledata til brug for retsmøder under efterforskningen, der fastsætter de nærmere krav til politiets anvendelse af og kontrol med teledata samt dokumentation for sammenhængen mellem rådata og konverteret data i de tilfælde, hvor teledata skal anvendes i retsmøder under efterforskningen.

Det kan herudover oplyses, at Rigspolitiet og Rigsadvokaturen løbende har afholdt videomøder med alle embeder med henblik på at afklare usikkerheder om håndteringen af sagsgennemgangen og herunder besvare spørgsmål om forståelsen af de udsendte retningslinjer.

8. Kontrol og kvalitetssikring

Side 81

Rigspolitiets Enhed for Tilsyn og Controlling (herefter ToC) har i perioden ultimo juni til 25. september 2019 undersøgt telecentrets håndtering og behandling af teledata med særligt fokus på proces- og arbejdsgange, kvalitetssikringsaktiviteter og kontroller, opsamling på identificerede fejl samt ledelsesmæssig orientering og håndtering af identificerede fejl. I afsnit 8.1 redegøres for de væsentligste observationer i ToC's undersøgelse. I afsnit 8.2 sammenfattes de observationer og resultater, som ToC's undersøgelse har givet anledning til.

ToC er politiets interne kontrol og tilsynsenhed, der på anmodning eller af egen drift kan iværksætte undersøgelser af alle aspekter af politiets virksomhed. For at sikre enhedens uafhængighed refererer enheden direkte til Rigspolitiets direktion. Den konkrete undersøgelse af telecentret blev indledt i dagene efter mødet den 19. juni 2019 hos rigspolitichefen, jf. afsnit 5.5.

Den uafhængige eksterne undersøgelse forestået af Deloitte skal også foretage en uafhængig gennemgang af den nuværende kvalitetskontrol, der udføres i forhold til de teledata, der modtages, opbevares og behandles i telecentret fra de modtages fra teleudbydere til de afleveres til politikredsene mv. Det er hensigten, at gennemgangen skal munde ud i anbefalinger til, hvorledes kvalitetskontrollen kan styrkes. For så vidt angår den uafhængige eksterne undersøgelse henvises til Deloitte's rapport.

Rigspolitiet og Rigsadvokaturen har endvidere bl.a. fra Justitsministeriet modtaget oplysninger fra en tidligere medarbejder i telecentret om en række udfordringer med bl.a. de it-systemer, der anvendes i telecentret, herunder at de er baseret på gammel software og forældet infrastruktur. Oplysningerne er videregivet til Deloitte med henblik på, at oplysningerne skal indgå og konsolideres i den eksterne undersøgelse.

8.1. Enheden for Tilsyn og Controllings undersøgelse

I de følgende afsnit er de faktuelle forhold, der fremgår af ToC's undersøgelse, gengivet. Afsnit 8.1.1 omhandler telecentrets organisatoriske placering, og afsnit 8.1.2 omhandler retningslinjer, vejledninger og procedurer for håndtering af teledata. I afsnit 8.1.3 gengives ToC's beskrivelse af dokumentation af systemer og systembeskrivelser, og i afsnit 8.1.4 gengives beskrivelsen af kontrol- og kvalitetssikringsaktiviteter i forhold til teledata. Afsnit

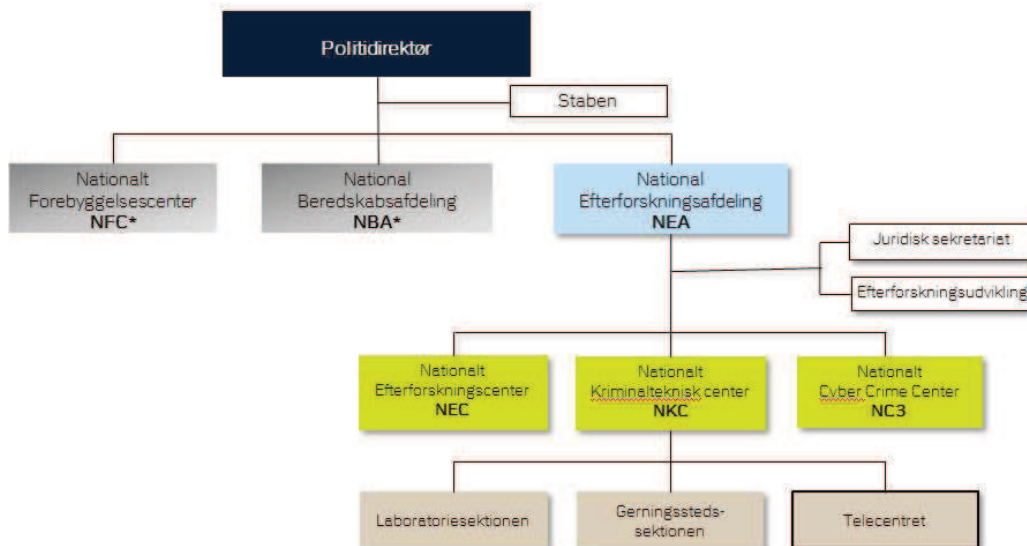
8.1.5 gengiver beskrivelsen af telecentrets opsamling og opfølgning på fejl, afsnit 8.1.6 gengiver beskrivelsen af samarbejde med og orientering af relevante aktører, herunder politikredsene og teleudbydere, og afsnit 8.1.7 gengiver ToC's beskrivelse af den ledelsesmæssige orientering og håndtering af potentielle og identificerede fejl.

Side 82

8.1.1. Rigspolitiets Telecenters organisatoriske placering

Frem til maj 2014 var telecentret en del af KIT. Den 1. maj 2014 blev størstedelen af telecentret flyttet til Politiovrådet i Rigspolitiet som en del af det nyoprettede NC3. Den 24. juni 2019 blev telecentret organisatorisk flyttet til NKC.

Organisering i Politiovrådet

*Underliggende organisationsstruktur i NFC og NBA er ikke illustreret

Enkelte medarbejdere, der arbejder med telecentrets tekniske infrastruktur, er fortsat organisatorisk placeret i KIT. Medarbejderne i KIT er fast dedikerede ressourcer, der håndterer infrastrukturen i it-systemerne relateret til teledata. De tilhørende applikationer, herunder udvikling og fejlretning af funktionaliteten i de anvendte applikationer, håndteres af telecentrets tekniske medarbejdere i Politiovrådet.

En sådan placering af drift og udvikling af it-applikationer i et forretningsområde følger ikke den sædvanlige organisering i Rigspolitiet ved drift af it-systemer, men den var baseret på et ønske om en tæt tilknytning til det politifaglige forretningsområde og sikkerhedsmæssige hensyn.

8.1.2. Retningslinjer, vejledninger og procedurer for håndtering af teledata

ToC har konstateret, at der i undersøgelsesperioden ikke har været skriftlige retningslinjer, vejledninger eller procedurer til internt brug i telecentret i relation til håndtering af teledata.

Rigsadvokatens vejledning om forberedelse og præsentation af teleoplysninger i retten fra 14. marts 2014 med tilhørende bilag, der er tilgængelig på politiets intranet, beskriver, hvordan teledata modtaget fra telecentret bedst muligt kan fremstilles visuelt med henblik på efterfølgende præsentation i retten. Vejledningen er senest opdateret den 31. januar 2018.

Der er ikke i undersøgelsesperioden udarbejdet nationale retningslinjer for, hvordan politikredsene skal håndtere og kvalitetssikre data, der modtages fra telecentret. Telecentret sender en teknisk vejledning til rekvirenten sammen med fremsendelse af data. Vejledningen indeholder bl.a. oplysninger om, hvilke data de modtagne filer indeholder, og hvordan filerne åbnes og efterfølgende indlæses. Den tekniske vejledning er ikke dateret, og det er dermed ikke klart, hvornår vejledningen har været gældende fra.

Den senest opdaterede tekniske vejledning er taget i brug i december 2018. I den opdaterede vejledning fremgår det som noget nyt, at rekvirenten altid skal kontrollere, om antallet af aktiviteter i rådata er overensstemmende med de konverterede data.

Enkelte politikredse har udarbejdet lokale vejledninger for deres behandling af teleoplysninger. De lokale vejledninger har primært fokus på at fastsætte og præcisere fremgangsmåden ved indgreb i meddelelseshemmeligheden og destruktion af materiale fra indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Det er oplyst, at der i NC3 siden 2017 har været et generelt fokus på at øge graden af skriftlighed og dokumentation. Telecentret har dog oplyst, at de ikke har oplevet, at dette fokus har været rettet mod telecentrets arbejde.

8.1.3. Dokumentation af systemer og systembeskrivelser

ToC har konstateret, at der i undersøgelsesperioden ikke har været systembeskrivelser af de it-systemer og databaser, der bruges i telecentret i forbindelse med håndteringen af teledata.

Telecentret har i 2011 udarbejdet en flowbeskrivelse for telecentrets egenudviklede it-løsning, der indhenter data fra leverandøren og afsender det bestilte data til rekvirenten. Den egenudviklede løsning er siden 2011 blevet videreudviklet, men uden en tilhørende opdatering af flowbeskrivelsen.

Der blev ikke udarbejdet en kravsspecifikation for løsningen, da telecentret i januar 2015 påbegyndte udviklingen af en ny egenudviklet platform til konverteringen af teledata, der blev afsluttet i november 2016. Det er derfor af den tilgængelige information uklart, hvad behovet var, og om den udviklede løsning mødte behovet.

Rigspolitiet har igangsat et arbejde med at udvikle et nyt og mere tidssvarende system til konvertering og lagring af teledata. Der er ikke udarbejdet projektinitieringsdokument, business case, kravsspecifikation eller lignende, hvilket ellers er udgangspunktet i Rigspolitiet ved udvikling eller tilpasning af allerede eksisterende it-systemer.

8.1.4. Kontrol- og kvalitetssikringsaktiviteter af teledata

8.1.4.1. Telecentrets kontrol af data

ToC konstaterer, at de eksisterende kontroller i telecentret primært har haft fokus på at sikre, at data kan leveres til rekvirenten med den fornødne hurtighed af hensyn til den igangværende efterforskning og sagsbehandling, og i mindre grad på at validere kvaliteten af data. Det understøttes af følgende:

- der er etableret en automatiseret teknisk kontrol, der registrerer, om der er afvigelser i modtagne rådata fra teleudbyderen. I disse tilfælde flyttes filen til en mappe med afviste filer med en tilhørende fejllog. Det kan være afvigelser som følge af linjeskift i en datarække eller en ikke læsbar karakter i datasættet. Kontrollen fungerer dermed som en teknisk validering af filen inden den efterfølgende konvertering,
- i forbindelse med indlæsning af konverterede data i telecentrets database gennemfører telecentrets egenudviklede applikation hvert 10. minut en automatisk kontrol af, om indsatte konverterede data i databasen har samme antal rækker som rådata. Kontrollens funktion er dog primært at sikre, at data bliver afsendt til rekvirenten, så snart data er blevet importeret, snarere end at sikre overensstemmelsen mellem rådata og konverterede data.

En timerfunktion i telecentrets egenudviklede applikation har sikret, at data blev sendt til rekvirenten senest 60 minutter efter, at data fra leverandøren var blevet kendt i telecentrets systemer. Timerfunktionen medførte, at data blev sendt, selvom der ikke var overensstemmelse mellem antal rækker i rådata og konverteret data. Det vil sige, at den eventuelle effekt af ovenstående 10 minutters kontrol blev tilsidesat.

Timeren har haft til formål at sikre, at data sendes hurtigst muligt til rekvirenten. Timeren er på baggrund af tilbagemeldinger fra politikredsene flere gange blevet ændret med forskellige indstillinger og har været indstillet til at sende data efter både 30 minutter og 1, 3, 6 og 24 timer. I perioden fra december 2012 til og med januar 2017 har timeren været indstillet til at sende data efter 30 minutter. Fra januar 2017 har timeren været indstillet til 1 time. Det har været intentionen, at det fuldstændige datasæt automatisk skulle fremsendes senere, hvis rekvirenten ikke havde modtaget det fulde datasæt i første omgang. Det er uklart, om og eventuelt i hvilket omfang denne funktionalitet har fungeret i undersøgelsesperioden.

Telecentret har i marts 2019 fjernet timerfunktionen. Telecentret har derudover i marts 2019 tilføjet et afsnit i den e-mail, der sendes til rekvirenten sammen med data. I e-mailen fremgår antallet af aktiviteter/rækker i henholdsvis modtagne rådata og konverteret data.

Ultimo 2018 opsatte telecentret derudover en øget fejllogning i forbindelse med import af konverterede data til deres database.

8.1.4.2. Politikredsenes kontrol af modtagne data

Af Rigspolitiets kundgørelse B nr. 31 om it-kriminalitet mv., hvor it-kriminalitet bl.a. defineres som værende *”kriminalitet, hvor digitale spor indgår i efterforskningen”*, og dermed også omhandler teledata, fremgår der passager om kvalitetssikring.

Det fremgår af kundgørelsen, at der er et delt ansvar mellem politikredsene og NC3, hvor telecentret i størstedelen af undersøgelsesperioden har været organisatorisk forankret, for at sikre kvaliteten af teledata, der anvendes til efterforskning og efterfølgende bevisførelse. NC3 er ansvarlig for at sikre, at de metoder og systemer, der anvendes til indhentning og bearbejdning af digitale spor, er velfungerende og har den fornødne kvalitet. Politikredsene er ansvarlige for at foretage den endelige kvalitets- og legalitetskontrol af efterforsknings- og bevismaterialet.

Politiområdet har medio 2019 hørt politikredsene om kredsens kontrol og kvalitetssikring af teledata fra telecentret. Enkelte politikredse har angivet, at de ved modtagelse af teledata har særskilte arbejdsgange for at sikre kontrol med og kvalitetssikring af indhentede teledata. En politikreds har i høringssvaret angivet, at årsagen til, at kredsen ikke har haft særskilte kontroller med indhentede teleoplysninger er, at de ikke har haft anledning til at sætte spørgsmålstegn ved validiteten af modtagne teleoplysninger fra telecentret før orienteringen om de nu identificerede fejl i teledata.

Kredsens høringssvar viser endvidere, at politikredsens efterforskere erhverver kompetencer i forhold til teledata til brug for efterforskning ved enten sidemandsoplæring eller på kurser om teledata.

Kurserne er dog som udgangspunkt henvendt til kredsens tele- og dataanalytikere og ikke til efterforskere og er først blevet udbudt i starten af 2018. En stor del af efterforskernes kompetenceopbygning synes derfor baseret på sidemandsoplæring, hvilket kan betyde, at politikredsens efterforskere ikke nødvendigvis har kompetencerne til at kunne kontrollere kvaliteten af de modtagne datasæt. Det kan i denne sammenhæng nævnes, at Rigsadvokaturen årligt udbyder kurset ”Teleoplysninger i retten”, målrettet anklagere.

8.1.5. Opsamling og opfølgning på fejl

Der er som beskrevet i kapitel 6 identificeret fejlkilder ved håndteringen af teledata, som politikredsene modtager til deres efterforskning.

Der har i størstedelen af ToC's undersøgelsesperiode ikke været en fast praksis eller procedure i telecentret for at notere eller dokumentere indmeldte fejl og tilhørende beskrivelse af eventuel fejlløsning i et centralt system eller dokument.

Telecentret har oplyst, at det er muligt at indrapportere fejl i modtagne data på forskellig vis:

- e-mail til telecentrets funktionspostkasse,
- opkald pr. telefon til telecentrets it-support,
- e-mail direkte til medarbejdere i telecentret,
- opkald direkte til medarbejdere i telecentret eller
- via en informationsportal på politiets intranet.

Telecentret har i størstedelen af undersøgelsesperioden ikke haft en fast praksis eller procedure for at notere og dokumentere indmeldte fejl i et centralt system eller dokument, hvor man ligeledes kunne beskrive en eventuel fejlløsning. Telecentret har dog forklaret, at de i en 2-årig periode i årene mellem 2011-2014 har anvendt en HP-servicemanager til fejlhåndteringsprocesser.

Ultimo 2018 har NC3 oprettet en side på intranettet, der indeholder information om de fejl, som enten politikredsene eller telecentret har konstateret siden december 2018. Af siden fremgår, hvornår fejlen er blevet meldt ind og status for udbedring af fejlen. Det bemærkes, at ikke alle potentielle modtagere af teledata har adgang til oplysninger på siden, da adgang kræver særlige rettigheder.

I de tilfælde, hvor der er blevet indmeldt et problem med et datasæt fra en rekvirent, er det blevet oplyst fra telecentret, at dette ofte er blevet løst ved, at den pågældende fil er blevet gennemgået, og telecentret herefter har foretaget en genkørsel af anmodningen. Rekvirenten har herefter modtaget datasættet på ny. Som eksempel er fejlmeldinger vedrørende konverteringsfejl som udgangspunkt blevet løst teknisk ved, at telecentret fejlsøger problemet, retter den konkrete fejl om muligt, genkonverterer data og genfremsender data til rekvirenten.

Medarbejderne i telecentret har således i hele undersøgelsesperioden løbende løst rekvirenternes problemer med data. Disse er samtidig søgt løst hurtigst muligt, således at den igangværende efterforskning ikke forsinkes unødigt.

Metoden til løsning af problemet har været individuel og er ikke dokumenteret.

Telecentret har samtidig oplyst, at hvis et problem har optrådt flere gange, har medarbejderne forsøgt at finde en løsning, der kunne forhindre problemet i at optræde fremadrettet. Der har dog i mindre grad været en fælles refleksion over de konstaterede fejl, og det har medvirket til, at fejl blev løst, uden at det blev undersøgt, hvorfor fejl forekom igen og igen.

8.1.6. Samarbejde og orientering af relevante aktører, herunder politikredsene og teleudbyderne

Side 88

8.1.6.1. Samarbejde og orientering af politikredsene mv.

Telecentret har via centrets egen nyhedsportal løbende informeret og gjort politikredsene mv. opmærksomme på forskellige typer af information og nyheder, der både vedrører identificerede fejl i telecentrets egne systemer, informationer, der vedrører teleudbyderen, og nyheder, der kan have betydning for rekvirering af teledata.

I de tilfælde, hvor informationen vedrører identificerede fejl i eksempelvis telecentrets egne systemer eller i teleudbyderens data, vil det af nyheden som udgangspunkt fremgå, hvis den identificerede fejl er blevet løst hos enten telecentret eller teleudbyderen.

Telecentret har i 2010, 2015 og 2017 oprettet brugerfora med deltagelse af alle politikredse, task-forces og efterforskningsfællesskaber m.fl. og planlagt nyhedsbreve.

I relation til samarbejdet med politikredsene blev der medio 2017 i regi af NEC oprettet en erfa-gruppe for tele- og dataanalytikere i politikredsene og efterforskningsfællesskaberne. Baggrunden for oprettelsen var, at NEC i starten af 2017 havde afholdt et opstartsmøde med tele- og dataanalytikere, der havde efterspurgt et formelt mødeforum, der gav mulighed for at fremlægge generelle problemstillinger, intern sparring og udveksling af information. Erfa-gruppen har en målsætning om at mødes minimum en gang årligt.

Derudover er der i september 2018 etableret en møderække med repræsentanter fra Særlig Efterforskning Øst (SEØ), Særlig Efterforskning Vest (SEV), NEC og NC3/telecentret. På møderne er der primært blevet drøftet udfordringer med teledata og arbejdet med at finde løsninger.

Efter oprettelse af netværket har der været fokus på at bruge netværket til at holde brugerne informeret om fejl, problemstillinger og udviklinger på området.

8.1.6.2. Samarbejdet med teleudbyderne

Telecentret har i de tilfælde, hvor en fejlindmelding har omhandlet mangelfulde oplysninger i rådata fra leverandøren, kommunikeret direkte med teleudbyderne med henblik på at udbedre fejlen.

ToC's undersøgelse viser samtidig, at politikredsene i nogle tilfælde har taget direkte kontakt til teleudbyderen – uden indledende kontakt til telecentret – hvis de har konstateret fejl i rådata.

Telecentret har derudover oplyst, at der i en periode omkring 2014/2015 jævnligt blev gennemført bilaterale møder med teleudbydere, hvor udvikling, samarbejde og eventuelle fejl blev drøftet. Telecentret har ikke siden afholdt lignende regelmæssige møder med teleudbydere.

De nuværende årlige bilaterale møder med teleudbydere omhandler udelukkende ydelser og prissætning i forhold til samarbejds- og ydelsesaftalerne med leverandørerne.

Ud over de bilaterale møder mødes politiet og alle teleudbydere et antal gange årligt. Møderne arrangeres af Teleindustrien. Fokus på møderne har primært været drøftelser om juridiske, tekniske og praktiske forhold, som samarbejdet mellem politiet, anklagemyndigheden og teleudbydere, har givet anledning til.

8.1.7. Ledelsesmæssig orientering og håndtering af potentielle og identificerede fejl mv.

ToC anfører, at der ved søgninger i referater fra direktionsmøder, koncernledelsesmøder, møder i øverste ledelse og udvidede møder i øverste ledelse i Politiovrådet samt referater fra forum for chefpolitiinspektører i politiet ikke er fundet oplysninger, der viser, at potentielle og identificerede fejl i teledata har været forelagt og drøftet på de nævnte møder i undersøgelsesperioden.

Der er dog eksempler på fejl, der i 2012 og 2015 gav anledning til drøftelser og handlinger på øvre ledelsesniveauer om kvaliteten af teledata. I sagen fra 2012 nævnes det bl.a., at manglende data potentielt kan resultere i, at tilliden til anvendelse af kaldsdata i retten kan blive undermineret. Derfor blev der også som opfølgning på den pågældende sag i 2012 afholdt møde mellem bl.a. den daværende politidirektør for Politiovrådet og et teleselskab vedrørende uregelmæssigheder og mangler vedrørende telemasters placering, som der efterfølgende blev rettet op på fra teleselskabets side.

ToC har ikke fundet dokumentation for, at fejlen i relation til uoverensstemmelse i antallet af aktiviteter mellem rådata og konverterede data har været ledelsesmæssigt behandlet på

et niveau over telecentrets ledelse før november 2018. Undersøgelsen viser samtidig, at viden om, at der var tale om en systematisk fejl i forbindelse med konverteringen, først bliver kendt i den øverste ledelse i Politiområdet primo 2019.

Dog identificerede telecentret allerede i september 2018 på baggrund af en kredshenvendelse fejl og problemstillinger vedrørende uoverensstemmelse mellem modtaget rådata og konverteret data. Den daværende chef for telecentret var orienteret herom.

8.2. Sammenfatning af enheden for Tilsyn og Controllings observationer

ToC har for perioden januar 2012 til marts 2019 undersøgt telecentrets håndtering og behandling af teledata. Undersøgelsen har haft særligt fokus på proces- og arbejdsgange, kvalitetssikringsaktiviteter og kontroller, opsamling på identificerede fejl samt ledelsesmæssig orientering og håndtering af identificerede fejl. De væsentligste observationer og resultater er på baggrund af undersøgelsen følgende:

Telecentret har understøttet politikredsens efterforskning med hurtig videreformidling af tilvejebragt teledata til den fortsatte efterforskning. Telecentret har i de sager, hvor politikredsene har indrapporteret problemstillinger i modtagne teledata, søgt at løse problemstillingerne i relation til den enkelte sag hurtigst muligt. Problemstillingerne er ofte løst som et enkeltstående teknisk og driftsmæssigt anliggende.

I undersøgelsesperioden har der ikke været skriftlige interne procedurer, skriftlige vejledninger eller retningslinjer til internt brug i telecentret i relation til håndtering af teledata. Ligeledes er der ikke udarbejdet nationale retningslinjer for kredsenes håndtering og kvalitetssikring af teledata, men Rigsadvokaturen har udarbejdet en vejledning om forberedelse og præsentation af teleoplysninger i retten.

Telecentrets kontroller af teledata har primært sigtet mod at levere data til brugerne i politikredsene hurtigst muligt snarere end at være ind- og uddatakontroller for at kvalitetssikre indholdet af modtaget og behandlet teledata.

I store dele af undersøgelsesperioden har der ikke været en struktureret opsamling, dokumentation og opfølgning på indmeldte fejl. Manglende systematik og dokumentation i den generelle fejlløsning har gjort det vanskeligt for telecentret at kategorisere de enkelte fejl og prioritere den efterfølgende fejlløsning samt at tilrettelægge informationen om fejl.

Tiltag for at informere brugere af teledata i kredsene om bl.a. konstaterede fejl og uhen-sigtsmæssigheder har fundet sted, men har ikke været tilstrækkeligt fyldestgørende og stringente. Undersøgelsen viser, at politikredsene ikke systematisk og fuldstændigt er ble-vet orienteret om de mulige fejl og mangler i data, som de bør være opmærksomme på ved brug af teledata.

De nu identificerede fejl viser, at de procedurer, metoder og systemer, der er anvendt i NC3 og politikredsene, samlet set ikke har været egnet til at sikre kvaliteten af teledata.

Der ses tilsyneladende ikke at have været det nødvendige ledelsesmæssige fokus på at sikre medarbejderne tilstrækkelige rammer og muligheder for at løse deres opgaver med den nødvendige kvalitet.

Undersøgelsen viser, at telecentret i september 2018 i samarbejde med NEC identificerede fejl og problemstillinger vedrørende uoverensstemmelser mellem modtaget rådata og kon-verterede data, der indikerede systematiske fejl i forbindelse med afsendelse af data til po-litikredsene.

Undersøgelsen tyder ikke på, at fejlen vedrørende uoverensstemmelser i antallet af aktivi-teter mellem rådata og konverterede data har været ledelsesmæssigt behandlet uden for telecentret før november 2018. Undersøgelsen viser samtidig, at viden om, at der var tale om en systematisk fejl i forbindelse med konverteringen, først bliver kendt i øverste ledelse i Politiområdet primo 2019.

Undersøgelsen viser, at der løbende har været henvendelser om fejl og mangler ved data, og der er eksempler på henvendelser om fejl i både 2012 og 2015. Eksemplerne viser, at der i undersøgelsesperioden har været både et behov for og konkrete anledninger til ledel-sesmæssigt også udenfor telecentret at sætte fokus på området.

Teledata er karakteriseret ved at være data, der er indsamlet til brug for teleudbydernes virksomhed, men som med fordel kan anvendes i politiets og anklagemyndighedens ar-bejde. Sammenfattende er det ToC's vurdering, at der i undersøgelsesperioden ikke er taget tilstrækkeligt højde for dette ved behandlingen af teledata. Der har således været utilstræk-

kelige processer, arbejdsgange og kvalitetssikringsaktiviteter i telecentret til at sikre kvaliteten i de leverede teledata, ligesom der har været mangelfuld kommunikation til kredsene og videre i straffesagskæden om kendte mangler i indholdet af data. Dette har, sammenholdt med kredsenes uens praksis for kvalitetskontrol af data og et tilsyneladende manglende ledelsesmæssigt fokus på området, medført, at der ikke altid er tilvejebragt den bedst mulige kvalitet af teledata.